1474 (2022-2023) – Nr. 1
ingediend op 10 november 2022 (2022-2023)

Nota van de Vlaamse Regering

ingediend door minister Benjamin Dalle

over de bijsturing van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024: update 2022

verzendcode: WEL

Vlaams Parlement

Inhoudsopgave

Inleiding 7

1. Traject 9
2. Omgevingsanalyse: Samenvatting 10
3. Strategisch kader 13
   - 3.1. Definitie van armoede 13
   - 3.2. Wettelijke omkadering en uitgangspunten voor een effectief Vlaams armoedebestrijdingsbeleid 13
   - 3.3. Leidende principes 14
   - 3.4. Strategische doelstellingen 15
4. Beleidsinstrumenten 16
   - 4.1. Armoedetoets 16
   - 4.2. Verticaal Permanent Armoedeoverleg 16
   - 4.3. Horizontaal Permanent Armoedeoverleg 16
5. Vlaams Armoedebestrijdingsbeleid als deel van het geheel 18
   - 5.1. Europees beleid 18
   - 5.2. Nationaal beleid 19
   - 5.3. Federaal beleid 19
   - 5.4. Vlaams beleid 20
   - 5.5. Lokaal beleid 20
6. Operationeel kader 22
7. Beleidsmaatregelen 23
   - 7.1. SD 1 - De Vlaamse overheid voorkomt en bestrijdt onderbescherming om te vermijden dat mensen in armoede en sociale uitsluiting terecht komen 23
     - 7.1.1. Buurtstewards (geactualiseerd) 24
     - 7.1.2. Uitwisseling expertise armoedebeleid tussen lokale besturen (geactualiseerd) 25
     - 7.1.3. Onderwijs zet in op een kostenbeheersend beleid (geactualiseerd) 27
     - 7.1.4. Traject tot hervorming van de Sociale Openbaredienstverplichtingen (geactualiseerd) 29
     - 7.1.5. Opvolging betaalbaarheidsrisico integrale waterfactuur met bijzonder aandacht voor mensen in armoede (geactualiseerd) 32
     - 7.1.6. Heldere en duidelijke communicatie naar mensen in armoede (geactualiseerd) 33
     - 7.1.7. We investeren in het groeipakket (geactualiseerd) 34
     - 7.1.8. Afstemmen van het inkomenstarief met het Groeipakket (geactualiseerd) 35
     - 7.1.9. Verhogen van toegankelijkheid van de sociale hulp- en dienstverlening en aanpakken van onderbescherming via samenwerkingsverbanden Geïntegreerd Breed Onthaal (GBO) (geactualiseerd) 36

7.1.10. Initiatieven voor een resultaatgerichte monitoring en meting van armoede in Vlaanderen (geactualiseerd) 38

7.1.11. We versterken sociaal werkers in rechtenverkenning en rechtentoekenning op individueel en maatschappelijk niveau (geactualiseerd) 39

7.1.12. We nemen maatregelen om (verdere) schuldopbouw te voorkomen (geactualiseerd) 40

7.1.13. Bij volledige invoering van het systeem woon- leefkosten waken over de betaalbaarheid en stimuleren van een sociaal beleid bij de zorgaanbieders (geactualiseerd) 41

7.1.14. Gezondheidsgeletterdheid en weerbaarheid verhogen (geactualiseerd) 42

7.1.15. We evalueren de gezondheidsdoelstelling 'in 2025 leeft de Vlaming gezonder' (geactualiseerd) 43

7.1.16. Preventie – Rookstop methodieken voor kwetsbare groepen (geactualiseerd) 44

7.1.17. Geestelijke gezondheidsbevordering GGB bij kansengroepen/personen met een lagere socio-economische status (geactualiseerd) 45

7.1.18. Uitbreiding erkende verenigingen waar armen het woord nemen (nieuw) 46

7.1.19. Ontwikkeling Rechtenverkenner 2.0 (nieuw) 47

7.1.20. Preventief gezinsondersteunend aanbod naar gezinnen, kinderen en jongeren in bijzondere contexten (nieuw) 48

7.1.21. Toegang tot het centraal register collectieve schuldenregelingen (nieuw) 49

7.1.22. Indexering huurprijs gekoppeld aan EPC / Verhoging budget Vlaamse Woonlening / Betalingsuitstel huurwaarborglening en Vlaamse Woonlening (nieuw) 50

7.1.23. Versterking CAW en BIZ-Samenwerkingsverbanden in het kader van de energiecrisis (nieuw) 52

7.1.24. Uitwisselen Kansarmoedegegevens van Kind & Gezin met lokale besturen (nieuw) ... 53

7.2. SD 2 - De Vlaamse overheid zet gerichte acties op tegen kinderarmoede 54

7.2.1. We ontsluiten relevante kennis en cijfers over armoede en (cultuur)participatie (geactualiseerd) 55

7.2.2. We versterken de lokale samenwerking tussen lokale actoren en Huizen van het Kind met het oog op een vroegtijdige integrale aanpak van kinderarmoede (geactualiseerd) 56

7.2.3. We versterken buurtgerichte netwerken voor kinderen en gezinnen die geïntegreerd werken over verschillende levensdomeinen heen (geactualiseerd) 57

7.2.4. We evalueren de Huizen van het Kind met specifieke aandacht voor hun effect op gezinnen in maatschappelijk kwetsbare situatie (geactualiseerd) 58

7.2.5. We versterken de bruggen tussen Onderwijs en Jeugdhulp (geactualiseerd) 59

7.2.6. We inventariseren de kosten die cliënten dragen in de Jeugdhulp (geactualiseerd) ... 60

7.2.7. We stellen een kader op voor lokale gezinscoaches (geactualiseerd) 61

7.2.8. We organiseren een Staten-Generaal 'Kinderen en jongeren in (kans)armoede' (geactualiseerd) 63

7.2.9. We verkleinen de kloof tussen vrije tijd en kinderen en jongeren in armoede (geactualiseerd) 65

7.2.10. We betrekken kinderen en jongeren in armoede als volwaardige actoren binnen het (vrijetijds)beleid en – aanbod op lokaal, bovenlokaal en Vlaams niveau. (geactualiseerd) 67

7.2.11. Versterken van de strijd tegen kinderarmoede (nieuw) 69

7.2.12. Vernieuwend en verbreed laagdrempelig initiatief inzake gezinsondersteuning voor aanstaande gezinnen en gezinnen met kinderen met het oog op de bestrijding van kinderarmoede (nieuw) 70

7.2.13. Samen op Straat: jongeren in dichtbevolkte arme wijken zetten hun talenten in voor de buurt. (nieuw) 71

7.2.14. Aandacht voor sociale inclusie binnen het Europees voorzitterschap Jeugd 2024 (nieuw) 72

7.2.15. We zetten blijvend in op kwaliteitsvolle transities tussen kinderopvang, kleuteronderwijs en buitenschoolse opvang (nieuw) 73

7.3. SD 3 - De Vlaamse overheid zet in op activering, het versterken van mensen en het verhogen van zelfredzaamheid 75

7.3.1. We zetten in op de zelfredzaamheid van kunstenaars (geactualiseerd) 76

7.3.2. We verhogen de participatie van mensen in armoede aan het rijke Vlaamse cultuur- en vrijetijdsaanbod door een verdere uitrol van de UiTPAS in Vlaanderen (geactualiseerd) 77

7.3.3. We ondersteunen het kenniscentrum Demos vzw rond de participatie van mensen in armoede aan cultuur, jeugdwerk en sport (geactualiseerd) 78

7.3.4. We stemmen hefbomen af ter bevordering van de vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede (i.s.m. Netwerk Iedereen Verdient Vakantie) (geactualiseerd) 79

7.3.5. Binnen de onderzoekslijn kansengroepen van het Kenniscentrum Cultuur en Mediaparticipatie (KCM) wordt in 2022 een facts & figures gemaakt omtrent armoede en participatie (geactualiseerd) 80

7.3.6. Outreachende aanpak naar kwetsbare groepen (geactualiseerd) 81

7.3.7. Naar een inclusieve arbeidsmarkt (geactualiseerd) 84

7.3.8. Sociale economie (geactualiseerd) 87

7.3.9. We stemmen het aanbod van VDAB af op de noden van personen in armoede (geactualiseerd) 89

7.3.10. Ondersteuning vaderschap en promotie vaderwerkingen bij kwetsbare gezinnen (geactualiseerd) 92

7.3.11. Toeleiden naar Werk van personen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt (geactualiseerd) 94

7.3.12. Inburgering op maat: de agentschappen verankeren de proeftuinen inburgeringstraject op maat van jongeren (geactualiseerd) 95

7.3.13. We grijpen de opportuniteiten aan om de UiTPAS verder uit te rollen in de sportsector (geactualiseerd) 96

7.3.14. Onderwijs versterkt de mogelijkheden voor individuele remediëring en begeleiding van kansengroepen, via studieondersteuning, student tutoring, zomerscholen en taalprojecten, School in zicht, initiatieven voor laaggeletterde mensen in armoede (geactualiseerd) 97

7.3.15. Onderwijs onderneemt doorheen de levensloop acties waarmee het de strijd aanbindt tegen de digitale kloof in de samenleving (impulsprogramma ICT) (geactualiseerd)..... 99

7.3.16. Zorgen voor Morgen – één Gezin één Plan (1G1P) (geactualiseerd) 101

7.3.17. Uitvoering Globaal Plan Ervaringsdeskundigheid en stevige basis voor inzet van opgeleide ervaringsdeskundigheid in armoede en sociale uitsluiting (geactualiseerd) 102

7.3.18. We versterken de toegankelijkheid in de kinderopvang met voorrang voor werkende ouders en ouders in opleiding (geactualiseerd)..... 103

7.3.19. Arbeidsmatige Activiteiten: actualiseren van het decreet Werk-Zorg (geactualiseerd) 104

7.3.20. Werken meer lonend maken en tegengaan van werkende armen (geactualiseerd) . 106

7.3.21. Activering en versterken van competenties via het Plan Samenleven (nieuw)..... 107

7.3.22. Decretale basis voor vormingsorganisaties die werken vanuit participatie van mensen in armoede (nieuw) 108

7.3.23. De toeleiding naar de sociale tarieven Iedereen Verdient Vakantie en de boekingsprocedure worden geoptimaliseerd (nieuw)..... 109

7.3.24. We stimuleren sportfederaties om in te zetten op hun kansengroepenbeleid en ondersteunen hen hierbij (nieuw) 110

7.4. SD 4 - De Vlaamse overheid ondersteunt burgers bij plotse veranderingen in hun leven zodat het risico om in armoede terecht te komen, beperkt wordt 111

7.4.1. Dyzo: begeleiding van zelfstandige ondernemers in moeilijkheden (geactualiseerd) 112

7.4.2. Zorg, arbeid en genderevenwicht: Wat met de compensatieclausules na de hervorming van het huwelijksvermogensrecht? (geactualiseerd)..... 114

7.4.3. We verbeteren de betaalbaarheid van woonzorgcentra en vereenvoudigen de zorgbudgetten (geactualiseerd) 115

7.4.4. We realiseren het recht op kansrijk opgroeien voor alle jongvolwassenen door de samenwerking tussen welzijnsactoren en andere sectoren te verbeteren (geactualiseerd)..... 116

7.4.5. Versterking capaciteit energiecrisis bij OCMW's 118

7.5. SD 5 - De Vlaamse overheid zet in op een kwaliteitsvolle, leefbare en gezonde omgeving voor iedereen 119

7.5.1. In het kader van 'Kunst in Opdracht in de publieke ruimte' hebben we aandacht voor het ontwikkelen van een kwaliteitsvolle en leefbare publieke ruimte voor iedereen en in het bijzonder wat hierin de rol en betekenis van kunst kan zijn (geactualiseerd)..... 120

7.5.2. Integratie woon- en energiepremies (geactualiseerd)..... 121

7.5.3. Opvolging uitrol digitale meters met aandacht voor mensen in armoede (geactualiseerd)..... 123

7.5.4. Opvolging van het algemeen waterverkoopreglement met aandacht voor mensen in armoede (geactualiseerd).....124

7.5.5. Uitwerken kader voor universele toegang tot water (geactualiseerd)..... 125

7.5.6. Sociale voedseldistributieplatformen als instrument voor welzijnsverhoging en armoedebestrijding (als noodhulp onder protest) (geactualiseerd)..... 126

7.5.7. We zetten in op buurtgerichte netwerken en buurtgerichte diensten (geactualiseerd)... 127
7.5.8. We werken een afgestemd en globaal legislatuurplan ter voorkoming en bestrijding van dak- en thuisloosheid uit en voeren dit uit (geactualiseerd)... 129
7.5.9. We verbeteren / garanderen de toegankelijkheid van de sociale huisvesting via toewijzingsregels die voldoende ruimte laten voor prioritaire / kwetsbare doelgroepen (geactualiseerd)... 131
7.5.10. We rollen het Fonds ter bestrijding van uithuiszettingen (FBU) uit, met opvolging / monitoring / evaluatie (geactualiseerd)... 134
7.5.11. Basisbereikbaarheid (geactualiseerd)... 137
7.5.12. Uitvoeren van de acties voor mobiliteit en infrastructuur die de luchtkwaliteit verbeteren en de uitstoot van broeikasgassen verminderen (geactualiseerd)... 139
7.5.13. Wijkverbeteringscontracten (geactualiseerd)... 141
Bijlage 1 - Uitgebreide Omgevingsanalyse 2022... 142
1. Armoede of sociale uitsluiting volgens EU-SILC-survey... 142
2. Sociale bijstand... 149
3. Betalingsproblemen en schulden... 151
4. Werkloosheid... 153
5. Ongekwalificeerde schoolverlaters... 156
6. Woon- en energiekosten... 157
7. Kinderarmoede... 160
Bijlage 2 – Overzicht van de Vlaamse maatregelen voor kwetsbare gezinnen in het kader van COVID-19... 163
Coördinatie van maatregelen... 163
Brussel... 163
Digitale kloof... 163
Energie en water... 164
Gelijke kansen & Integratie en Inburgering... 164
Gezin... 164
Jeugd... 165
Lokale besturen... 167
Media... 168
Mobiliteit... 168
Onderwijs... 168
Werk en sociale economie, economie, wetenschap en Innovatie... 172
Wonen... 173
Bijlage 3 – voortgangsrapportage... 175

Inleiding

Voor u ligt het bijgestuurde Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA).

Op 25 september 2020 keurde de Vlaamse Regering het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024 (VAPA) goed. Dit actieplan vertrekt vanuit de heersende maatschappelijke problematiek die veroorzaakt werd door de impact van de COVID-crisis. Het geeft hiermee uitvoering aan het Regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2019-2024.

Artikel 4, §2, van het besluit van de Vlaamse Regering van 15 mei 2009 betreffende de armoedebestrijding schrijft voor dat de Vlaamse Regering twee jaar na de inwerkingtreding van het VAPA, dit actieplan moet evalueren en zo nodig bijsturen. Het steunt daarvoor op een voortgangsrapportage over de uitvoering van het actieplan en op een analyse van gewijzigde maatschappelijke ontwikkelingen die relevant zijn voor het armoedebestrijdingsbeleid.

Na de kennisname door de Vlaamse Regering op 14 april 2022 van het voortgangsrapport heeft de coördinerend minister voor armoedebestrijding aan het Horizontaal Permanent Armoedeoverleg (HPAO) gevraagd om de bijsturing van het VAPA voor te bereiden. Dit overeenkomstig artikel 7 van het besluit van de Vlaamse Regering van 15 mei 2009 betreffende de armoedebestrijding. Het HPAO kwam hiertoe samen op 30 mei 2022.

We trappen een open deur in als we zeggen dat het COVID-19 virus de afgelopen jaren onze dagdagelijks werkzaamheden beheerste. De Vlaamse overheid heeft samen met de andere overheden en de bevoegde stakeholders onmiddellijk de handen uit de mouwen gestoken en onder meer verschillende maatregelen op touw gezet die een ondersteuning kunnen betekenen in situaties van armoede en bestaansonzekerheid. Om tot een gecoördineerde en afgestemde set van maatregelen te komen werden verschillende taskforces opgericht. In het Vlaams Parlement werd een Commissie ad hoc opgericht voor de evaluatie en verdere uitvoering van het Vlaamse coronabeleid. Zo werd voor Vlaanderen op voorstel van de coördinerend minister voor Armoedebestrijding een ‘Taskforce kwetsbare gezinnen’ opgericht. Tenslotte richtte de Vlaamse Regering naast het economisch relancecomité ook een maatschappelijk relancecomité op. In het kader van een heropstart is het immers belangrijk om het totale pakket mee te nemen. Het overzicht van de maatregelen die de Vlaamse Regering in het kader van de COVID-19 crisis nam, specifiek ter ondersteuning van kwetsbare gezinnen, is toegevoegd als bijlage bij dit plan (d.d. 26 juni 2020).

Daarnaast is er met de oorlog in Oekraïne en de recente stijging van de energieprijzen een tweede maatschappelijke crisis ontstaan, die een grote impact op mensen in armoede of mensen met een risico op armoede zal hebben. In tegenstelling tot de coronacrisis, waar er een tijdelijke stijging was in prijs van enkele basisproducten, is deze nu veel algemener, meer langdurig en op grotere schaal. Mensen in armoede, die elke euro moeten omdraaien, voelen effectief een prijsstijging in hun winkelkar. Het is dan ook belangrijk om aandacht te hebben voor het effect van deze evoluties, of het effect dat deze nog zal veroorzaken naar de toekomst toe. Deze impact is nog niet zichtbaar in de recente armoedecijfers, in 2021 werd het armoederisico op basis van EU-Silc 2021 berekend op 7.8%, maar zal ongetwijfeld op meer mensen van toepassing zijn.

Dit betekent dat de inspanningen van de afgelopen jaren binnen alle beleidsdomeinen en beleidsniveaus dienen verdergezet te worden. Voorliggende bijsturing van het VAPA zal hier onder meer toe bijdragen. Het plan omschrijft de planning van de beleidsmaatregelen op korte en lange termijn, alsook de modaliteiten van evaluatie van het gevoerde beleid. Om tot een meer krachtige

aanpak van armoede te komen, bepaalde de Vlaamse Regering een beperkt aantal prioritaire, overheidsbrede en geïntegreerde strategische doelstellingen.

Het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding is echter meer dan ooit een dynamisch instrument. We staan momenteel immers op ongekend terrein. We moeten oog blijven hebben voor de maatschappelijke uitdagingen die de COVID-19 crisis en de recente energiecrisis blootleggen om te vermijden dat deze gezondheids- en economische crisis ook een aanslepende sociale crisis wordt. We blijven dan ook streven naar een samenleving die iedereen een zinvolle plaats geeft via een daadkrachtig en wendbare zorg- en dienstverlening in en mét de samenleving. De crisismaatregelen moeten daarvoor gaandeweg worden geëvalueerd, aangevuld en verfijnd op maat van de nog oningevulde noden en de uitdagingen van de toekomst. In bijlage bij dit plan vindt u een overzicht van de crisismaatregelen die de Vlaamse Regering nam voor mensen in armoede in de periode tot 26 juni 2020. Daarnaast stelde de Vlaamse Regering een maatschappelijk en economisch relanceplan op. Enkele maatregelen uit dit plan zijn als nieuwe acties opgenomen in dit actieplan. Sommige van deze maatregelen lopen nog of zijn in volle uitrol op het terrein. Zowel het effect van deze maatregelen als de gevolgen van de gezondheidscrisis op armoede, kunnen we vandaag nog niet overschouwen. We zullen steeds de vinger aan de pols moeten houden en waar nodig snel reageren.

Deze Vlaamse Regering maakte bij de start van de legislatuur ook afspraken om horizontale beleidsplannen, zoals dit VAPA, op te stellen onder coördinatie van de bevoegde minister, maar om de opvolging en evaluatie van de acties uit deze plannen anders aan te pakken. Elke minister zal zelf in de jaarlijkse BBT opvolging en evaluatie voorzien van zijn beleid, ook van de acties die vanuit zijn bevoegdheden in de horizontale plannen staan. Zo wordt korter op de bal gespeeld en ligt het eigenaarschap van de actie bij de vakminister. De verschillende horizontale beleidsplannen binnen de Vlaamse Regering dienen elkaar te respecteren, aan te vullen en te versterken om zo de slaagkansen en de effecten van elk plan te vergroten. Dit actieplan wil dan ook complementair zijn aan andere actieplannen zoals het Vlaams jeugd- en kinderrechten beleidsplan, het Horizontaal Integratie- en Gelijke Kansenbeleidsplan, het strategische actieplan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en het actieplan ter voorkoming en bestrijding van dak- en thuislozen.

1. Traject

In het voorjaar van 2019 werden de werkzaamheden voor de opmaak van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding gestart. De opmaak van het actieplan gebeurde met participatie van de doelgroepen in partnerschap met het netwerk tegen armoede en andere maatschappelijke actoren. Dergelijke participatieve werking vraagt tijd.

Eind juni 2019 werd met een werkgroep gewerkt aan de eerste contouren van het plan. De werkgroep bestond uit Vlaamse aandachtsambtenaren armoedebestrijding en vertegenwoordigers van het Netwerk tegen Armoede en De Link.

De tussenkomsten in de werkgroep resulteerden in een expliciete keuze om focus te brengen in het VAPA. Enerzijds door slechts enkele speerpunten te kiezen (wonen, armoedebestrijding bij gezinnen met jonge kinderen en werk) en anderzijds door per speerpunten niet meer dan 5 prioritaire beleidsmaatregelen op te nemen. Naast de 3 weerhouden speerpunten, besteden we in een kaderende inleiding ook voldoende aandacht aan de noodzaak van inkomensondersteunende maatregelen.

In het najaar 2019 werd op basis van de uitkomsten van de werkgroep met een groep van aandachtsambtenaren, experten en deelnemers vanuit het Netwerk tegen Armoede en De Link verder gewerkt aan de uitwerking van een aantal cruciale beleidsmaatregelen binnen de gekozen thema's.

De resultaten hiervan werden opgenomen in een nota en aan de Vlaamse Regering bezorgd. Op basis van de nota legde de Regering, op voorstel van de minister bevoegd voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, vervolgens een beperkt aantal prioritaire, overheidsbrede, geïntegreerde, transversale doelstellingen inzake armoedebestrijding vast. Dit in overleg met de andere ministers uit de Vlaamse regering, vertrekkende vanuit de basisgedachte dat de realisatie van deze doelstellingen samenwerking en inspanningen zal vereisen van alle ministers.

Vervolgens hebben de bevoegde vakministers, die gevat worden onder de overeengekomen doelstellingen, concrete en evalueerbare acties binnen hun domein vastgelegd. Deze worden onder hoofdstuk 7 van dit plan weergegeven.

Het plan heeft vorm gekregen tijdens maanden waarin fysieke contacten sterk beperkt werden Hierdoor werden de mogelijkheden van alle betrokken partijen inzake participatie gedurende de cruciale maanden in de opmaak van dit plan sterk beperkt. Dit doet echter geen afbreuk aan het belang van een participatief beleid, zoals ook in dit plan wordt aangegeven. De komende maanden en jaren zullen de respectievelijke beleidsdomeinen deze dialoog met mensen in armoede verder voeren.

Wat betreft de tussentijdse evaluatie en bijsturing van het VAPA werd de Vlaamse Regering op 14 april 2022 ingelicht over het voortgangsrapport en heeft de coördinerend minister voor armoedebestrijding aan het Horizontaal Permanent Armoedeoverleg (HPAO) gevraagd om de bijsturing van het VAPA voor te bereiden. Dit overeenkomstig artikel 7 van het besluit van de Vlaamse Regering van 15 mei 2009 betreffende de armoedebestrijding. Het HPAO kwam hiertoe samen op 30 mei 2022.

Deze bijsturing dient samen gelezen te worden met de acties binnen het doelstellingenkader van het initiële VAPA en het voortgangsrapport van 14 april 2022. In voorliggend bijgestuurd VAPA worden de bestaande acties dan ook hernomen, bijgestuurd waar nodig, een aantal klemtonen gewijzigd en extra acties opgenomen. Zoals vermeld in de voortgangsrapportage kwam één actie te vervallen.

2. Omgevingsanalyse: Samenvatting

Een uitgebreide omgevingsanalyse, waarin wordt ingezoomd op diverse aspecten van armoede en diverse levensdomeinen vindt u als bijlage. Hieronder leest u een samenvatting.

Armoedecijfers

In 2021 leefde 7.8% van de inwoners in het Vlaamse Gewest in een huishouden met een inkomen onder de Belgische armoededrempel. Dit is een lichte daling ten opzichte van 2019, waar toen nog 10% van de Vlamingen leefde met een inkomen onder de Europese armoedegrens. Hiermee scoort Vlaanderen goed in vergelijking met de andere regio's in dit land en in vergelijking met andere EU-landen, maar met 560.000 Vlamingen met een armoederisico, geen reden tot berusting. In Brussel-Hoofdstad, waar Vlaanderen mede bevoegd is voor de gemeenschapsmateries, bedraagt het armoederisico bovendien 24,9%.

De ernstige materiële deprivatie in Vlaanderen is 4%. Dat komt overeen met ongeveer 300.000 personen. Dit cijfer is ten opzichte van 2019 een verdubbeling. Echter, dient hier een kanttekening gemaakt te worden dat in de EU2030-indicator de indicator onder meer werd uitgebreid met een aantal sociale activiteiten.

Evoluties bij verschillende groepen

Bij een aantal groepen ligt het aandeel onder de armoededrempel duidelijk hoger dan bij de totale bevolking. Het hoogste aandeel is te vinden bij de huishoudens met zeer lage werkintensiteit. Het gaat om huishoudens waar de volwassen leden niet of nauwelijks aan het werk zijn. Bij deze huishoudens ligt het armoederisicopercentage op 45%. Bij werklozen en personen geboren buiten de EU ligt het armoederisicopercentage iets hoger dan 20%, bij huurders en personen in eenoudergezinnen iets lager dan 20%.
Ook bij laaggeschoolden, eenpersoonshuishoudens, eenoudergezinnen, ouderen en oudere koppels, personen geboren in de EU (buiten België) en niet-actieven (exclusief gepensioneerden) en gepensioneerden ligt het armoederisicopercentage hoger dan gemiddeld.

Werk, werkloosheid en bijstand

Het aandeel gezinnen met een zeer **lage werkintensiteit** in Vlaanderen is nagenoeg op hetzelfde niveau gebleven. In 2021 leefde 7% van de bevolking tot 64 jaar van het Vlaamse Gewest in een huishouden met zeer lage werkintensiteit. De **algemene werkloosheidscijfers** daalden de afgelopen jaren. Door de COVID-19 crisis was er in 2020 echter wel sprake van een stijging, gevolgd door opnieuw een daling in 2021. Aangezien het niet hebben van werk een belangrijk armoederisico inhoudt, is ook dit goed nieuws.

Schuldoverlast

Schuldoverlast kan zowel oorzaak als gevolg zijn van armoede. Ook hier is een licht dalende trend te zien in het percentage gezinnen met betalingsmoeilijkheden. Eind 2021 stonden 108.877 personen in het Vlaamse Gewest met afbetalingsmoeilijkheden geregistreerd bij de Centrale voor Kredieten aan Particulieren van de Nationale Bank van België.

Onderwijs

Het percentage leerlingen dat vroegtijdig de school verlaat bedroeg 9,4% in het schooljaar 2019-2020.

Het percentage vroegtijdige schoolverlaters steeg tussen de schooljaren 2014-2015 en 2018-2019 van 9,7% naar 12,1%. In 2019-2020 zakte dat percentage naar 9,4%. Dit aandeel ligt merkelijk hoger in TSO en BSO dan in ASO richtingen. De cijfers hebben betrekking op alle leerlingen in het Nederlandstalig onderwijs, ook in de Nederlandstalige scholen in het Brusselse Gewest. Bij de leerlingen in het Brusselse Gewest lag het aandeel schoolverlaters zonder kwalificatie op 17,2%. Dat is bijna dubbel zo hoog als het algemeen gemiddelde.

Wonen en energie

Voor 6% van de Vlamingen bedraagt de woonkost meer dan 40% van hun gezinsinkomen. Dit percentage is de voorbije jaren licht gedaald na een piek in 2008. Dit betreft wel nog steeds 400.000 personen. De huurpremie, huursubsidie en het aanbod aan SVK-woningen en SHM-woningen, komen tegemoet aan een deel van de noden, maar de wachtlijsten voor een sociale huurwoning blijven lang, met meer dan 169.000 gezinnen.

Dat de woonkost behoorlijk kan doorwegen op het huishoudbudget blijkt ook uit het feit dat een aanzienlijke groep huishoudens problemen heeft met het betalen van de elektriciteits- of gasfactuur. Eind 2020 leverden de netbeheerders wegens wanbetaling elektriciteit aan iets meer dan 77.100 huishoudens en gas aan ruim 56.400 huishoudens. Die aantallen liggen iets lager dan in 2019 en 2018. Het gaat om huishoudens waarvan de commerciële energieleverancier het contract heeft opgezegd omdat zij hun energiefactuur niet op tijd hebben betaald en niet hebben gereageerd op een aangetekende ingebrekestelling of de afspraken in een afbetalingsplan niet hebben nageleefd. Als het huishouden in dat geval geen nieuwe commerciële leverancier vindt, dan neemt de netbeheerder de levering van elektriciteit en/of gas over in zijn wettelijke rol van sociale leverancier. Eind 2020 ging het voor elektriciteit om 2,7% van het totaal aantal huishoudelijke afnemers, bij gas om 2,9% van de afnemers.

Als een huishouden ook bij de sociale leverancier niet tijdig betaalt, plaatst de netbeheerder een budgetmeter die de klant verplicht om vooraf te betalen voor de levering van elektriciteit en/of gas. Indien de klant dat niet doet dan valt de stroomlevering terug op een minimale levering waardoor het moeilijk wordt om meerdere toestellen tegelijk te gebruiken. Bij gas wordt in het geval van niet-betaling via de budgetmeter de levering helemaal afgesloten. Eind 2021 waren er iets meer dan 36.400 budgetmeters voor elektriciteit actief. In de loop van 2009 werden ook de eerste budgetmeters geplaatst voor de levering van gas. Eind 2021 waren er iets meer dan 24.800 actieve budgetmeters voor gas. Het aantal budgetmeters voor elektriciteit en gas lag in 2021 iets hoger dan in de voorgaande 2020. Die stijging hangt samen met een inhaalbeweging na de lockdownperiodes in 2020 als gevolg van de Covid-19-crisis.

Kinderarmoede

In 2021 leefde 8% van de Vlaamse kinderen van 0 tot 17 jaar in een huishouden met een inkomen onder de armoededrempel. Dat komt overeen met ongeveer 110.000 kinderen. Dat aandeel lijkt in 2020 en 2021 iets lager te liggen dan in de jaren daarvoor. Toen schommelde het telkens tussen 10% en 12%.

6% van de Vlaamse kinderen leefde in 2021 in een ernstig materieel en sociaal gedepriveerd gezin, 5% in een gezin waar door de volwassenen niet of nauwelijks wordt gewerkt.

In het Brusselse Gewest leefde in 2021 31% van de kinderen tot 17 jaar in een gezin met een huishoudinkomen onder de armoedrempel, 16% in een materieel en sociaal gedepriveerd gezin en 22% in een gezin waar door de volwassenen niet of slechts beperkt wordt gewerkt.

Daarnaast meet de kansarmoede-index van Kind en Gezin hoeveel jonge kinderen opgroeien in een gezin dat een aantal risicofactoren op kansarmoede vertoont. In 2021 haalde de kansarmoede-index een score van 12,7. Dat betekent dat 12,7% van de geboorten in de periode 2019-2021 in het Vlaamse Gewest plaatsvond in een volgens de criteria van Kind en Gezin kansarm gezin. De index van 2021 ligt iets lager dan in 2019 en 2020. In de jaren daarvoor is de index wel sterk toegenomen. Voor Brussel was er eveneens een lichte daling, maar ligt het cijfer nog steeds hoog, namelijk op 26.7%[1].

[1] Voor Brussel is er een methodisch verschil voor de bepaling van de kinderarmoede-index. Zie: https://www.opgroeien.be/cijfers-en-publicaties/kansarmoede/brussels-hoofdstedelijk-gewest

3. Strategisch kader

Een visie op armoedebestrijding is van belang als toetssteen voor het beleid. Ook voor de partners biedt dit duidelijkheid. Het geeft hen een beeld waar je naartoe wilt. Het biedt een basis om samen naar de toekomst te kijken en plannen concreet te maken.

Als uitgangspunten nemen we de definitie van armoede en de actuele regelgeving rond armoedebestrijding.

Het strategisch kader werd in het licht van de evaluatie en bijsturing niet gewijzigd.

3.1. Definitie van armoede

We beschouwen armoede als een netwerk van sociale uitsluitingen dat zich uitstrekt over meerdere gebieden van het individuele en collectieve bestaan. Het scheidt mensen in armoede van de algemeen aanvaarde leefpatronen van de samenleving. Tussen het leven van mensen in armoede en mensen zonder armoede-ervaring bestaat er dus een moeilijk overbrugbare kloof, die zich manifesteert op verschillende vlakken: structurele participatie, vaardigheden, kennis, gevoel en krachten van de mensen. Deze kloof kan enkel overbrugd worden wanneer de samenleving (zowel het beleid als het brede middenveld en andere actoren) een beroep doet op de kracht die mensen in armoede en hun omgeving bezitten, de voorwaarden creëert zodat mensen in armoede deze kracht kunnen aanwenden en iedereen gelijke kansen geeft om aan alle aspecten van de samenleving deel te nemen.

De hier gepresenteerde definitie van armoede is een historisch gegroeide definitie op basis van de definiëring in het allereerste Jaarboek Armoede en Sociale Uitsluiting[2]. Deze definitie, die in Vlaanderen breed gedragen wordt, beschrijft niet alleen wat armoede is, maar bevat ook de kern van de uitgangspunten voor een doeltreffend armoedebestrijdingsbeleid.

3.2. Wettelijke omkadering en uitgangspunten voor een effectief Vlaams armoedebestrijdingsbeleid

Het decreet betreffende de armoedebestrijding van 21 maart 2003 bepaalt, samen met het uitvoeringsbesluit van 15 mei 2009, hoe de coördinatie en uitvoering van de armoedebestrijding in Vlaanderen moeten gebeuren.

De uitgangspunten van dit decreet vinden we, zoals eerder beschreven in de nota, terug in de artikels drie en vier. We vermelden hierbij integraal beide artikels zoals ze in het decreet zijn opgenomen:

> *Art. 3.*
> *Het Vlaamse armoedebestrijdingsbeleid moet de voorwaarden creëren om:*
> *1° de toegang van elke burger tot de economische, sociale en culturele rechten, vastgelegd in artikel 23 van de Grondwet, te waarborgen;*
> *2° armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting te voorkomen, te verminderen en op te lossen.*
> *Het Vlaamse armoedebestrijdingsbeleid moet de deelname mogelijk maken en versterken van alle betrokken overheden en personen, vooral van personen die in armoede leven, aan het uitstippelen, het uitwerken en het evalueren van dit beleid.*

[2] Vranken, J. & Geldof, D. (1992), Armoede en sociale uitsluiting, Jaarboek 1991, Leuven/Amersfoort: Acco.

Art. 4.
Het armoedebestrijdingsbeleid is een inclusief beleid. Op de verschillende beleidsdomeinen en niveaus moeten doelgerichte acties ondernomen worden vanuit een partnerschap tussen alle betrokken actoren. Partnerschap met de armen is een noodzaak.
Het armoedebestrijdingsbeleid is een gecoördineerd en samenhangend beleid. Voor de uitvoering van dit beleid voorziet de Vlaamse regering in:
1° het uitwerken van maatregelen in de diverse beleidsdomeinen;
2° de coördinatie tussen beleidsdomeinen;
3° het overleg en de coördinatie tussen de betrokken actoren het eerste lid;
4° de ondersteuning van de participatie van de doelgroepen;
5° de voortgangscontrole van het samenwerkingsakkoord van 5 mei 1998 tussen de Federale Staat, de gemeenschappen en de gewesten betreffende de bestendiging van het armoedebeleid;
6° de afstemming met Europees, federaal en provinciaal/lokaal beleid.

3.3. Leidende principes

Het onderschrijven van een gezamenlijke visie vormt een essentieel onderdeel van een gedragen en efficiënt beleid. Een visie bindt mensen en biedt duidelijkheid. Het geeft een kader waar men voor staat en hoe men (met elkaar) wil werken. De Vlaamse Regering koos ervoor om haar visie in een aantal leidende principes uit te drukken.

In het Regeerakkoord vinden we een aantal richtinggevende assen die doorheen alle doelstellingen van het voorliggend plan lopen: (1) de regiefunctie van de lokale besturen, (2) participatief beleid voeren, (3) monitoring en wetenschappelijk onderbouwd beleid en (4) solidariteit en verantwoordelijkheid. Ze vormen de leidende principes van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding.

3.3.1. De regiefunctie van de lokale besturen

Armoede is een complexe problematiek. Wie in armoede leeft, ervaart sociale uitsluiting op verschillende domeinen (welzijn, gezondheid, onderwijs, werk, wonen, energie, …). Onderlinge afstemming en bundeling van krachten, is dan ook noodzakelijk om een daadwerkelijke impact op het terrein te realiseren. Het lokale niveau staat het dichtst bij de mensen en is vaak het best geplaatst om een antwoord te formuleren op hun noden. Denken we maar aan het Huis van het Kind of het Sociaal Huis. Het Vlaamse beleid is complementair en ondersteunend aan deze lokale acties.

3.3.2. Participatief en krachtgericht beleid voeren

Het Vlaams armoedebestrijdingsbeleid zoals verankerd in het decreet betreffende de armoedebestrijding stelt participatie van mensen in armoede aan het beleid voorop. Participatie is immers cruciaal om tot een effectief beleid te komen. Een beleidsbeslissing zal ook meer effect hebben als er een breed draagvlak voor gevonden wordt. We geloven in de krachten en talenten van mensen. Het armoedebestrijdingsbeleid is erop gericht om deze krachten en talenten aan te spreken en te versterken. We geven gerichte aandacht aan de meest kwetsbare groepen.

3.3.3. Resultaatsgerichte monitoring en wetenschappelijk onderbouwd beleid

Een onderbouwd beleid is gestoeld op wetenschappelijk onderzoek, zowel in de beleidsvoorbereiding als bij de monitoring en evaluatie van het gevoerde beleid. Meten is immers weten. Het is belangrijk om de armoedesituatie in Vlaanderen te blijven opvolgen via (lokale) indicatoren zoals vermeld in het regeerakkoord en hernomen in de inleiding van dit doelstellingenkader. Meten via welgekozen

kernindicatoren is cruciaal om het effect van het armoedebestrijdingsbeleid te evalueren en eventueel bij te sturen of aan te passen.

Om een goed inclusief beleid te voeren, is het belangrijk dat de relevante wijzigende en nieuw te ontwikkelen regelgeving, getoetst wordt aan de effecten op mensen in armoede en de armoedesituatie in Vlaanderen. De armoedetoets is een van de instrumenten die er expliciet over moet waken dat het (armoedebestrijdings)beleid tegemoet komt aan de noden van mensen in armoede. De bevoegde vakministers zijn verantwoordelijk voor de uitvoering en de planning van de armoedetoetsen binnen hun beleidsdomein.

3.3.4. Solidariteit en verantwoordelijkheid

We verwachten van elke burger dat hij zijn verantwoordelijkheid neemt en maximaal inspanningen levert om de kansen te grijpen die hen door de samenleving en de overheid geboden worden. Zij die inspanningen leveren en bijdragen tot onze samenleving ondersteunen we om stappen vooruit te zetten. Zij die hun best doen om bij te dragen, geven we de best mogelijke ondersteuning. Zij die tegenslag kennen, bieden we bescherming. Maar zij die niet bijdragen tot de samenleving en daar onvoldoende inspanningen voor leveren, wijzen we op hun verantwoordelijkheid.

3.4. Strategische doelstellingen

Om tot een meer krachtige aanpak van armoede te komen, bepaalde de Vlaamse Regering een beperkt aantal prioritaire, overheidsbrede en geïntegreerde strategische doelstellingen:

SD 1 - De Vlaamse overheid voorkomt en bestrijdt onderbescherming om te vermijden dat mensen in armoede en sociale uitsluiting terecht komen.

SD 2 – De Vlaamse overheid zet gerichte acties op tegen kinderarmoede.

SD 3 - De Vlaamse overheid zet in op activering, het versterken van mensen en het verhogen van zelfredzaamheid.

SD 4 - De Vlaamse overheid ondersteunt burgers bij plotse veranderingen in hun leven zodat het risico om in armoede terecht te komen beperkt wordt.

SD 5 - De Vlaamse overheid zet in op een kwaliteitsvolle, leefbare en gezonde omgeving voor iedereen

Met dit doelstellingenkader onderschrijven we de aanpak in het regeerakkoord dat inzet op een transversaal beleid: *We kiezen voor een nieuwe, krachtigere aanpak van de transversale beleidsthema's: op initiatief van de bevoegde minister legt de Vlaamse Regering voor deze thema's een beperkt aantal prioritaire, overheidsbrede en geïntegreerde doelstellingen vast en bepaalt hierbij telkens ook welke beleidsdomeinen en ministers gevat zijn. De vakministers rapporteren vervolgens, voor zover ze gevat worden, via hun beleidsbrieven op welke manier ze uitvoering geven aan deze doelstellingen. Deze werkwijze zorgt voor meer transparantie, creëert meer mogelijkheden om dwarsverbanden te leggen tussen de verschillende transversale beleidsthema's, en vermindert de planlast zodat meer gefocust kan worden op de uitvoering van het beleid*. Het regeerakkoord en de afzonderlijke beleidsnota's bevatten afzonderlijke acties i.k.v. armoedebestrijding of breder sociaal beleid die onverminderd worden uitgevoerd.

4. Beleidsinstrumenten

Om de uitvoering van het armoedebestrijdingsbeleid te bewerkstelligen en te ondersteunen, beschikt de Vlaamse overheid over een aantal beleidsinstrumenten.

4.1. Armoedetoets

De armoedetoets is één van de instrumenten die er expliciet over zal waken dat het (armoedebestrijdings)beleid tegemoet komt aan de noden van mensen in armoede. Een armoedetoets is het resultaat van een participatief proces waarlangs de Vlaamse overheid, in dialoog met andere betrokken actoren, het beleid bij het ontwerp of de uitvoering screent op de mogelijke impact die het zal hebben of heeft gehad op armoede, op mensen in armoede of op ongelijkheid die tot armoede kan leiden. Die andere actoren zijn organisaties of mensen die over ervaringskennis beschikken en organisaties of mensen die over wetenschappelijke kennis beschikken. Op die manier kan voorkomen worden dat nieuw beleid onbedoeld doelgroepen, zoals mensen in armoede, uitsluit of armoede creëert. De armoedetoets kan deze missie maar volbrengen als de actoren die deze toets moeten uitvoeren, hiervoor voldoende capaciteit hebben en ondersteund worden.

De bevoegde vakministers zijn verantwoordelijk voor de uitvoering en planning van de armoedetoetsen binnen hun beleidsdomein.

4.2. Verticaal Permanent Armoedeoverleg

Het Verticaal Permanent Armoedeoverleg (VPAO) is een overlegstructuur waarbij ervaringsdeskundigheid een prominente plaats krijgt binnen het beleid. Door het betrekken van de doelgroep via dialoogmomenten kunnen zij hun ervaringen inbrengen in het beleid. Op die manier kunnen de beleidsmaatregelen beter afgestemd worden op mensen in armoede en hun problemen. Ook bij de armoedetoetsen wordt de participatie van mensen in armoede verzekerd, gezien deze vorm krijgen via VPAO's.

Iedere Vlaamse minister organiseert een verticaal permanent armoedeoverleg voor zijn beleidsdomeinen. Dit is decretaal vastgelegd. In dit overleg toetst de minister zijn beleidsinitiatieven aan de visie en de ervaring van mensen in armoede. Zo kan hij die initiatieven bijsturen waar nodig en mogelijk. Het Netwerk tegen armoede heeft in dit overleg een belangrijke brugfunctie. Het netwerk organiseert eerst overlegtafels waar zij samen met de verenigingen zelf problemen identificeren en nadenken over mogelijke oplossingen. Het Netwerk tegen armoede neemt de resultaten van deze overlegtafels dan mee naar het verticaal permanent armoedeoverleg.

Elke Vlaamse minister legt in overleg met het Netwerk tegen armoede de spelregels vast van het verticaal armoedeoverleg in zijn beleidsdomeinen en bekijkt hoe de acties uit het VAPA hierbinnen besproken kunnen worden. In elk geval moet het overleg voor elk beleidsdomein minstens twee keer per jaar plaatsvinden. Naast kabinetsmedewerkers en inhoudelijke ambtenaren nemen ook de aandachtsambtenaren en vertegenwoordigers van het Netwerk tegen armoede deel. Op vraag van de overheid en van het netwerk kunnen ook andere partners uitgenodigd worden voor dit overleg. Soms wordt het verticaal overleg georganiseerd met twee of meer beleidsdomeinen samen.

4.3. Horizontaal Permanent Armoedeoverleg

Om een transversaal en horizontaal beleid te kunnen voeren waarbij verschillende beleidsdomeinen samenwerken en hun acties op elkaar afstemmen wordt het Horizontaal Permanent Armoedeoverleg (HPAO) georganiseerd. In het HPAO komen de aandachtsambtenaren uit de verschillende departementen en agentschappen van de Vlaamse administratie samen met vertegenwoordigers van

de doelgroep en enkele bijkomende experts. Een volledig overzicht van de leden van het HPAO is te vinden op https://armoede.vlaanderen.be.

5. Vlaams Armoedebestrijdingsbeleid als deel van het geheel

Het bestrijden van armoede wordt niet op één beleidsniveau gevoerd. Het is een samenspel van Europees, federaal, Vlaams en lokaal beleid.

5.1. Europees beleid

Europa biedt haar lidstaten een aantal beleidsinstrumenten aan om van inspanningen ter bestrijding van armoede en sociale uitsluiting een centraal element binnen de EU- en nationale beleidsvorming te maken. Zo is er de aflopende EU 2020-strategie. Dit is de langetermijnstrategie van de Europese Unie voor een sterke en duurzame economie met veel werkgelegenheid. Om de vooruitgang op het gebied van de Europa 2020-doelstellingen te meten, werden er vijf kerndoelstellingen voor de hele EU afgesproken. Eén van deze doelstellingen was het bestrijden van armoede en sociale uitsluiting. De EU stelde zich tot doel om tegen 2020 ten minste 20 miljoen mensen uit de armoede te halen. Deze doelstelling werd echter niet gehaald. Eind 2019 werd de agenda voor EU 2030 opgemaakt. Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling van de Verenigde Naties stelt heel wat overheden voor een uitdaging. Agenda 2030 staat namelijk voor een geïntegreerde benadering van de verschillende dimensies aangaande duurzame ontwikkeling. Er werden 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (Sustainable Development Goals of 'SDGs') geformuleerd. Deze bestaan uit 169 subdoelen. Hoewel deze doelstellingen niet juridisch bindend zijn, verwacht men van de regeringen dat ze de daad bij het woord voegen en hiervoor nationale kaders uitwerken.

Door de grote diversiteit van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen moet er worden samengewerkt op verschillende domeinen. Op vlak van beleid betekent dit dat er binnen eenzelfde beleidsniveau meer samenwerking moet komen tussen de verschillende beleidsdomeinen. Dit betekent echter ook dat er een sterkere samenwerking moet komen tussen de verschillende beleidsniveaus (federaal, regio's, gemeenschappen, provincies en gemeenten). Duurzame ontwikkeling is dan ook, zoals weergegeven in het artikel 7bis van de Belgische grondwet, een gemeenschappelijk streven van alle Belgische overheden.

Van de 169 SDG-subdoelen zijn er voor de Belgische nationale context zo'n 112 relevant. De federale overheid deelt voor de meeste doelen de bevoegdheid met de gewesten en/of gemeenschappen. Uit de studie blijkt dat de federale overheid voor de meeste SDGs voldoende maatregelen treft op beleidsniveau, maar deze volstaan echter niet. Vooral voor onder andere armoede is er nog werk aan de winkel.

Onder SDG 1 vinden we armoede: beëindig armoede overal en in al haar vormen

> **1.1** Tegen 2030 extreme armoede uitroeien voor alle mensen wereldwijd, die met minder dan $ 1,25 per dag moeten rondkomen
>
> **1.2** Tegen 2030 het aandeel mannen, vrouwen en kinderen van alle leeftijden die volgens de nationale definities in armoede leven in al haar dimensies, minstens tot de helft terugbrengen
>
> **1.3** Nationaal toepasbare sociale beschermingssystemen en maatregelen implementeren voor iedereen, met inbegrip van sociale beschermingsvloeren, en tegen 2030 een aanzienlijke dekkingsgraad realiseren van de armen en de kwetsbaren
>
> **1.4** Er tegen 2030 voor zorgen dat alle mannen en vrouwen, in het bijzonder de armen en de kwetsbaren, gelijke rechten hebben op economische middelen, alsook toegang tot basisdiensten, eigenaarschap en controle over land en andere vormen van eigendom,

nalatenschap, natuurlijke hulpbronnen, gepaste nieuwe technologie en financiële diensten, met inbegrip van microfinanciering

1.5 Tegen 2030 de weerbaarheid opbouwen van de armen en van zij die zich in kwetsbare situaties bevinden en hun blootstelling aan en kwetsbaarheid voor klimaatgerelateerde extreme gebeurtenissen en andere economische, sociale en ecologische schokken en rampen beperken

1.a Zorgen voor een aanzienlijke mobilisatie van middelen afkomstig uit verschillende bronnen, ook via versterkte ontwikkelingssamenwerking, om adequate en voorspelbare middelen te voorzien voor ontwikkelingslanden, in het bijzonder de minst ontwikkelde landen, om programma's en beleidslijnen te implementeren die een einde moeten maken aan armoede in al haar vormen

1.b Solide beleidskaders creëren op nationaal, regionaal en internationaal niveau, die zijn gebaseerd op ontwikkelingsstrategieën ten gunste van de armen en het genderbeleid, om de versnelde investering te ondersteunen in acties die gericht zijn op het uitroeien van de armoede

Eind 2019 sloot Europa eveneens de Europese Green Deal. Dit is een routekaart om de economie van de EU duurzaam te maken. In 2050 wil de EU klimaatneutraal zijn. Ook hier vormt armoedebestrijding een noodzakelijke schakel in. De noodzaak van een sociaal rechtvaardige transitie moet ook worden weerspiegeld in het beleid op EU- en nationaal niveau. Daarbij gaat het onder meer om investeringen om betaalbare oplossingen aan te bieden aan wie wordt getroffen door koolstofbeprijzing, bijvoorbeeld via het openbaar vervoer, naast maatregelen om energiearmoede aan te pakken en omscholing te bevorderen.

5.2. Nationaal beleid

Het nationaal beleid is vastgelegd in art. 7bis van de Grondwet: *"Bij de uitoefening van hun respectieve bevoegdheden streven de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten de doelstellingen na van een duurzame ontwikkeling in haar sociale, economische en milieugebonden aspecten, rekening houdend met de solidariteit tussen de generaties."* Elk bestuursniveau dient dus bij te dragen tot een duurzame ontwikkeling. Het overleg en de samenwerking tussen de gefedereerde entiteiten rond duurzame ontwikkeling gebeuren binnen de Interministeriële Conferentie Duurzame Ontwikkeling. Binnen dit beleid kadert ook de werking van de Interministeriële conferentie maatschappelijke integratie en de taken van de verschillende overheden vastgelegd in het samenwerkingsakkoord tussen de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten betreffende de bestendiging van het armoedebeleid.

5.3. Federaal beleid

Ook op federaal niveau wordt de bestrijding van armoede, en in het bijzonder kinderarmoede, als urgent te behandelen beschouwd. De federale overheid heeft heel wat bevoegdheden in de portefeuille die een significante invloed kunnen uitoefenen op de aanpak van de armoedeproblematiek. We denken hierbij vooral aan het sociale grondrecht met betrekking tot inkomen en uitkeringen en aan de toegankelijkheid van de gezondheidszorg. Elke nieuwe legislatuur wordt een Federaal Plan Armoedebestrijding opgemaakt. Het aflopende plan is opgebouwd rond volgende strategische doelstellingen: 1) de sociale bescherming van de bevolking verzekeren, 2) de kinderarmoede terugdringen, 3) de toegang tot arbeid versterken door de sociale en professionele activering, 4) dakloosheid en slechte huisvesting bestrijden, 5) het recht op gezondheid waarborgen en 6) overheidsdiensten toegankelijker maken voor kwetsbare personen. De doelstellingen zijn

gebaseerd op het Nationaal hervormingsprogramma, het Nationaal Sociaal Rapport en het vorige Federaal Plan Armoedebestrijding.

Vorige legislatuur werd het eerste nationaal kinderarmoedebestrijdingsplan opgemaakt. Dit plan heeft kinderen tussen 0 en 18 jaar als doelgroep. Dit plan wil verder specifieke aandacht hebben voor: kinderen die in extreme armoede leven, de vroege kinderjaren en adolescenten. Het nationaal kinderarmoedebestrijdingsplan is opgebouwd rond vier strategische doelstellingen: (1) toegang tot toereikende middelen, (2) toegang tot kwaliteitsvolle diensten en kansen, (3) participatie van kinderen en (4) horizontale en verticale partnerschappen afsluiten tussen verschillende beleidsdomeinen en verschillende bestuursniveaus.

5.4. Vlaams beleid

Ook Vlaanderen beschikt over heel wat bevoegdheden waarbinnen de juiste maatregelen armoede kunnen bestrijden en voorkomen. We denken hierbij onder meer aan de sociale grondrechten met betrekking tot onderwijs, gezin, cultuur, sport en vrije tijd. In Visie 2050 toont Vlaanderen waar ze op lange termijn naar toe wil: een sterk, sociaal, open, veerkrachtig en internationaal Vlaanderen waarin iedereen meetelt en dat welvaart en welzijn creëert op een slimme, innovatieve en duurzame manier.

Het langetermijnbeleid biedt een antwoord op nieuwe kansen en uitdagingen en brengt de transities die de samenleving nodig heeft, in een versnelling. De visienota bevat een visie voor 2050, selecteert een aantal prioritaire transities en geeft het kader voor een aangepast governance model ter ondersteuning van de transities.

Armoede is een complex probleem. Het gaat om uitsluiting op verschillende levensdomeinen. We zien dat financiële moeilijkheden vaak tegelijk oorzaak en gevolg zijn van achterstelling op het vlak van tewerkstelling, onderwijs, huisvesting, gezondheid of maatschappelijke participatie. De aanpak van een dergelijke complexe problematiek vraagt om ingrijpende veranderingen in ons beleid. Hardnekkige problemen zijn diepgeworteld in onze maatschappij en zijn bijgevolg niet met simpele maatregelen op te lossen. Brede, maatschappelijke veranderingen dringen zich dan ook op. Alleen zo kan economische, sociale en ecologische duurzaamheid worden bereikt. Dit soort brede, maatschappelijke veranderingen vereisen een geïntegreerde aanpak.

Daarnaast vraagt armoede als multidimensioneel gegeven een doorgedreven gecoördineerde aanpak die afgestemd is (horizontaal armoedebestrijdingsbeleid), evenals een specifiek, verticaal beleid binnen elk beleidsdomein. We zijn ervan overtuigd dat slechts door het toepassen van een meerlagige bestuursvorm[3] we een antwoord op de huidige uitdagingen kunnen bieden.

5.5. Lokaal beleid

Een doeltreffende aanpak vraagt met andere woorden een geïntegreerde aanpak, op Europees, Vlaams, (inter)federaal én lokaal niveau. Overheden, middenveldorganisaties, verenigingen van mensen in armoede en hulp- en dienstverlenende organisaties moeten krachten samenwerken. Maar ook het activeren van de samenleving in zijn geheel en de personen in armoede zelf is noodzakelijk. Het lokale niveau staat het dichtst bij de mensen en is vaak het best geplaatst om een antwoord te formuleren op hun noden. Initiatieven op lokaal niveau zijn dan ook essentieel in het bestrijden van armoede. Het lokale en Vlaamse beleid dienen complementair aan elkaar ontwikkeld te worden en

[3] Een meerlagige bestuursvorm is het gecoördineerd optreden van de Europese Unie, de lidstaten, de regio's, het intermediaire en het lokale bestuur, met inachtneming van de principes van subsidiariteit en evenredigheid en gesteund op partnerschap.

elkaar te versterken. Hierbij is expliciet oog voor de bijzondere behoeften en opportuniteiten in de steden. Als alle betrokken actoren lokaal samenwerken, kan dit een belangrijke meerwaarde zijn in de aanpak van armoede in Vlaanderen.

Daarom werd in dit plan de regierol van de lokale besturen ook meegenomen als een van de leidende principes. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is armoedebestrijding een gedeelde verantwoordelijkheid tussen de gemeenschappen en de Brusselse (lokale) overheden. Het is de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) die daar de regierol opneemt als Vlaams lokaal bestuur. Zij voert haar armoedebestrijdingsbeleid op basis van de hefbomen die de gemeenschapsbevoegdheden mogelijk maken.

6. Operationeel kader

Zoals hoger in deze nota vermeld, heeft de Vlaamse Regering een beperkt aantal prioritaire, overheidsbrede, geïntegreerde transversale doelstellingen geformuleerd. Deze doelstellingen zijn gebaseerd op de regelgevende bepalingen, het Vlaamse regeerakkoord en de relevante passages uit de beleidsnota van de minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding.

De vakministers die gevat worden onder de overeengekomen doelstellingen leggen concrete en evalueerbare acties binnen hun domein vast. De bevoegde vakministers zijn verantwoordelijk voor de invulling van de acties, de opvolging en de uitvoering ervan, het participatieve proces met relevante stakeholders, het tijdspad voor de uitvoering en het bepalen van budget en indicatoren voor opvolging.

De oplijsting van acties in het VAPA is niet-exhaustief.

We kiezen voor een krachtig en gebald actieplan (VAPA) met voor elke doelstelling een bundeling van een beknopt aantal acties per vakdomein en waar nodig vakdomeinoverschrijdend. Het veel ruimere beleid binnen elk vakdomein wordt beschreven in de beleidsnota's en beleids- en begrotingstoelichtingen (BBT) van de bevoegde ministers, vanzelfsprekend bevat dit ook sociale en armoede bestrijdende maatregelen. Deze worden niet integraal hernomen in het VAPA om onnodige planlast te vermijden en een goede efficiënte opvolging van het VAPA te faciliteren.

Bij de bijsturing van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA) werden de meerderheid van acties geactualiseerd in het licht van de gewijzigde omstandigheden. De fiches die werden aangepast, worden aangeduid met "geactualiseerd" in de titel. Daarnaast reikten de vakministers ook enkele nieuwe acties aan, in het licht van het armoedebestrijdingsbeleid. Zo werden er 17 nieuwe fiches ingediend. Deze worden aangeduid met "nieuw" in de titel.

7. Beleidsmaatregelen

7.1. SD 1 - De Vlaamse overheid voorkomt en bestrijdt onderbescherming om te vermijden dat mensen in armoede en sociale uitsluiting terecht komen

Inleidend kader

Het armoedebestrijdingsbeleid heeft nood aan een structurele, preventieve en proactieve aanpak. Er moet met andere woorden niet enkel armoede bestreden worden, maar er moet ook voorkomen worden dat mensen in armoede terecht komen. Hiervoor is het van belang dat we armoede zo vroeg mogelijk detecteren.

Vlaanderen beschikt over een uitgebreid sociaal vangnet en heel wat hulp- en dienstverlening. Daartegenover staat dat het huidige systeem van sociale bescherming soms complex is, waardoor sommige mensen, vaak de meest kwetsbaren en kansengroepen, er niet in slagen hun rechten te realiseren of de weg te vinden naar de gepaste hulpverlening. Deze onderbescherming gaat niet enkel om het niet-gebruik van financiële sociale tegemoetkomingen, maar om het gehele publieke aanbod van rechten en diensten.

Het principe van **automatische rechtentoekenning** biedt de beste garantie dat burgers hun sociale grondrechten benutten, maar dit is geen evidentie in de praktijk. De automatische toekenning van rechten gaat vaak gepaard met een complex proces van datakoppeling en uitwisseling van gegevens, wat niet altijd eenvoudig is. Daarnaast zijn het gebruiken van een helder taalgebruik, een duidelijke informatiestroom, proactieve informatieverstrekking, toegankelijke diensten en administratieve vereenvoudiging eveneens belangrijke aspecten inzake onderbescherming. Door rechten meer op basis van inkomen dan op basis van statuut toe te kennen, zorgen we ook voor een meer rechtvaardige toekenning en vermijden we activiteitsvallen.

Concrete Acties

Hieronder volgen de concrete acties voor deze doelstelling in volgorde van leden en bevoegdheden van de Vlaamse Regering.

7.1.1. Buurtstewards (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen

Uitvoerende administratie:

Agentschap Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen, Integratie en Inburgering

Omschrijving van de maatregel:

Met het project 'Buurtstewards' werd in 2021-2022 ingezet in 4 steden Antwerpen, Gent, Sint-Niklaas en Brussel (VGC) op de maatschappelijke integratie van Romagezinnen.

Het inzetten van brugfiguren of buurtstewards is een goede methodiek om het vertrouwen van de Roma te winnen, samen met hen stappen vooruit te zetten op socio-economisch vlak en de toegankelijkheid van de voorzieningen te verbeteren.

Vanaf 2022 wordt ingezet via een integrale aanpak, zoals bepaald in het Horizontaal Integratie- en Gelijke Kansenbeleidsplan 2020-2024.

https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/61602305364ED9000900027C

Het is een doelgericht actieplan waarbij als doelstelling de volwaardige/evenredige participatie aan de samenleving voorop staat, namelijk "Het bewerkstelligen van gelijke kansen van sociale groepen die geconfronteerd worden met achterstellingen of uitsluiting".

Wat Roma betreft, geeft het plan Samenleven aanvullend een stimulans aan lokale besturen om vanaf 2022 in te tekenen op het aanbod met de actie 'Brugfiguren' waardoor de specifieke aanpak en methodiek voor het bereik van Roma die werd opgebouwd met de projecten 'Buurtstewards' kan verankerd worden.

Brugfiguren slaan letterlijk en figuurlijk een brug tussen de thuiscontext van maatschappelijk kwetsbare kinderen én de schoolcontext of andere domeinen zoals welzijn waarvan ze in de gemeente of stad kunnen gebruikmaken. Brugfiguren kunnen ingezet worden voor verschillende doelgroepen, met een specifieke aanpak en methodiek ontwikkeld voor het bereik van Roma.

Timing: 2021 tot 9 september 2022

Budget: 800.000 euro

7.1.2. Uitwisseling expertise armoedebeleid tussen lokale besturen (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen

Uitvoerende administratie:

Agentschap Binnenlands Bestuur en Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Omschrijving van de maatregel:

De doelstelling van deze maatregel is om kennis en expertise over lokaal armoedebestrijdingsbeleid ter beschikking te stellen van lokale besturen. Lokale besturen met een sterk uitgebouwd lokaal armoedebestrijdingsbeleid kunnen een medewerker die deskundig is in het uittekenen van een lokaal armoedebestrijdingsbeleid ter beschikking stellen van een andere gemeente of stad om daar hun succesvolle aanpak te introduceren en het lokale armoedebestrijdingsbeleid mee naar een hoger niveau te tillen. De lokale besturen die medewerkers ter beschikking stellen, worden hiervoor gecompenseerd. Met een budget van 250.000 euro per jaar kunnen bij benadering 5 medewerkers halftijds ingezet worden in een ander lokaal bestuur in trajecten die 4 maanden duren. Deze actie gebeurt in samenwerking met de minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding. Dit wordt mee ondersteund door het Agentschap Binnenlands Bestuur en de afdeling Welzijn en Samenleving van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Stand van uitvoering (Binnenlands Bestuur): Tussen Vlaamse gemeenten is er een grote diversiteit in armoede, context, organisatie en aanpak ervan. Dit VAPA-engagement wil uitwisseling van expertise inzake armoedebeleid tussen lokale besturen stimuleren. Een ervaren medewerker van een bepaalde gemeente of stad kan een collega-medewerker van een andere gemeente of stad helpen om daar de succesvolle aanpak te introduceren. Zo wordt de lokale expertiseopbouw versneld en kan het lokaal armoedebestrijdingsbeleid in Vlaanderen naar een hoger niveau getild worden.

In 2021 ontving de VVSG in het kader van dit VAPA-engagement de toekenning van een subsidie van ABB en WVG ter waarde van in totaal 182.044 € voor het project ‘De Wisselaar’. De VVSG heeft hiermee een verbindende rol gekregen bij het matchen van de besturen en begeleiden van de uitwisselingstrajecten. De blauwdruk voor de uitwisselingsmethodiek is klaar.

In juli 2022 lanceerde ABB de projectoproep van ABB/WVG ‘Lokale medewerkers versterken collega-besturen bij het armoedebeleid’ naar lokale besturen. Zij kunnen opteren voor één van volgende vormen van interlokale uitwisseling, of beide vormen combineren in één traject:

- mentoring van een beleidsmedewerker uit gemeente A (gevende gemeenten) bij gemeente B (ontvangende gemeente)
- stage van een beleidsmedewerker uit gemeente X (ontvangende gemeente) bij gemeente Y (gevende gemeente)

Het lokaal bestuur dat een ervaren medewerker ter beschikking stelt, kan hiervoor via projectsubsidies deels gecompenseerd worden.

Voor deze oproep is een budget van 250.000 € voorzien.

Geïnteresseerde lokale besturen kunnen zich wenden tot 'De Wisselaar' van de VVSG voor matching met een ander bestuur en verdere begeleiding. Op 19 augustus hebben 11 lokale besturen zich aangemeld bij 'De Wisselaar', hetzij als gevend, hetzij als ontvangend bestuur. De komende maanden kunnen nog meer besturen zich melden en zal de matching via de VVSG gebeuren.

Projecten van dit jaar kunnen tot eind oktober 2022 worden ingediend bij ABB.

Stand van uitvoering (Armoedebestrijding): In 2021 werden de voorziene middelen voor een groot deel toegekend aan de VVSG als bijdrage aan het opzetten en begeleiden van het voorziene uitwisselingstraject voor medewerkers tussen lokale besturen en het opzetten van een uitwisselingsplatform voor lokale besturen voor het melden van vragen en aanbod, het uitwisselen van contactgegevens en het delen van uitwisselingspraktijken. In 2022 is de eerste oproep gelanceerd naar lokale besturen om hun vragen naar of hun aanbod van expertise inzake lokale armoedebestrijding kenbaar te maken.

Timing: 2021-2024

Budget: 250 000 euro per jaar

7.1.3. Onderwijs zet in op een kostenbeheersend beleid (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand

Uitvoerende administratie:

Departement Onderwijs en Vorming

Omschrijving van de maatregel:

We stimuleren het kostenbewustzijn en kostenbeheersend beleid in scholen. Daartoe ondersteunen we het project Samen tegen onbetaalde schoolfacturen (STOS) van vzw Krijt. De vzw zet in op sensibilisering, ondersteuning en begeleiding van scholen, de opleiding van coaches (train-the-trainer trajecten), organiseren studiedagen en workshops en ontwikkelen ondersteuningsmaterialen (handleidingen, methodieken, goede praktijkvoorbeelden).

Verder wordt ook het project rond de Robinpassen van de Stichting Robin ondersteund. Met deze passen kunnen leerlingen en ouders een renteloos uitstel van betaling bekomen en indien nodig ook gebruik maken van korting op het aan te kopen schoolmateriaal.

De minister gaf onafhankelijk onderwijsexpert Luc De Man in mei 2021 een verkenningsopdracht 'Naar een Kwaliteitsalliantie', waarin tal van vertegenwoordigers van sectoren, waaronder ook het Netwerk tegen Armoede, zich bogen over de kwaliteit in het leermiddelenaanbod, de kost en het gebruik ervan. Het eindrapport stelt een aantal gemeenschappelijk gedragen elementen voor, zoals kwaliteitscriteria voor leermiddelen, indicatoren, engagementen van de betrokken actoren om kwaliteit van leermiddelen mee te bevorderen… Daarnaast loopt momenteel ook een wetenschappelijk onderzoek "Wijze lessen voor het ontwikkelen, kiezen en gebruiken van leermiddelen in het leerplichtonderwijs" (Thomas More Hogeschool en KU Leuven). Op basis van beide initiatieven zullen toekomstpistes worden uitgewerkt.

Onderwijs onderhandelt met belangrijke IT-bedrijven raamcontracten om ICT betaalbaar te houden voor de scholen (en de gezinnen). Dat drukt de aankoopsom en draagt bij tot kwaliteitsvolle, performante infrastructuur op school waarmee lerenden vertrouwd en (digitaal) competent worden. Zo is er intussen een raamovereenkomst voor scholen (Microsoft Keep it Simple) en wordt een nieuw telecom glasvezelraamcontract gegund. Daarnaast gebruiken zo'n 30.000 leerlingen met een lees- of een schrijfprobleem in lager en secundair onderwijs gratis voorleessoftware en digitale handboeken (ADIBIB).

Timing: Continuering project Samen tegen onbetaalde schoolfacturen

Maatregelen op basis van de engagementen en bevindingen uit het rapport 'Naar een Kwaliteitsalliantie' en de O&O-opdracht 'Wijze lessen voor het ontwikkelen, kiezen en gebruiken van leermiddelen in het leerplichtonderwijs' (najaar 2022-voorjaar 2023)

Budget: Vzw Krijt):

249.000 euro schooljaar 2019-2020

298.000 euro schooljaar 2020-2021

298.000 euro schooljaar 2021-2022

Stichting Robin:

100.000 euro schooljaar 2020-2021

100.000 euro schooljaar 2021-2022

Voorleessoftware en ADIBIB: 962.000 euro (2022)

7.1.4. Traject tot hervorming van de Sociale Openbaredienstverplichtingen (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

Uitvoerende administratie:

Vlaams Energieagentschap

Omschrijving van de maatregel:

Voor het luik Sociale Openbaredienstverplichtingen uit het Energiearmoedeprogramma brengt de uitrol van de digitale meter een aantal opportuniteiten met zich mee. Daarom werd in de loop van 2019 in samenspraak met het kabinet Energie en voortvloeiend uit de evaluatie van het Energiearmoedeprogramma een overlegtraject SODV opgestart met de stakeholders met het oog op een gedragen optimalisatie van de sociale openbaredienstverplichtingen uit het Energiebesluit (procedures rond schuldopbouw en -afbouw, de budgetmeterfunctie en de afsluiting van energielevering). De toepassing van de digitale meter houdt mogelijkheden in om accurater en proactiever ondersteuning te bieden in situaties van wanbetaling waardoor de kans op opbouw van energieschulden kan worden verminderd waardoor klanten sneller kunnen terugkeren naar een leveringscontract op de private markt aan een voordeliger tarief.

Dit traject, getrokken door het VEA en met als vaste deelnemers het kabinet Energie, de VREG, Fluvius, het Netwerk tegen Armoede, het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting en Samenlevingsopbouw, werd opgestart in mei 2019 met periodieke werkvergaderingen. Daarbij werd er via Samenlevingsopbouw ook tijd en ruimte voorzien om voorstellen af te toetsen bij de doelgroep van mensen in armoede. Daarnaast werd een armoedetoets uitgevoerd.

Het resultaat van dit traject, een volledig herwerkt luik “sociale openbaredienstverplichtingen” in het Energiebesluit van 19 november 2010, werd op 4 februari 2022 finaal goedgekeurd door de Vlaamse Regering en trad in werking op 1 juli 2022.

De voornaamste wijzigingen bij de commerciële leverancier bestaan uit het schrappen van de aangetekende zending voor het versturen van de ingebrekestelling en het inkorten van de opzeggingstermijn van 60 naar 45 dagen. Bij de distributienetbeheerder zijn de grootste wijzigingen een onmiddellijke activatie in de digitale meter van de voorafbetalingsfunctie vanaf het moment dat de netbeheerder de elektriciteitslevering overneemt nadat een leveringscontract vanwege wanbetaling werd stopgezet en voor aardgas een inkorting van de termijn voor activatie van de voorafbetalingsfunctie van 60 naar 20 dagen wanneer afnemers hun factuur bij de netbeheerder niet betalen. Op verzoek van de klant kan ook voor aardgas die voorafbetalingsfunctie sneller worden geactiveerd. Daarnaast zal de hoeveelheid noodkrediet in euro in plaats van kWh worden toegekend. Beslist werd de bedragen voor het noodkrediet met ingang van 1 juli 2022 te verhogen naar 75 euro voor beide energieën en deze vanaf januari 2023 jaarlijks te indexeren. Omwille echter van verdere prijsstijgingen werd beslist een bijkomende tijdelijke verhoging toe te passen tussen 1 november 2022 tot en met 30 juni 2023: 115 euro voor elektriciteit en 155 euro voor aardgas.

Ook wordt voorzien om in situaties waar de minimale levering voor elektriciteit na advies van de Lokale Adviescommissie werd uitgeschakeld, deze automatisch terug in te schakelen wanneer de totale schuld minder dan 150 euro bedraagt in de plaats van de huidige werkwijze waarbij dit op vraag

van de klant kan vanaf het moment dat 50% van de schuld is terugbetaald. De schuldafbouw via de budgetmeter werd geoptimaliseerd. Met het oog op een accuratere opvolging van energiearmoede werd de lijst van sociale statistieken die jaarlijks door leveranciers en netbeheerders beschikbaar worden gesteld aan de VREG herzien.

Tegelijk werd ook het toepassingsgebied van de steun die de elektriciteitsnetbeheerder aan een beschermde afnemer biedt voor de aankoop van een energiezuinige koelkast of wasmachine uitgebreid. Naast de bestaande kortingsbon van 150 euro, die wordt verhoogd tot 250 euro, wordt hetzelfde bedrag toegekend aan niet-commerciële instellingen of publiekrechtelijke rechtspersonen voor de verhuur met inbegrip van service en reparatiekosten gedurende 10 jaar van energiezuinige huishoudtoestellen aan een beschermde afnemer. De verhuur vormt steeds onderdeel van een traject met het oog op begeleiding bij het oplossen van energiearmoede-problemen. Naast koelkasten en wasmachines komen nu ook energiezuinige droogkasten en diepvriezers in aanmerking.

Om het effect van de wijzigingen op de in-en uitstroom bij de netbeheerder na te gaan, wordt samen met de stakeholders een evaluatie voorbereid, die twee jaar na inwerkingtreding van het besluit opgeleverd zal worden. Op basis van deze evaluatie zijn nieuwe wijzigingen aan de regelgeving mogelijk.

In de tussentijd worden bepaalde deelcomponenten van de sociale openbare dienstverplichtingen geoptimaliseerd. Zo werd met de netbeheerder een uitfaseringstraject van de autonome stroombegrenzer uitgewerkt, alsook een actieplan voor klanten met een analoge budgetmeter die de plaatsing van een digitale meter weigeren of waar om technische redenen geen digitale meter geplaatst kan worden. Daarnaast wordt een interactief dataplatform voor de gegevensuitwisseling tussen OCMW's en de netbeheerder uitgerold.

Naast het voorgaande gaf de Vlaamse Regering op 19/10/2022 haar finale goedkeuring voor een aantal bijkomende sociale energiemaatregelen die de impact van de energiecrisis op de gezinnen helpen milderen. Naast onder meer de uitbreiding van de doelgroep voor de gratis huishoudelijke energiescan en een verruiming van de periode waarin het verboden is de energielevering af te sluiten is vooral de versterking en uitbreiding van de minimale levering voor verwarming voor Fluvius-klanten in voorafbetaling van belang. Naast huishoudens die verwarmen met aardgas komen ook gezinnen die elektrisch verwarmen op exclusief nachttarief in aanmerking. Van november tot eind maart kunnen gezinnen die door geldgebrek zonder verwarming dreigen te vallen een aanvraag indienen bij het OCMW. Dat kan dan halfmaandelijkse tussenkomsten opladen die goed zijn voor 60% van het gemiddelde verbruik in de winter. De OCMW's krijgen deze bedragen grotendeels terugbetaald. Voor de periode 2022-2023 werd de vergoeding van 70 naar 90% verhoogd.

Timing: De wijzigingen traden in werking op 1 juli 2022

Budget: De kosten vallen onder de reguliere financiering van de sociale openbaredienstverplichtingen via het distributienettarief elektriciteit en aardgas, met uitzondering van de maatregel minimale levering van aardgas voor klanten met een budgetmeter, die voor 30% door de OCMW's en 70% via het energiefonds wordt gefinancierd. Voor de winter 2020-2021 ging het om 893.502 euro uit het energiefonds. Door de gestegen prijzen zal deze vergoeding voor de winter 21-22 fors stijgen tot circa 2 miljoen euro enerzijds door de hogere energiekost, anderzijds doordat er meer gezinnen beroep gaan doen op deze maatregel. Voor de periode 2022-2023 wordt een massieve groei in het aantal aanvragen verwacht. Daarom werd het budget verhoogd van 2 naar ruim 45 miljoen euro.

Ook de kosten voor de steun voor aankoop en huur van een energiezuinig huishoudtoestel worden gefinancierd via het energiefonds. Voor de aankoop en huur van energiezuinige toestellen wordt een budget van 2,5 miljoen euro per jaar voorzien vanuit het energiefonds.

7.1.5. Opvolging betaalbaarheidsrisico integrale waterfactuur met bijzonder aandacht voor mensen in armoede (geactualiseerd)

Trekkende minister(s):

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

Uitvoerende administratie:

Vlaamse Milieumaatschappij

Omschrijving van de maatregel:

De Vlaamse Milieumaatschappij voerde in 2018-2019 een evaluatie uit van de tariefstructuur van de integrale waterfactuur. De betaalbaarheidsrisico-toets, die tijdens deze evaluatie een eerste keer werd toegepast, zal de VMM regelmatig herhalen met vooral aandacht voor groepen met een mogelijk verhoogd risico.

Op heden verzamelt de VMM de gegevens ter voorbereiding van een herhaling van de betaalbaarheidstoets. Bij deze toets zal VMM de effectiviteit van de sociale correctie meenemen en verbeteringen adviseren.

Timing: 2022-2024

Budget: reguliere middelen

7.1.6. Heldere en duidelijke communicatie naar mensen in armoede (geactualiseerd)

Trekkende minister(s):

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

Uitvoerende administratie:

Vlaamse Milieumaatschappij

Omschrijving van de maatregel:

De Vlaamse Milieumaatschappij zet verder in op communicatie, onder meer via haar website en via brochures als 'goed geregeld = geld gespaard', die continu geactualiseerd worden met mensen in armoede als bijzondere doelgroep.

Aanvullend hieraan zet de VMM verder in op regelmatig overleg met armoedeorganisaties en partners als de lokale besturen en OCMW's.

De VMM zal haar communicatie in 2023 actualiseren, onder meer met het oog op de aanpassingen aan het Algemeen Waterverkoopreglement die in opmaak zijn.

Bovenstaande acties leiden er toe dat de soms complexe regelgeving omtrent de drinkwaterlevering- en facturatie zo toegankelijk mogelijk wordt gecommuniceerd.

Timing: Doorlopend

Budget: Reguliere middelen

7.1.7. We investeren in het groeipakket (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Uitvoerende administratie:

Agentschap Opgroeien

Omschrijving van de maatregel:

Voor veel gezinnen vormen de actuele inflatie in het algemeen en de energieprijzen in het bijzonder een zeer grote uitdaging. Dit bij uitstek voor sociaaleconomisch kwetsbare gezinnen onder de armoedegrens en in de lage middenklasse. Aangezien het Groeipakket één van de meest effectieve maatregelen is om kinderarmoede te bestrijden, versterken we de sociale toeslagen.

- We indexeren de basisbedragen in het groeipakket opnieuw met 2% vanaf 2023. In 2022 komt er vanaf december 1% extra bij.
- De sociale toeslagen in het groeipakket worden forfaitair verhoogd met €15/maand/kind.
- Rechthebbenden op sociale toeslagen krijgen in 2022 en in 2023 telkens een eenmalige premie van €100/kind
- Het aantal rechthebbenden op sociale toeslagen wordt uitgebreid met zo'n 70.000 extra kinderen.

Wat de schooltoeslag betreft betalen we in schooljaar 2022–2023 nog sneller uit. Voor het eerst zullen gezinnen reeds voor de start van het schooljaar een schooltoeslag kunnen ontvangen, indien we op dat ogenblik al over de inschrijvingsgegevens beschikken.

Timing: 2022-2023

Budget:

- Extra Indexering met 1% vanaf december 2022 en jaarlijkse indexering met 2%: 2022: 2.2 miljoen, 2023: 32.3 miljoen, 2024: 59.1 miljoen.
- Eenmalige premie van € 100 voor de rechthebbenden op sociale toeslag in 2022 en 2023: 38.5 miljoen/jaar. Totaal: 77 miljoen.
- Verhoging sociale toeslagen met €15/maand/kind: 2022: 5.7 miljoen, 2023: 72 miljoen, 2024: 75.7 miljoen.
- Uitbreiden doelgroep sociale toeslagen: 2023: 49.7 miljoen, 2024: 51.2 miljoen.

7.1.8. Afstemmen van het inkomenstarief met het Groeipakket (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Uitvoerende administratie:

Agentschap Opgroeien

Omschrijving van de maatregel:

In 2022 wordt gestart met simulaties voor de aanpassing van de huidige regeling van het inkomenstarief voor de kinderopvang in het licht van de harmonisering van het gezins- en inkomensbegrip.

Op basis van de resultaten van simulaties werken we een voorstel tot aanpassing van de berekening en uitbetaling van het inkomenstarief in de kinderopvang uit, rekening houdend met het gezins- en inkomensbegrip uit het Groeipakket. De budgettaire impact hiervan dient uitvoerig in kaart te worden gebracht en regelgevende wijzigingen worden in 2023 aan de Vlaamse Regering voorgelegd ter bespreking.

We willen daarop voortbouwend verdere stappen zetten in de afstemming van de inkomens- en gezinsbegrippen in de kinderopvang en het Groeipakket. We streven daarbij naar vereenvoudiging en efficiëntie.

Begin 2023 starten we met de logistieke voorbereiding en het uittekenen van de concrete processen in functie van een mogelijke integratie van het inkomenstarief kinderopvang in het Groeipakket. We doen dat in overleg met de sector kinderopvang. We brengen de IT-noden in kaart en starten de IT-ontwikkeling met het oog op een automatische toekenning van de inkomensattesten.

Om een verkennende analyse te voeren naar de wisselwerking tussen fiscale voordelen en bepaalde toeslagen van het Groeipakket, zetten we een samenwerking op tussen Financiën en Begroting, Opgroeien en het VUTG.

Timing: 2020 - 2024

Budget: Binnen bestaande budgetten

7.1.9. Verhogen van toegankelijkheid van de sociale hulp- en dienstverlening en aanpakken van onderbescherming via samenwerkingsverbanden Geïntegreerd Breed Onthaal (GBO) (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Uitvoerende administratie:

Departement Welzijn Gezondheid en Gezin

Omschrijving van de maatregel:

Het lokaal bestuur maakt werk van een maximale toegankelijkheid van de lokale sociale hulp- en dienstverlening voor de bevolking en besteedt daarbij bijzondere aandacht aan onderbescherming.

Daartoe bouwt het lokaal bestuur een Sociaal Huis uit, dat een herkenbaar lokaal aanspreekpunt is voor burgers met betrekking tot het aanbod van lokale sociale hulp- en dienstverlening. Vanuit dit Sociaal Huis wordt, onder regie van het lokale bestuur, een samenwerkingsverband geïntegreerd breed onthaal gerealiseerd dat minstens het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, het erkende centrum voor algemeen welzijnswerk en de erkende diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen omvat. Deze samenwerkingsverbanden realiseren een outreachend en proactief hulpaanbod, inclusief rechtenverkenning en -toekenning. Zij sporen kwetsbare gezinnen en personen in hun lokale gemeenschap actief op en bieden hun hulp op maat. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de intentie in het Vlaamse regeerakkoord om zo vroeg mogelijk armoede te detecteren en aanklampend te werk te gaan en in te zetten om rechtenverkenning en -toekenning in de strijd tegen onderbescherming.

Het decreet van 8 februari 2018 betreffende het lokaal sociaal beleid erkent de lokale besturen als de regisseur van dit lokaal sociaal beleid.

Met de Vlaamse Gemeenschapscommissie werd een convenant afgesloten om de doelstellingen van dit decreet te realiseren in het tweetalige gebied Brussel Hoofdstad. De Vlaamse Regering subsidieert in het kader van de Vlaamse beleidsprioriteit “realiseren van de functies en werkingsprincipes van een samenwerkingsverband GBO” lokale besturen om de eerstelijnsdiensten die actief zijn op hun grondgebied, samen te brengen en de hoger genoemde samenwerkingsverbanden concreet vorm te geven.

Voor mensen met een advies ‘niet toeleidbaar naar de reguliere of sociale arbeidsmarkt’ is sinds 2018 geëxperimenteerd met GBO-trajecten. Een begeleidend wetenschappelijk onderzoek toonde de meerwaarde van deze trajecten voor de betrokken doelgroep aan. We maken daarom werk van een structurele verankering van deze methodiek voor deze doelgroep met een decretale basis omtrent gegevensdeling in dit kader via het nieuwe werkzorg decreet dat van kracht gaat midden 2023. Ook voor andere specifieke doelgroepen zijn GBO-projecten opgestart, namelijk voor jongeren met een handicapspecifieke nood of met leer- en opvoedingsproblemen (kort: GBO-BUSO), en voor mensen die een partner verliezen (kort: GBO_nabestaanden). Want niet enkel is er het eigen rouwproces en soms de zorg voor de kinderen, maar zowel financieel als administratief moeten er allerlei zaken zeer snel geregeld worden. Het project dat zich richt op mensen die hun zorgpremie niet betalen (kort: GBO zorgkas) liep af op 31 maart 2021.

Vanaf 2020 wordt in verschillende fasen GBO over heel Vlaanderen uitgerold. Sinds januari 2022 zijn er 59 GBO samenwerkingsverbanden (+ 1 GBO Brussel-Hoofdstad) in ontwikkeling. Op een uitzondering na is dit Vlaams dekkend. Specifiek voor het onthaal van mensen op de vlucht uit Oekraïne worden de GBO samenwerkingsverbanden voor hun regiefunctie extra ondersteund tot maart 2023. Wetenschappelijk onderzoek: In 2021-2022 loopt er een wetenschappelijk evaluatieonderzoek GBO waarvan de resultaten in het najaar 2022 bekend zullen zijn. Ook is er geïnvesteerd in wetenschappelijk onderzoek specifiek rond gegevensdeling. Het eindrapport zal opgeleverd worden eind 2022. Er zijn ook verschillende doelgroepgerichte GBO projecten opgestart sinds 2018. GBO voor mensen met een advies welzijn loopt af 31 december 2022 en wordt structureel verankerd in de onthaalwerking.

De GBO's worden ook ondersteund. De VVSG wordt gesubsidieerd om een Service Design procesondersteuning te bieden zodat de GBO's co-creatief en vanuit een cliëntperspectief gerealiseerd kunnen worden. SAM vzw wordt gesubsidieerd om de praktijkmedewerkers te ondersteunen in hun leren en voor kennisdeling.

Timing: 2020 - 2025

Budget:

Uitrol GBO over heel Vlaanderen: Fase 0: 1,025 miljoen euro op jaarbasis vanaf 2020 t.e.m. 2025, fase 1: 600.000 euro op jaarbasis en fase 2&3: 825.000 op jaarbasis vanaf 2022 t.e.m. 2025 voor de Vlaamse beleidsprioriteit GBO.

Uitrol GBO in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest: 337.500 euro

Vlaams geïnitieerde projecten: 249.500 euro t.e.m. december 2022 voor GBO BUSO (procesbegeleiding GBO BUSO is ondertussen afgerond – dit was voor een bedrag van 62.400 euro); 300.000 euro t.e.m. 2025 voor GBO nabestaanden. Het project GBO Zorgkas is ondertussen afgerond – dit was voor een bedrag van 140.000 euro).

Ondersteuningsaanbod: 640.291 euro aan VVSG (procesbegeleiding), 243.500 euro aan SAM vzw (leren en kennisdeling).

GBO projecten voor mensen op de vlucht uit Oekraïne: 3.825.000 euro

7.1.10. Initiatieven voor een resultaatgerichte monitoring en meting van armoede in Vlaanderen (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding

Uitvoerende administratie:

Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Omschrijving van de maatregel:

Het wetenschappelijk onderzoek rond Vlaamse en lokale armoede-indicatoren werd in het voorjaar van 2021 opgeleverd. Het onderzoeksrapport bevatte een aantal inzichten die dienstig waren voor de vormgeving en uitvoering van het onderzoek naar een nominale armoede indicator. Dit tweede onderzoek startte midden 2021. Het onderzoeksrapport rond de nominale armoede indicator werd opgeleverd tweede helft2022. Het rapport onderzoekt de haalbaarheid van een op referentiebudgetten gebaseerde indicator, omdat die beantwoordt aan de verwachtingen gesteld in het Vlaamse Regeerakkoord en in de resultaten van een Delphi-bevraging bij de vaste leden van de Parlementaire Commissie Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding. Het rapport schetst de mogelijkheden, grenzen en risico's van dergelijke nominale armoede indicator, maar wijst tevens op de noodzakelijke normatieve keuzes die nog moeten gemaakt worden en de ontbrekende datasets om tot een degelijke nominale armoede-indicator te komen. De normatieve keuzes vereisen een maatschappelijk en politiek debat. Dit debat wordt aangevat vanaf einde 2022.

De hoge inflatie, gedreven door de sterk gestegen prijzen van onder meer energie en voeding, zorgen voor financiële moeilijkheden in heel wat gezinnen vandaag. Maar, de armoede-indicatoren die we vandaag kennen zijn voornamelijk gebaseerd op inkomen (armoederisico) en houden in hun berekening geen rekening met de kosten. Daarnaast lopen deze cijfers zo’n 2 jaar achter op de realiteit.

Naast de nominale armoede-indicator, die de kostenfactor beter in kaar kan brengen, dient er werk gemaakt te worden van zogenaamde ‘nowcasting’ om de actuele evolutie van armoede beter in kaart te brengen. Een volgende stap zou ook de prognoses van de armoede-evolutie kunnen omhelzen, zoals ook andere belangrijke sociaaleconomische indicatoren voorspeld worden door instellingen als het Planbureau of de Nationale Bank. We onderzoeken, ook in interfederale samenwerking indien mogelijk, welke stappen gezet kunnen worden.

Timing: 2022-2024

Budget:

- 200.000 euro (twee wetenschappelijke onderzoeken Vlaamse en lokale armoede-indicatoren en nominale armoede-indicator)
- 160.000 euro: verkenning nowcasting en prognoses armoedecijfers.

7.1.11. We versterken sociaal werkers in rechtenverkenning en rechtentoekenning op individueel en maatschappelijk niveau (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Uitvoerende administratie:

Departement WVG – Afdeling Welzijn en Samenleving

Omschrijving van de maatregel:

Deze actie kadert binnen het actieplan Sterk Sociaal Werk dat eind december 2019 aan de Vlaamse Regering werd meegedeeld. Het actieplan Sterk Sociaal Werk zet in op verschillende maatschappelijke uitdagingen waar sociaal werk mee geconfronteerd wordt. De strijd tegen onderbescherming is daar één van. Met deze actie zetten we in op het versterken van sociaal werkers in rechtenverkenning en rechtentoekenning. We onderzoeken met welke problemen/drempels sociaal werkers in OCMW's, CAW's en Diensten Maatschappelijk Werk van Ziekenfondsen geconfronteerd worden en hanteren daarbij het cliëntperspectief. Samen gaan we op zoek naar verbetervoorstellen, waarmee eerst geëxperimenteerd wordt om ze daarna te verspreiden naar andere partners binnen de eerste lijn.

VVSG werkte hierrond een project uit in het OCMW van Beveren. Aan de hand van de methodiek van service design, waarbij het cliëntperspectief centraal staat, onderzochten ze op welke drempels bestaande OCMW cliënten stuiten. De resultaten van dit project werden op de Sociaalwerkconferentie van 5 mei 2022 voorgesteld. Op de stuurgroep van eind september 2022 bekijken we hoe we verder aan de slag gaan met de thema's uit het actieplan, ook met het thema onderbescherming, rechtenverkenning en rechtentoekenning.

Timing: 2020 - 2024

Budget: Binnen bestaande budgetten

7.1.12. We nemen maatregelen om (verdere) schuldopbouw te voorkomen (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding

Uitvoerende administratie:

Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Omschrijving van de maatregel:

We stellen vast dat de oorspronkelijke schuldenlast vaak (exponentieel) verhoogd wordt door herhaalde bijkomende invorderingskosten, elke keer wanneer een gerechtsdeurwaarder actie onderneemt om de schuldenaar de schulden te laten betalen. Deze bijkomende kosten leiden tot minder financieel budget bij de schuldenaar die zijn gegronde schulden wil afbetalen aan de schuldeiser(s).

Om verdere schuldopbouw te voorkomen sluiten we een protocol af met de koepels en federaties van invorderaars. Een werkgroep met vertegenwoordigers van invorderaars en hulpverlening werken aan een gedragen tekst van dit protocol tegen begin 2023.

Daarnaast zorgen we voor een betere gegevensuitwisseling tussen de erkende instellingen voor schuldbemiddeling waarvoor de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is (dit zijn de OCMW's en de CAW) en (1) de gerechtsdeurwaarders en (2) nutsvoorzieningen, telecomoperatoren en kredietinstellingen, met als doel om de extra invorderingskosten voor de schuldenaar zoveel mogelijk te beperken. Een wetenschappelijk onderzoek verkent de juridische mogelijkheden en randvoorwaarden voor deze gegevensuitwisseling.

Timing: 2022-2023

Budget: 80.000 euro voor wetenschappelijk onderzoek

7.1.13. Bij volledige invoering van het systeem woon- leefkosten waken over de betaalbaarheid en stimuleren van een sociaal beleid bij de zorgaanbieders (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Uitvoerende administratie:

Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap

Omschrijving van de maatregel

De maatregel omvat onderscheiden acties:

- Toewijzen van een afgelijnde expertenopdracht over de definitie van woon- leefkosten
- Uitbesteden van een onderzoeksopdracht over de betaalbaarheid van woon- leefkosten voor de doelgroep, met aandacht voor een te voeren sociaal woonbeleid
- Via gefaseerd overleg komen tot een transparant prijzensysteem van aan te rekenen woon-leefkosten

Timing: De einddatum is verschoven naar begin 2023, tegen februari wordt het laatste deel van het onderzoek (gestart op 1 juli 2022) opgeleverd. Daarna zullen we mogelijks nog beleidsconclusies maken inzake transparantie van prijzen.

Budget:

- Deelactie 1 Niet van toepassing
- Deelactie 2 80.000 euro
- Deelactie 3 Niet van toepassing

7.1.14. Gezondheidsgeletterdheid en weerbaarheid verhogen (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Uitvoerende administratie:

Agentschap Zorg en Gezondheid

Omschrijving van de maatregel:

We streven naar een algemene visie en samenwerking m.b.t. de verhoging van gezondheidsgeletterdheid, waarbij we specifiek aandacht besteden aan mensen in kwetsbare situaties. Zij blijven de toegang tot gezonde levensgewoontes, welzijn en zorg moeilijk of niet vinden. We zien dit als een aanvulling op de Vlaamse Gezondheidsdoelstellingen in het preventiebeleid en op de verdere uitbouw van de eerstelijnszorg (gezondheid en welzijn). Het is een extra kans om het welzijns- en gezondheidsbeleid te richten naar kwetsbaarheid en mensen in armoede specifiek.

Zorg en Gezondheid zet samen met andere organisaties (al dan niet gesubsidieerd hiervoor) al geruime tijd in op het verhogen van de gezondheidsvaardigheden van burgers. Er zijn velerlei organisaties, denk maar aan mutualiteiten, Koning Boudewijnstichting, Gezond Leven, Gezondheid en Wetenschap, Eerstelijnszorgraden, MediaWijs, … , die trachten burgers te helpen om de toegang tot de zorgverlening te verhogen, het begrip van gezondheids- en zorginfo te verbeteren en de empowerment van de burger te verhogen om zelf de regie over zijn/haar zorg en gezondheid in handen te nemen.

De COVID-19-crisis toont ons ook dat het bereiken van kwetsbare groepen, mensen met een lagere socio-economische status kan door samenwerking met terreinactoren. Daarom dat we de actoren en organisaties op het terrein willen betrekken bij het beter informeren en ondersteunen van de zorgverleners in hun communicatie naar de burger. Populatiemanagement kan ons helpen om met data kwetsbare groepen en hun noden beter te identificeren.

We zitten in een voorbereidende fase om een structuur en visie uit te tekenen op langere termijn. Daarbij houden we rekening met verschillende scenario's gaande van een status quo en de versnippering zowel in budget als in initiatieven tot een expertorganisatie of een consortium van expertise binnen Vlaanderen dat werk maakt van het verhogen van de zorg- en gezondheidsgeletterdheid van de bevolking, met specifieke aandacht voor kwetsbare doelgroepen.

Na het bepalen van de richting die voor Vlaanderen het meest wenselijk is, wordt hieraan in overleg met de partners die hiertoe kunnen bijdragen verder gewerkt.

Timing: Eind 2022 mogelijke lancering oproep voor partnerorganisatie / consortium na politieke validatie; 2023-2024 verdere uitbouw.

Budget: In 2023: bundeling huidige budgetten en voorbereiding van het budget 2024.

7.1.15. We evalueren de gezondheidsdoelstelling 'in 2025 leeft de Vlaming gezonder' (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Uitvoerende administratie:

Agentschap Zorg en Gezondheid

Omschrijving van de maatregel:

In de gezondheidsdoelstelling '*De Vlaming leeft gezonder in 2025*' richten we ons naar de burger in zijn verschillende levensdomeinen (settingen) zoals het gezin en de kinderopvang, het onderwijs (gezonde school), het werk, de vrije tijd, de buurt of gemeente (gezonde gemeente) en zorg en welzijn. Door de gezonde keuze de eenvoudigste te maken zetten we op een slimme manier in op preventie. Het plan heeft de ambitie om iedere Vlaming tegen 2025 gezonder te laten leven op vlak van gezond eten, sedentair gedrag, lichaamsbeweging, tabak, alcohol en drugs.

We werken samen met de andere beleidsdomeinen binnen de Vlaamse overheid in het kader van preventief welzijns- en gezondheidsbeleid. Zo wordt binnen het landbouwbeleid een maatregel voorzien om gezonde voedingsgewoontes op school te stimuleren. Met sport nemen we initiatief naar scholen, sportclubs en werk om gezond bewegen te stimuleren. Ook de beleidsdomeinen onderwijs, mobiliteit, omgeving, werk, enz. hebben aandacht voor de effecten van hun beleid op de gezondheid van de burgers. Zorg en begeleiding omvat naast het creëren van een zorgzame omgeving ook vroegdetectie en vroeginterventie en het toeleiden naar hulp.

De tussentijdse evaluatie van het strategisch plan 'de Vlaming leeft gezonder in 2025' en de herziening van de gezondheidsdoelstelling, waarbij de beleidsthema's valpreventie, mondgezondheid en geestelijke gezondheidsbevordering worden opgenomen, werden in juni 2022 opgeleverd.

Voor de herziening van de gezondheidsdoelstelling wordt nadien een traject van goedkeuring door het Vlaams parlement afgelegd.

In het strategisch plan gaat veel aandacht naar het concept van Proportioneel Universalisme waarbij een universeel aanbod wordt voorzien, met bijkomende aandacht voor kwetsbare doelgroepen.

Zowel de gezondheidsdoelstelling 2025 als de bijkomende thema's zijn belangrijk om in te zetten om de sociale gradiënt in gezondheid te verminderen en meer bepaald gerichter te werken naar mensen in armoede. Met de specifieke aandacht en acties naar kwetsbare doelgroepen binnen de gezondheidsdoelstellingen, wordt preventie en promotie van een gezonde levensstijl bij hen gepromoot.

Zo zal bij een goede mondhygiëne de focus liggen op kinderen (via afspraken met de scholen) en mensen die verblijven in residentiële zorgsettings (kinderen, jongeren, ouderen) en inzetten op het bereiken van kwetsbare groepen. We kunnen hiervoor mondhygiënisten inschakelen.

Timing: Tussentijdse evaluatie – resultaten opgeleverd in juni 2022 – Verder traject voor herziening wordt voorbereid

Budget: Dit budget wordt niet enkel voor dit initiatief gebruikt. Het budget dient voor de ondersteuning van alle events m.b.t. de Gezondheidsdoelstellingen tijdens de volledige legislatuur.

7.1.16. Preventie – Rookstop methodieken voor kwetsbare groepen (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Uitvoerende administratie:

Agentschap Zorg en Gezondheid

Omschrijving van de maatregel:

In de beheersovereenkomst 2021-2025 met het Consortium tabak werd opgenomen dat er methodieken rond 1) zwangere vrouwen en 2) mensen in psychiatrische instellingen, zullen ondernomen worden.

Daarnaast blijven mensen met een statuut verhoogde tegemoetkoming een verminderde maximale persoonlijke bijdrage betalen voor rookstopbegeleiding door een tabakoloog: Rookstopbegeleiding | Zorg en Gezondheid (zorg-en-gezondheid.be)

Timing: 2021-2025

Budget: Binnen het algemeen budget van de beheersovereenkomst

7.1.17. Geestelijke gezondheidsbevordering GGB bij kansengroepen/personen met een lagere socio-economische status (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Uitvoerende administratie:

Agentschap Zorg en Gezondheid

Omschrijving van de maatregel:

Een tussentijdse evaluatie in 2016 merkt op dat er weinig beroep wordt gedaan op de methodiek Goed Gevoel Stoel. Dit is een methodiek voor gezondheidsbevordering door het versterken van veerkracht bij maatschappelijk kwetsbare individuen.

In december 2019 werd een oproep gelanceerd voor een beheersovereenkomst met een partnerorganisatie voor geestelijke gezondheidsbevordering (PO GGB).

Het Consortium Geestelijke gezondheidsbevordering (CGGB) is de partnerorganisatie van de Vlaamse overheid met als opdracht om de geestelijke gezondheid in Vlaanderen te bevorderen. Via een beheersovereenkomst van 5 jaar zal het CGGB zich inzetten op het mentaal welbevinden van verschillende prioritaire doelgroepen zoals kansengroepen.

In het CGGB beleidsplan wordt o.a. volgende dienstverlening uitgewerkt:

“Bewaken dat het verkleinen van de gezondheidsgradiënt door de partnerorganisaties en organisaties met terreinwerking wordt meegenomen in de ontwikkeling en uitvoering van methodieken en ondersteuningsmiddelen, aanspreekpunt zijn voor vragen of informatie hieromtrent en faciliteren van de samenwerking tussen de verschillende actoren die mensen met een (risico op) gezondheidsachterstand bereiken.”

Het Consortium ontwikkelt in 2022 een laagdrempelig (face-to-face) groepstraject rond de inhouden van de Geluksdriehoek | Gezond Leven. De nadruk ligt op het aanbieden van praktische tools en handvatten aan de deelnemers zodat ze zicht krijgen op wat ze kunnen doen om hun mentaal welbevinden te behouden of te verhogen (en dus in mindere mate op kennisoverdracht). De methodiek richt zich primair op individuen die weinig/niet digitaal vaardig zijn en / of om andere reden geen gebruik maken van het online platform www.geluksdriehoek.be. We weten uit de literatuur dat peer-supported learning een belangrijke meerwaarde biedt voor o.a. mensen in maatschappelijk kwetsbare situaties. De evaluatiegegevens vanuit de vorige groepsmethodiek voor kwetsbare groepen (goed gevoel stoel) worden meegenomen bij de start van de ontwikkeling.

Timing: 2021-2025

Budget: 600.000 euro/jaar - Wordt opgenomen binnen beheersovereenkomsten

7.1.18. Uitbreiding erkende verenigingen waar armen het woord nemen (nieuw)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding

Uitvoerende administratie:

Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Omschrijving van de maatregel:

Het Vlaams Regeerakkoord wil mensen in armoede een stem geven en erkent de waarde van organisaties die participatieprocessen met mensen in armoede ondersteunen. Verenigingen waar armen het woord nemen ondersteunen deze participatieprocessen en worden hiertoe erkend en gesubsidieerd in het kader van het decreet betreffende de armoedebestrijding.

De administratie erkent momenteel 52 verenigingen waar armen het woord nemen in Vlaanderen en Brussel. Door het maximale aantal te erkennen verenigingen te verhogen tot 58, kunnen mensen in armoede op meer locaties in Vlaanderen en/of Brussel aansluiting vinden bij een vereniging, en op die manier participeren aan de samenleving en het armoedebestrijdingsbeleid. Dit biedt een meerwaarde voor zowel de betrokken mensen als het lokale en bovenlokale beleid van overheden en andere actoren in de samenleving.

Onderzoek geeft daarnaast aan dat mensen in armoede meer kans hebben om te vervallen in eenzaamheid. Verenigingen waar armen het woord nemen dragen bij tot de strijd tegen eenzaamheid bij deze groep. De uitbreiding van het aantal verenigingen waar armen het woord nemen is dan ook opgenomen in het Vlaamse Eenzaamheidsplan.

Timing: Vanaf 2023

Budget: 324.554,43 euro per jaar

7.1.19. Ontwikkeling Rechtenverkenner 2.0 (nieuw)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Uitvoerende administratie:

Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Omschrijving van de maatregel:

Rechtenverkenner bestaat sinds 2006 en de doelstelling was om onderbescherming tegen te gaan door op een laagdrempelige manier kwalitatieve informatie aan te bieden over sociale rechten. Sinds 2006 heeft de website weinig technische of functionele veranderingen ondergaan. Het technisch en inhoudelijk beheer is doorheen de jaren steeds verminderd.

De behoefte aan een instrument voor rechtenverkenning werd duidelijk vastgesteld tijdens het business case traject van 2020. Een vernieuwde rechtenverkenner zou bovendien tal van initiatieven ondersteunen die in het regeerakkoord en in de beleidsnota zijn opgenomen (gezinscoaches, regierol lokale besturen, vermaatschappelijking van de zorg, hervorming eerstelijnszorg, geïntegreerd breed onthaal). Met deze business case ontwierpen we een toekomstvisie voor Rechtenverkenner, vertrekkende van de behoeften van de verschillende stakeholders maar met aandacht voor technische en financiële haalbaarheid van de toepassing. In de toekomstige (technische) architectuur van Rechtenverkenner wordt maximaal gebruik gemaakt van de bestaande technische bouwstenen van o.a. Vlaamse Overheid waardoor tegelijk de werklast voor de lokale besturen beperkt wordt.

De conclusies van de business case werden verder verfijnd en geconcretiseerd door overleg tussen het departement WVG, de werkgroep Rechtenverkenning van het Kenniscentrum Vlaamse Steden, VVSG, het agentschap Binnenlands Bestuur en het agentschap Digitaal Vlaanderen. De ontwikkelingen van de federale overheid in dit domein worden ook opgevolgd om afstemming te bekomen en overlapping te vermijden en over het geheel aan de sociale rechten te informeren.

Om de interbestuurlijke samenwerking tussen de verschillende partners en het bijhorende samenwerkingsmodel te verankeren zal onder leiding van het Kenniscentrum Vlaamse Steden een “City Deal” afgesloten worden.

Als resultaat van dit project wordt een vernieuwd instrument met accurate informatie digitaal ter beschikking gesteld van professionele hulpverleners en gebruikers van zorg, hulp- en dienstverlening. Door hergebruik te maken van beschikbare informatie en deze als een authentieke bron ter beschikking te stellen van alle partners, maar ook van iedereen die dit wil hergebruiken in andere toepassingen, wordt de werklast voor de lokale besturen beperkt en invulling gegeven aan de verdere digitaliseringsprincipes van de Vlaamse overheid.

Tijdens de projectfase zal de exploitatie geregeld worden waarbij de verantwoordelijkheden van alle partijen zullen vastgelegd worden.

Timing: 2023

Budget: 1.000.000 euro

7.1.20. Preventief gezinsondersteunend aanbod naar gezinnen, kinderen en jongeren in bijzondere contexten (nieuw)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Uitvoerende administratie:

Agentschap Zorg en Gezondheid

Omschrijving van de maatregel:

Er is een groeiende vraag naar preventief gezinsondersteunend aanbod naar gezinnen, kinderen en jongeren die leven en opgroeien in bijzondere contexten. Het gaat onder meer om gezinnen met kinderen waarvan een van de ouders gedetineerd is, jonge kinderen die met hun moeder in de gevangenis verblijven, gezinnen met kinderen en jongeren die in een asielcentrum verblijven, niet begeleide minderjarigen en gezinshereniging, doortrekkers, Roma, ... Vaak worden deze gezinnen, kinderen en jongeren ook geconfronteerd met een verhoogd armoede- en uitsluitingsrisico. In een eerste fase tekenen we een plan van aanpak uit binnen de contouren van een inclusief en geïntegreerd gezinsbeleid en ‘Vroeg en Nabij’.

Timing: 2022-2024

Budget: nog te bepalen

7.1.21. Toegang tot het centraal register collectieve schuldenregelingen (nieuw)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Uitvoerende administratie:

Agentschap Zorg en Gezondheid

Omschrijving van de maatregel:

Personen die vallen onder een collectieve schuldenregeling hebben recht op een aantal uitzonderingen in de toepassing van de maatregelen Vlaamse sociale bescherming. Concreet:

- Zij zijn vrijgesteld van het betalen van de premie
- Zij zijn geen administratieve geldboete verschuldigd
- Zij moeten geen dossiertaks betalen bij het indienen van een administratief beroep tegen een beslissing van de zorgkas in verband met het zorgbudget

Om van de vrijstelling van het betalen van de premie, een dossiertaks of de administratieve geldboete te kunnen genieten moet de persoon die het voorwerp uitmaakt van een collectieve schuldenregeling hiervan het bewijs leveren aan zijn zorgkas of aan het Agentschap voor Vlaamse Sociale Bescherming. Zij kunnen dit eveneens toevertrouwen aan de schuldbemiddelaar. Uit de praktijk blijkt echter dat de zorgkas of het Agentschap voor Vlaamse Sociale Bescherming vaak over onvolledige gegevens beschikt. Bovendien blijken gebruikers die zich in collectieve schuldenregeling bevinden niet altijd op de hoogte te zijn van het feit dat zij een vrijstelling kunnen genieten van de premiebetaling of de betaling van een dossiertaks.

Dit komt vaak maar naar boven naar aanleiding van een gedwongen uitvoering, waarbij de gerechtsdeurwaarder vaststelt dat de betrokken persoon zich in collectieve schuldenregeling bevindt en dus is vrijgesteld van de betaling van de premie, de administratieve geldboete of een dossiertaks.

Toegang tot het centraal register collectieve schuldenregelingen zou hieraan een oplossing kunnen bieden.

De Vlaamse overheid wenst dan ook de Koning te verzoeken om het Agentschap Vlaamse Sociale bescherming en de zorgkassen voor hun leden toegang tot het centraal register te verlenen.

De nodige stappen worden hierbij ondernomen door de bevoegde minister, Minister Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, en Gezin.

Timing: /

Budget: nog te bepalen

7.1.22. Indexering huurprijs gekoppeld aan EPC / Verhoging budget Vlaamse Woonlening / Betalingsuitstel huurwaarborglening en Vlaamse Woonlening (nieuw)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed

Uitvoerende administratie:

Agentschap Wonen-Vlaanderen

Omschrijving van de maatregel:

Indexering huurprijs gekoppeld aan het EPC

Sinds 1 januari 2009 moeten woningen die te huur worden gesteld een energieprestatiecertificaat (EPC) hebben. Een EPC-label gaat van A+ (heel energiezuinig) tot F (energieverslindend).

De Vlaamse Regering bevriest voor één jaar de huurprijzen van die woningen die het energieverslindendst zijn. Het gaat om de woningen met een EPC label E of F. Voor woningen met een label D wordt de indexatie beperkt tot 50%. Woningen die wel energiezuinig zijn en een label A+, A, B of C hebben, worden niet geraakt door deze maatregel. Verhuurders van die woningen mogen de huurprijs nog steeds indexeren.

Met deze actie helpen we de Vlaamse huurders in de minst kwalitatieve woningen. Zij mogen immers niet dubbel geraakt worden door deze energiecrisis: enerzijds een verhoogde energiefactuur en anderzijds een hoge indexering.

Op deze manier stimuleren we daarnaast ook de verhuurders om hun huurwoning energiezuinig te maken.

Verhoging budget Vlaamse Woonlening met 250 miljoen

Vlaanderen verstrekt de Vlaamse woonlening aan gezinnen en alleenstaanden met een begrensd inkomen vnl. voor de aankoop van een woning of appartement meestal gecombineerd met (energetische) renovatiewerken.

De Vlaamse Regering beslist om in 2023 een verhoging van de machtiging met 254 miljoen euro door te voeren en het budget zodoende op te trekken tot 1,3 miljard. De verhoging van het budget is goed voor 1000 extra leningen. De inflatie en de stijgende rentes zetten druk op de mogelijkheden van jonge kopers om een eigen woning te verwerven. De Vlaamse Woonlening toont zich een succesvol instrument om kandidaat-kopers te steunen in deze zoektocht. Gezien de stijgende vraag, wordt het budget hiervoor opgetrokken. Zo kunnen Vlamingen met een begrensd inkomen blijvend een eigen woonst verwerven. Vaak gaat dit ook gepaard met ingrijpende renovatiewerken, hetgeen positief is voor de energiefactuur.

Betalingsuitstel op de huurwaarborglening en de Vlaamse Woonlening

Huurders die moeite hebben hun huurwaarborg te betalen, kunnen bij de Vlaamse overheid een renteloze huurwaarborglening aangaan. (Kandidaat-) kopers met een begrensd inkomen kunnen bij Vlaanderen een voordelige lening aangaan, de zgn. Vlaamse Woonlening.

Beide instrumenten betreffen leningen die moeten terugbetaald worden. Door de stijgende energiekosten kunnen er evenwel problemen ontstaan om de uitstaande leningen terug te betalen.

Daarom wordt de mogelijkheid geboden aan ontleners om gemotiveerd betalingsuitstel te kunnen aanvragen. Zo helpen we huurders en eigenaars die door de hoge nutsfacturen anders in acute betalingsmoeilijkheden zouden komen.

Het betalingsuitstel geldt voor een periode van zes maanden en kan nadien met drie maanden worden verlengd.

Timing:

- Indexering huurprijs gekoppeld aan EPC: vanaf 1 oktober 2022 gedurende 1 jaar

- Vlaamse woonlening: leningsmachtiging wordt verhoogd in 2023

- Betalingsuitstel op de huurwaarborglening en de Vlaamse woonlening: sinds oktober 2022

Budget:

- Indexering huurprijs gekoppeld aan EPC: geen budgettaire impact

- Vlaamse woonlening: 250 miljoen extra (totaal 1,3 miljard in 2023)

- Betalingsuitstel op de huurwaarborglening en de Vlaamse woonlening: geen budgettaire impact

7.1.23. Versterking CAW en BIZ-Samenwerkingsverbanden in het kader van de energiecrisis (nieuw)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Uitvoerende administratie:

Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Omschrijving van de maatregel:

We willen de CAW's versterken om een proactief en laagdrempelig aanbod te realiseren voor mensen die met vragen en zorgen zitten omdat ze, door de hoge inflatie en de toegenomen energiekost, dreigen niet meer rond te komen. Dit aanbod moet zich richten op de algemene bevolking. Hierbij is bekendmaking, vlotte bereikbaarheid en toegankelijkheid (onder meer telefonisch en online) belangrijk. Dat is ook zo voor het schakelen naar het achterliggend aanbod, zowel van het eigen CAW als extern aanbod. Voor kwetsbare groepen die vaak moeilijk bereikbaar zijn en waar deze crisis een escalatie van de problemen dreigt te veroorzaken, willen we een proactief en outreachend aanbod realiseren om deze mensen te bereiken.

Voor de versterking van voormeld aanbod van de CAW's stelt de Vlaamse Regering 5.646.311,10 euro ter beschikking voor de periode van 1/09/2022 tot en met 31/12/2024.

Een bedrag van 5.488.250 euro wordt verdeeld aan de hand van de programmatiecijfers van de CAW's. Daarbij wordt het aantal inwoners van 12 jaar of ouder, gewogen naar een aantal kwetsbaarheidsindicatoren, gebruikt. Hiervoor is een inschatting gemaakt dat we 5.000 bijkomende trajecten willen financieren op basis van een gemiddelde kostprijs per traject van 1.097,65 euro. Daarnaast wordt een budget voorzien van 158.061,10 euro voor de centrale aansturing en monitoring van deze opdracht en voor de globale ondersteuning van bekendmakings- en sensibiliseringsacties.

Naast het CAW-aanbod, willen we ook de samenwerkingsverbanden van de erkende instellingen voor schuldbemiddeling (OCMW en CAW) versterken voor het opzetten van preventie-initiatieven (sensibiliseringsacties, groepstrainingen, budgetbeurs, …) en het ontwikkelen van een ondersteuningsaanbod voor de hulpverleners (intervisie, vormingen voor intermediairen, brochures en methodiekenboek,…). Om de energiecrisis het hoofd te bieden, willen we zo een preventie-aanbod naar de brede bevolking en specifieke doelgroepen opzetten en uitrollen. Daarnaast willen we ondersteunende instrumenten naar budget- en schuldhulpverlening ontwikkelen. De samenwerkingsverbanden zijn in heel Vlaanderen (regiodekkend) actief en bereiken alle erkende instellingen voor schuldbemiddeling. Voor de versterking van de samenwerkingsverbanden van de erkende instellingen voor schuldbemiddeling (BIZ, Budget in Zicht) stelt de Vlaamse Regering 1.278.194,17 euro ter beschikking voor de periode 1/09/2022-31/12/2024. De middelen worden evenredig gespreid over Vlaanderen in functie van het inwonersaantal van het werkingsgebied van het samenwerkingsverband.

Timing: 2022-2024

Budget: 7 miljoen euro

7.1.24. Uitwisselen Kansarmoedegegevens van Kind & Gezin met lokale besturen (nieuw)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Uitvoerende administratie:

Agentschap Opgroeien

Omschrijving van de maatregel:

Anonieme gegevens

Gegevens m.b.t. de kansarmoedesituatie ter plaatse in het gezin van borelingen worden beoordeeld door lokale medewerkers Kind en Gezin (niet nominatief) op 6 thema's. De resultaten van deze 6 variabelen vormen de kansarmoede-index. Dit cijfer drukt uit hoe groot het aandeel kinderen van 0 tot 3 jaar in kansarmoede is ten opzichte van het totaal aantal kinderen van 0 tot 3 jaar (per provincie, gemeente, locatie, ...).

De cijfers worden publiek ontsloten via website: via themarapport (https://www.opgroeien.be/cijfers-en-publicaties/gezinsinkomen-en-kansarmoede) en dashboards (https://www.opgroeien.be/cijfers-en-publicaties/gezinsinkomen-en-kansarmoede/cijfers-op-maat#Lokaal_dashboard)

Persoonsgegevens

(Decreet van 4 februari 2022 tot wijziging van het decreet van 30 april 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Opgroeien regie, wat de gegevensdeling met het OCMW en de samenwerking met de kraamklinieken betreft, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 11 maart 2022 en in werking getreden op 10 april 2022)

Doelstelling: matchen van gegevens van gezinnen die we kennen via kansarmoede met gegevens van OCMW's (om eventuele hiaten te detecteren en dienstverlening te kunnen opzetten).

Uitwisseling is mogelijk:

1) Indien deze kadert in een welomschreven lokale samenwerking tussen het lokaal team Kind en Gezin en het OCMW. Er dient daarvoor een samenwerkingsakkoord te worden gesloten.

2) Mits toestemming van de betrokken gezinnen.

Timing: Persoonsgegevens: in werking sedert 10 april 2022

Budget: /

7.2. SD 2 - De Vlaamse overheid zet gerichte acties op tegen kinderarmoede

Inleidend kader

Wetenschappelijk onderzoek uit verschillende landen heeft aangetoond dat kinderen in armoede door de armoedesituatie in het gezin een achterstand oplopen die later niet of zeer moeilijk kan worden weggewerkt. Opgroeien in armoede heeft grote gevolgen, reeds voor de geboorte is er al een achterstand merkbaar. Kinderen in armoede komen zo al ongelijk aan de start. Het is dan ook belangrijk in te zetten op de gehele levensomstandigheden van alle (aanstaande) gezinnen met (jonge) kinderen, niet in het minst bij alleenstaande ouders.

Ondanks de vele inspanningen van de Vlaamse Overheid, hebben niet alle kinderen en jongeren in Vlaanderen maximale toegang tot basisvoorzieningen, omwille van hun socio-economische achtergrond. Zo ervaren deze kinderen en jongeren drempels onder meer op vlak van hulp- en dienstverlening, mobiliteit, onderwijs, huisvesting en vrije tijd. Kostenbeheersing, bv. in scholen, kan een belangrijk verschil maken voor de toegankelijkheid van deze voorzieningen.

De strijd tegen kinderarmoede zit vervat in een algemeen armoedebestrijdings- en sociaal beleid, maar dient verder versterkt te worden door gerichte acties voor deze groep kwetsbare kinderen en jongeren met het oog op hun toekomstkansen.

Deze acties staan in nauw verband met het jeugd- en kinderrechtenbeleid.

Concrete acties

Hieronder volgen de concrete acties voor deze doelstelling in volgorde van leden en bevoegdheden van de Vlaamse Regering.

7.2.1. We ontsluiten relevante kennis en cijfers over armoede en (cultuur)participatie (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management

Uitvoerende administratie:

Departement Cultuur, Jeugd en Media

Omschrijving van de maatregel:

Het Kenniscentrum Cultuur en Mediaparticipatie stelt een webtool ter beschikking van de Participatiesurvey (www.participatiesurvey.be en meer specifiek http://rwebtool.ugent.be/pas2014). Hier vind je mogelijk relevante informatie voor verschillende leeftijdscategorieën over armoede en (cultuur)participatie.

Bij beide webtools kunnen kruistabellen tussen enerzijds participatie en drempels voor participatie en anderzijds gepercipieerd inkomen worden opgevraagd. Het Kenniscentrum is een wetenschappelijk steunpunt dat beleidsrelevant onderzoek uitvoert in opdracht van het departement.

Voor de Participatiesurvey werkt het Kenniscentrum samen met het Jeugdonderzoeksplatform JOP en het Onderzoeksplatform Sport. De eerste resultaten van de nieuwe Participatiesurvey zullen op 8 november 2022 bekendgemaakt worden. Voor specifieke vragen over onderzoek en gegevens met betrekking tot armoede en cultuurparticipatie kan contact opgenomen worden met de onderzoekers van het Kenniscentrum (https://cultuurenmedia.be/). In de loop van 2023 zal normaal een nieuw Kenniscentrum Cultuuronderzoek van start gaan, dat zich ook verder zal blijven inzetten op onderzoek naar participatie.

Timing: 2016-2022

Budget: Lopend beleid CJM

7.2.2. We versterken de lokale samenwerking tussen lokale actoren en Huizen van het Kind met het oog op een vroegtijdige integrale aanpak van kinderarmoede (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Uitvoerende administratie:

Agentschap Opgroeien

Omschrijving van de maatregel:

De lokale teams hebben vroegtijdig zicht op de leefsituatie van gezinnen met jonge kinderen. Op die manier kunnen zij noden op verschillende levensdomeinen onderkennen en toeleiden naar lokale actoren die gepaste ondersteuning of hulp kunnen bieden. Om de ondersteuning aan gezinnen met jonge kinderen die leven in armoede en sociale uitsluiting te maximaliseren wordt de samenwerking met de Sociale Huizen/O.C.M.W. versterkt. In een eerste fase (2020 – 2022) werd de samenwerking met bestaande initiatieven zichtbaar gemaakt en verdiept en werden nieuwe samenwerkingsmogelijkheden verkend. In 2022 werd in dit kader een wijziging van decreet goedgekeurd waardoor de lokale teams binnen de dienstverlening de identificatiegegevens van gezinnen zelf kunnen doorgeven mits toestemming van de ouders en binnen de vooropgestelde doelstellingen en werkwijze.

Timing: vanaf 2022

Budget: Binnen bestaande middelen

7.2.3. We versterken buurtgerichte netwerken voor kinderen en gezinnen die geïntegreerd werken over verschillende levensdomeinen heen (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Uitvoerende administratie:

Agentschap Opgroeien

Omschrijving van de maatregel:

Voor een sterk lokaal geïntegreerd beleid en laagdrempelige dienstverlening naar kinderen en gezinnen, versterken we de dynamiek op buurtniveau. Geïntegreerd samenwerken en gedeelde doelstellingen in basisvoorzieningen zijn cruciaal in de aanpak van complexe maatschappelijke uitdagingen zoals kinderarmoede, integratie en maatschappelijke participatie, gezondheidsongelijkheid,… Internationaal onderzoek toont dat aan. Wij willen buurtgerichte netwerken versterken om bij te dragen aan de continuïteit tussen thuis, kinderopvang van baby's en peuters, (kleuter)onderwijs en buitenschoolse (kleuter)opvang.

In 2022-2024 werken we concreet aan:

-De ontwikkeling van indicatoren en tools die lokale besturen en actoren kunnen ondersteunen bij het opmaken van een nodenanalyse, het geïntegreerd werken, ouderparticipatie, zelfevaluatie en impactmeting. Daarom lopen we samen met partners twee begeleidingstrajecten: één voor de KOALA-werkingen (Kind- en Ouder Activiteiten voor Lokale Armoedebestrijding) en één voor de proeftuinen buurtgerichte netwerken voor kinderen en gezinnen. We hebben bij de ontwikkeling aandacht voor de samenhang zodat deze tools in diverse samenwerkingsverbanden en contexten (bv. Huizen van het Kind) kunnen gebruikt worden.

- de Vernieuwende Projecten Huis van het Kind. Het gaat om 24 projecten die pionieren in het opzetten van een geïntegreerd aanbod gezinsondersteuning in combinatie met onder meer de doelstelling kansarmoedebestrijding en integratie.

In al deze netwerken gaat er steeds specifieke aandacht naar kinderen en gezinnen in kwetsbare situaties en wordt de link met de Huizen van het Kind en het lokaal sociaal beleid gelegd.

Dit project is opgenomen in het Ondernemingsplan van Opgroeien.

Timing: 2020-2024

Budget: Binnen bestaande middelen

7.2.4. We evalueren de Huizen van het Kind met specifieke aandacht voor hun effect op gezinnen in maatschappelijk kwetsbare situatie (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Uitvoerende administratie:

Agentschap Opgroeien

Omschrijving van de maatregel:

De Huizen van het Kind vinden hun oorsprong in het Decreet van 2013 “betreffende de organisatie van Preventieve Gezinsondersteuning”. Een van de opdrachten van de Huizen van het Kind is het bijeenbrengen, ontsluiten en toegankelijk maken van aanbod naar maatschappelijk kwetsbare gezinnen. In 294 gemeenten in Vlaanderen en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn er op dit moment samenwerkingsverbanden actief. Zoals opgenomen in het regeerakkoord is het tijd om de Huizen van het Kind te evalueren. Dit gebeurt middels een bevraging die in 2022 wordt opgezet en waarvan de resultaten in het najaar verwacht worden.

Volgende elementen komen minstens in de evaluatie aan bod:

- de systemische elementen (bestuurlijk perspectief), beleidsvoerend vermogen
- de samenstelling en partners in het Huis van het Kind en de mate van betrokkenheid
- de wijze van vormgeving en de effecten op de dienstverlening en de gebruikers
- de rol van het lokaal bestuur (sociaal huis) en de mate waarin het Huis van het Kind een instrument is in het lokaal sociaal beleid voor het geheel wordt er bijzondere aandacht geschonken aan de effecten op en resultaten naar maatschappelijk kwetsbare gezinnen, gezien de doelstellingen van de Huizen van het Kind, met inachtneming van de wijze waarop het proportioneel universalisme vorm gegeven wordt

Op basis van de bevraging worden beleidsmatige verfijningen voorgesteld.

Timing: 2020-2024

Budget: Nog te bepalen

7.2.5. We versterken de bruggen tussen Onderwijs en Jeugdhulp (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Uitvoerende administratie:

Agentschap Opgroeien

Omschrijving van de maatregel:

We maakten een evaluatie van 2 jaar lerende netwerken, organiseerden een inspiratiedag onderwijs-opgroeien en maakten een leerpagina ‘leerrecht garanderen’ op de website van EXPOO. De lerende netwerken onderwijs-welzijn worden met twee jaar projectmatig verlengd om dan duurzaam te verankeren binnen contouren van ‘Vroeg en Nabij’.

We werkten met het werkveld een visienota uit ‘Elk kind in het basisonderwijs aan boord’ met beleidsaanbevelingen voor ondersteuning in het basisonderwijs. De komende periode werken we aan een concreet actieplan. We geven verder vorm aan het actieplan van NAFT om de positionering van NAFT te versterken.

We werken samen met onderwijs om leerrecht te garanderen voor heel kwetsbare kinderen en jongeren, zoals zij die verblijven in veilig verblijf of de gemeenschapsinstellingen. We werken mee aan het nieuwe actieplan tegen schooluitval, het leersteundecreet en de acties rond het leerlingenvervoer.

We zetten verder in op het project om jeugdhulpverlaters toe te leiden tot hoger onderwijs en hen te ondersteunen op de levensdomeinen die nodig zijn (huisvesting, financiën, professioneel en sociaal netwerk, …).

Timing: start september 2020

Budget: +/-300.000 euro

7.2.6. We inventariseren de kosten die cliënten dragen in de Jeugdhulp (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Uitvoerende administratie:

Agentschap Opgroeien

Omschrijving van de maatregel:

De kosten die jongeren en ouders voor Jeugdhulp betalen kunnen sterk verschillen. Er bestaan verschillen in aanpak tussen, maar ook binnen sectoren. Zo zijn er verschillen tussen voorzieningen onderling (bv. cliëntenbijdrage). Daarnaast stellen we vast dat er een gebrek aan transparantie is in de financiële ondersteuning waar jongeren recht op hebben (bv. sta ik zelf in voor mijn kleding of niet?).

In 2020 startten we met het inventariseren van onduidelijkheden in/vragen over de regelgeving waar professionelen uit de brede jeugdhulp op botsen en formuleren we in casu in afstemming met het VAPH, Zorg en Gezondheid en/of departement onderwijs, een antwoord.

In 2021 startte een wetenschappelijk onderzoek om de huidige regelgeving en de bestaande praktijken in de jeugdhulp met betrekking tot de kosten en financiële tegemoetkomingen in kaart te brengen. Dit onderzoek rond in het najaar van 2022 af. Bedoeling is om van hieruit te bekijken hoe we het beleid kunnen optimaliseren en beter afstemmen zodat kosten van en tegemoetkomingen aan jongeren en ouders uniform en transparant behandeld worden, ongeacht de sector.

Timing: 2020- einddatum te bepalen afhankelijk van de resultaten en verdere opvolging van het onderzoek

Budget: 109.807,50 euro (onderzoek)

7.2.7. We stellen een kader op voor lokale gezinscoaches (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding

Uitvoerende administratie:

Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Omschrijving van de maatregel:

Lokale gezinscoaches willen een intensieve begeleiding op maat realiseren voor kwetsbare gezinnen met kinderen die kampen met diverse problemen. De proactieve en outreachende ondersteuning helpt gezinnen op alle levensdomeinen vooruit waardoor meer sociale grondrechten gerealiseerd kunnen worden.

De lokale besturen krijgen hiervoor de regiefunctie. De lokale gezinscoaches zijn er in de eerste plaats voor de meest kwetsbare gezinnen die kampen met diverse problemen, maar kunnen ook helpen om te vermijden dat gezinnen in deze meest precaire situatie terechtkomen. Daarnaast zal de samenwerking met partners zoals de diensten van het Agentschap Opgroeien, het sociaal huis, het onderwijs, het jeugd(welzijns)werk … belangrijk zijn bij de uitwerking van dit concept.

In 2020 maakten we in samenspraak met experten, het werkveld en de doelgroep een conceptnota lokale gezinscoaches. We verwerkten de erin opgenomen uitgangspunten en werkingsprincipes in een begeleidende informatiebrochure voor de projectoproep lokale gezinscoaches die we in juni 2021 lanceerden. Vijf lokale besturen dienden een aanvraag in. We keurden alle aanvragen goed. De vijf pilootprojecten gingen van start op 1 november 2021.

We koppelden een wetenschappelijk onderzoek aan de pilootprojecten dat uitgevoerd wordt door het Steunpunt WVG. De pilootprojecten krijgen ook procesmatige ondersteuning door een tandemwerking tussen Odisee en TAO. De ondersteuning bestaat uit individuele coaching en intervisie en de organisatie van lerende netwerken. Een online uitwisselingsplatform werd opgezet voor ondersteuningsmateriaal, vragen en antwoorden. Dit platform is toegankelijk voor de pilootprojecten, het ondersteuningsteam en het onderzoeksteam. Zowel de pilootprojecten met ondersteuning als het wetenschappelijk onderzoek hebben een uitvoeringsperiode tot en met 31 oktober 2023.

De monitoring van de pilootprojecten gebeurt door de stuurgroep wetenschappelijk onderzoek lokale gezinscoaches. De stuurgroep is reeds twee keer samengekomen: op 24 november 2021 en op 3 februari 2022. De eerstvolgende bijeenkomst vindt plaats op 15 september 2022. Op elke vergadering wordt telkens een tussentijdse stand van zaken gepresenteerd van de wetenschappelijke opvolging en ondersteuning. Voorts organiseren we tussen de stuurgroep-vergaderingen door op geregelde basis afstemmingsoverleg met het onderzoeks- en ondersteuningsteam. Deze werkwijze biedt de nodige garanties om, waar aangewezen, tijdig te voorzien in de nodige bijsturingen. Dit was onder meer het geval in het kader van de implementatie van de registratietool die lokale gezinscoaches hanteren met het oog op het meten van de evolutie in de betrokken gezinnen. De onderzoekers maakten afspraken omtrent het invullen van een registratietool. De registratie zal betrekking hebben op de periode vanaf 1 januari 2022.

Timing: 2023

Budget: Budget pilootprojecten: 125.000€ voor de ganse projectperiode.

Budget wetenschappelijk onderzoek: 118.000€ voor de ganse projectperiode.

Budget coaching en intervisie pilootprojecten: 159.730€ voor de ganse projectperiode

7.2.8. We organiseren een Staten-Generaal 'Kinderen en jongeren in (kans)armoede' (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding

Uitvoerende administratie:

Departement Cultuur, Jeugd en Media (Jeugd)

Omschrijving van de maatregel:

We organiseren met partners een Staten-Generaal 'kinderen en jongeren in (kans)armoede' waarbij we de noden en uitdagingen, maar ook de kansen en krachten van Vlaamse en Brusselse kinderen en jongeren in armoede aankaarten. We bespreken hoe we vanuit het beleidsdomein Jeugd hierop gepast kunnen inspelen. Indien andere beleidsdomeinen hierop willen aansluiten, breiden we de thematiek uit. In de voorbereiding van dit traject, wordt er in opdracht van het Departement Cultuur, Jeugd en Media door KeKi een onderzoek uitgevoerd naar relevante thema's in dit kader. Er wordt op regelmatige basis afgetoetst met armoede-experts, wetenschappers en experten uit verschillende sectoren via het VPAO. We zorgen dat de stem van kinderen en jongeren wordt meegenomen (RA 5-5.3-2, p. 129), onder meer via het VPAO en de Vlaamse Jeugdraad. KeKi brengt onder meer pijnpunten en goede praktijken in kaart, volgt het traject mee op en werkt aan de voorbereiding van de te organiseren Staten-Generaal.

Europese en internationale beleidsagenda's Jeugd en Kinderrechten worden gescreend op het vlak van kinderrechten, jeugdwerk, intersectionaliteit en armoede. Ook capteren we relevante cijfers en bevindingen over kinderen en jongeren in armoede die raakvlakken hebben met het beleidsdomein Jeugd. We doen dit samen met het JeugdOnderzoeksPlatform (JOP). We grijpen terug naar de omgevingsanalyse Jeugd en het voortraject van het Jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan. Ook hebben we oog voor de cijfers, praktijken en leeraspecten met betrekking tot kinderen en jongeren in armoede uit de projecten in het kader van de projectoproepen 'Generatie Veerkracht' (2020) en 'Veerkracht Versterken' (2021) die werden aangenomen en uitgevoerd in kader van de corona-crisis en het relanceplan 'Vlaamse Veerkracht'. Dit alles, samen met het onderzoek van KeKi moet leiden tot het vaststellen van een aantal grote thema's.

Aan de hand van een participatief traject en bottom-up getuigenissen zullen we een selectie maken van een aantal thema's die verder uitgediept zullen worden tijdens het traject. We doen dit aan de hand van de participatiecirkel. De thema's hebben steeds een raakvlak met het beleidsdomein Jeugd en kunnen betrekking hebben op vrije tijd, kinderrechten, participatie van kinderen en jongeren, beeldvorming, kinderen en jongeren in armoede en crisissituaties, … Kinderen en jongeren in armoede worden betrokken en krijgen steeds een gepaste terugkoppeling. We linken dit participatief traject met het Europees Jaar van de Jeugd.

De administratie gaat aan de slag met de input uit het participatietraject en onderbouwt de gekozen thema's wetenschappelijk. Enerzijds identificeren we pijnpunten en good practices aangaande de voorgedragen thema's; anderzijds leggen we de link met het Jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan.

Op basis van de verzamelde input tijdens het voortraject wordt in de loop van de komende beleidsperiode een Staten-Generaal georganiseerd. We spreken de taal van kinderen en jongeren en zetten in op laagdrempeligheid.

De Staten-Generaal moet resulteren in concrete beleids- en praktijkgerichte aanbevelingen. Er wordt ingezet op een gepaste opvolging van de aanbevelingen.

Timing: 2020-2024

Budget: Nog te bepalen

7.2.9. We verkleinen de kloof tussen vrije tijd en kinderen en jongeren in armoede (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding

Uitvoerende administratie:

Departement Cultuur, Jeugd en Media (Jeugd)

Omschrijving van de maatregel:

Vanuit de beleidsnota Jeugd streven we ernaar dat elke kind en elke jongere zijn of haar plaats vindt in de vrije tijd. Kinderen en jongeren verdienen alle kansen en ruimte om te spelen en zichzelf te ontplooien. Vlaanderen zet in op een kindvriendelijke samenleving, waar de rechten van het kind centraal staan en waar kinderen voluit deel zijn van onze maatschappij (RA5-5.5.3-1, p. 129). We richten ons hier specifiek op kinderen en jongeren in armoede en organisaties op lokaal, bovenlokaal en Vlaams niveau.

Vanuit het beleidsdomein Jeugd brengen we de drempels die kinderen en jongeren in armoede ervaren binnen hun vrijetijdsbeleving in kaart. We kijken hiervoor niet alleen naar nieuwe en gekende oplossingsstrategieën, maar ook naar de cruciale voorwaarden voor kinderen en jongeren om de ruimte te hebben om deel te nemen aan vrijetijdsbesteding en om hierin in hun kracht te staan. We baseren ons onder meer op de resultaten van de JOP-monitor, die in 2023 opnieuw zal worden afgenomen. In het kader van de opvolging van het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan JKP zijn ook enkele andere indicatoren gesuggereerd die inzicht kunnen bieden over de participatie van kinderen en jongeren in armoede. Deze cijfers worden opgevolgd, gemonitord en meegenomen binnen het beleid.

Er wordt een bewustmaking gecreëerd waarbij er steeds vertrokken wordt vanuit de leefwereld van kinderen en jongeren zelf. We willen daarom sterk inzetten op armoedesensitiviteit die niet alleen een reflex wordt binnen het beleidsdomein jeugd, maar ook binnen het jeugdwerk en lokale besturen. We bouwen verder op het actieplan ‘Generatie Veerkracht’ dat werd aangenomen en uitgevoerd in kader van de corona-crisis. Op basis van geleerde lessen uit ‘Generatie Veerkracht’ lanceerden we ‘Veerkracht Versterken’ in 2021. Goede praktijken worden binnen een begeleidingsopdracht, uitgevoerd door UCLL, in kaart gebracht en ontsloten. We leggen actief de link met het Jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan 2020-2024.

We stimuleren (beleidsdomeinoverschrijdende) samenwerking tussen organisaties op landelijk, bovenlokaal en lokaal niveau. Jeugdhuizen worden verder aangemoedigd om in te zetten op buurt en samenleving en ook oog te hebben voor de doelgroep kinderen en jongeren in armoede. Er wordt verder werk gemaakt van projectmatige en structurele ondersteuning van jeugdorganisaties die werken met kinderen en jongeren in kwetsbare situaties. We stimuleren outreachend werken op al deze niveaus en zoeken hierin partnerschappen met de sector. Een samenwerkingsverband van de bovenbouwspeler Jeugd; JINT, KeKi, De Ambrassade en Bataljong kreeg de opdracht om te werken rond inclusief jeugdwerk. Dit samenwerkingsverband dat zich verenigt onder de naam ‘Komaf’ is hierin een cruciale partner. Zij zetten mee in op toegankelijkheid en het wegwerken van drempels zodat het jeugdwerk een plaats wordt voor alle kinderen en jongeren. Jeugdwerk voor en van kinderen en jongeren in armoede is een van de focusgebieden.

Binnen de integratie van het decretaal kader jeugd wordt de erkenningsvereiste voor werkingssubsidies uitgebreid tot alle verenigingen die werkingssubsidies willen aanvragen op het Vlaamse en het bovenlokale niveau, dus ook werkingen met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren.

Vrije tijd gebeurt niet enkel offline, ook de online wereld maakt in toenemende mate integraal deel uit van de leefwereld en de vrijetijdsbeleving van kinderen en jongeren. Daarom besteden we extra aandacht aan mediawijsheid en e-inclusie van kinderen en jongeren in armoede: het gaat hierbij over een én-én verhaal, m.n. digitaal (ondersteunend) materieel, connectie, alsook de digitale geletterdheid en de online sociale, creatieve en kritische vaardigheden. De inclusie van deze groep vraagt om bijzondere aandacht, ondersteuning en een specifieke aanpak. Een rechtenbenadering staat centraal.

Timing: 2020-2024

Budget: Beleidsmiddelen Jeugd

7.2.10. We betrekken kinderen en jongeren in armoede als volwaardige actoren binnen het (vrijetijds)beleid en – aanbod op lokaal, bovenlokaal en Vlaams niveau. (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding

Uitvoerende administratie:

Departement Cultuur, Jeugd en Media (Jeugd)

Omschrijving van de maatregel:

We zetten in op de doorstroming en weerspiegeling van de kracht van de stem van kinderen en jongeren in armoede in het maatschappelijk debat. We creëren ruimte om de stem van kinderen en jongeren over thema's die hen aanbelangen en/of waarover ze zich willen uitspreken, meer aan bod te laten komen. Bij gebrek aan erkenning van kinderen en jongeren als volwaardige actoren is het risico groot dat er een zekere participatiemoeheid optreedt. Dit moeten we voorkomen als we kinderen en jongeren in armoede als actieve burgers wensen te betrekken in de buurt en de samenleving. Inzetten op participatie van kinderen en jongeren in armoede vraagt om een specifieke benadering. Vanuit het beleidsdomein jeugd maken we hier werk van op onderscheiden manieren:

Kinderen en jongeren in armoede kunnen en mogen niet met dezelfde kaders als volwassenen beoordeeld worden. Ook kan hun participatie (aan het beleid, aan de samenleving) niet op volwassen modellen gebaseerd worden. We hebben daarom aandacht voor de stem van kinderen en jongeren binnen het beleid: we luisteren naar hen, geven, waar mogelijk, gehoor aan hun stem en zorgen voor een gepaste terugkoppeling opmaat van kinderen en jongeren (space, voice, audience, influence). We zetten in op de ontsluiting en de verdere uitrol van bestaande participatiemethodieken We verspreiden dit overheidsbreed en we zoeken hierin partnerschappen met het jeugd(welzijns)werk, armoedeorganisaties en kinderrechtenactoren. We zetten in op vorming van medewerkers binnen het Departement Cultuur, Jeugd en Media en bij uitbreiding van aanspreekpunten jeugd- en kinderrechten en kijken hoe we binnen onze eigen werking meer armoedesensitief tewerk kunnen gaan.

Vanuit het beleidsdomein Jeugd ondersteunen we de andere beleidsdomeinen om bij de opmaak van ontwerpdecreten het perspectief van kinderen en jongeren in te brengen via het kind- en jongereneffectrapport (JoKER). De Gezinsbond ontwikkelde de kindnorm om het kindperspectief in te brengen bij beslissingen van het vlak van verkeer, ruimte, voeding, milieu en gezondheid, maar gaat ondertussen al veel ruimer. Ook vanuit het beleidsdomein Jeugd zetten we hier samen met KeKi op in via het project Reflector 2.0. We zien een breed gedragen jeugd- en kinderrechtenperspectief als een automatisme, een tweede natuur van (Vlaamse) beleidsmakers bij het nemen van beslissingen en het uitvoeren ervan in alle Vlaamse bevoegdheden. Kinderen en jongeren in armoede zijn de eersten om te ondervinden wat het betekent wanneer die reflex niet aanwezig is. Binnen een horizontaal Vlaams armoedebeleid is het dan ook belangrijk om stelselmatig oog te hebben voor de effecten op kinderen en jongeren en hun rechten. Vanuit het beleidsdomein Jeugd nemen we hierin een voorbeeldrol op en inspireren we andere beleidsdomeinen om hetzelfde te doen.

Daarnaast moet ook de participatie van kinderen en jongeren in armoede in het werkveld en binnen de lokale context versterkt worden. We zetten in op de ondersteuning van organisaties en lokale besturen met het oog op het tegengaan van verdere achterstelling (en zelfs uitsluiting) van kinderen en jongeren in armoede, met steeds het perspectief op het versterken van de talenten van deze

kinderen en jongeren, het opbouwen van vertrouwen, door kinderen en jongeren als volwaardige actoren te beschouwen. Ook hier zetten we in op het sensibiliseren over het actief luisteren naar de stem van kinderen en jongeren. We maken hierbij de link met ons eigen instrumentarium.

Timing: 2020-2024

Budget: Beleidsmiddelen Jeugd

7.2.11. Versterken van de strijd tegen kinderarmoede (nieuw)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding

Uitvoerende administratie:

Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Omschrijving van de maatregel:

Kinderarmoede ontneemt kinderen en jongeren de kansen om kansrijk op te groeien en later een mooie toekomst uit te bouwen. We stellen tegelijk vast dat lokaal vaak heel wat spelers actief zijn met de groep kinderen en jongeren en hun ouders. Ook voor wie in armoede leeft zijn er heel wat initiatieven. Wanneer het over kinderen en jongeren gaat speelt hun leven zich af in het gezin, in de school, in de vrije tijd … Naast structurele oplossingen is er vaak nood aan concrete hulp.

We willen mensen en organisaties die lokaal actief zijn met elkaar verbinden en antwoorden laten bieden op concrete problemen denk aan lege brooddozen, materiaal op school, opvoedingsondersteuning, huistaakbegeleiding, taalondersteuning, vrijetijdsaanbod …

Samen met de relevante stakeholders binnen de betrokken domeinen, armoede-organisaties en ervaringsdeskundigen gaan we op zoek naar de beste manieren om deze lokale spelers te versterken en te verbinden in de strijd tegen kinderarmoede in het najaar van 2022.

De Vlaamse regering besliste om zowel in 2023 als in 2024 4 miljoen euro extra vrij te maken om de strijd tegen kinderarmoede op het lokaal niveau te versterken.

Timing: 2022-2024

Budget: 2023: 4 miljoen euro, 2024: 4 miljoen euro.

7.2.12. Vernieuwend en verbreed laagdrempelig initiatief inzake gezinsondersteuning voor aanstaande gezinnen en gezinnen met kinderen met het oog op de bestrijding van kinderarmoede (nieuw)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding

Uitvoerende administratie:

Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin – Agentschap Opgroeien

Omschrijving van de maatregel:

Zes projecten krijgen financiële middelen om brede gezinsondersteuning te voorzien voor aanstaande en jonge gezinnen in armoede. Het doel is hun grondrechten te realiseren om structurele kinderarmoede te bestrijden.

Gezinnen worden ondersteund bij de realisatie van grondrechten op een manier die tot zelfredzaamheid leidt.
Via wijkgerichte netwerken brengt men een brede mix van functies samen met aandacht voor de verbinding tussen materiële en immateriële noden van gezinnen.
De gezinnen zijn een volwaardige partner in de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het project.

De huidige looptijd van de projecten loopt af in 2023. Op basis van de resultaten bekijken we samen met de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin een mogelijke verlenging van deze projecten.

Timing: 2023-2026

Budget: €651.000

7.2.13. Samen op Straat: jongeren in dichtbevolkte arme wijken zetten hun talenten in voor de buurt. (nieuw)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding

Uitvoerende administratie:

Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Omschrijving van de maatregel:

Voor de groep jongeren tussen 15 en 25 jaar uit dichtbevolkte wijken in steden en verstedelijkte gemeenten is opgroeien niet altijd eenvoudig. Ze vinden moeilijk aansluiting bij het aanbod jeugdwerk, cultuur, sport … Ze wonen in kleine en vaak ook minder goed huisvesting. De straat en de wijk zijn tegelijk ook hun tuin en leefruimte. Niet zelden hebben ze negatieve ervaringen met andere maatschappelijke actoren op vlak van arbeidsmarkt, school, politie, lokaal bestuur … Ze worden vaker aangesproken op problemen dan op hun talenten. Dat resulteert in een self fulfilling prophecy vaak waardoor ze ook effectief problemen veroorzaken in hun buurt en wijk.

Met het project Samen op Straat bouwde Saamo in Antwerpen stad expertise op om deze groep hun talenten te mobiliseren voor hun wijk, mee te laten werken aan beleidsoplossingen en samen met buurtvrijwilligers kleine problemen in de buurt aan te pakken.

Zo wordt de vicieuze cirkel van uitsluiting door de maatschappij maar ook dat zij de rest van de maatschappij uitsluiten uit hun leven doorbroken. In het project wordt vindplaatsgericht en intergenerationeel gewerkt. Jongeren werken samen met oudere buurtvrijwilligers (25+) die een vorm van brugfiguur zijn in de wijk. Zo wordt de buurt en openbare ruimte ervaren als veilige ruimte, werkt men aan beeldvorming (wederzijds) en verbetert men het sociaal netwerk en sociale bescherming van de jongeren.

De ervaringen en methodieken die in Antwerpen ontwikkeld zijn, kunnen uitgebreid worden naar andere gelijkaardige armere dichtbevolkte wijken in steden en verstedelijkte gemeenten. We zetten 4 extra Samen op Straat projecten op in samenwerking met Saamo en geïnteresseerde lokale besturen.

Timing: 2022-2025

Budget: 1.9 miljoen euro voor de gehele projectperiode.

7.2.14. Aandacht voor sociale inclusie binnen het Europees voorzitterschap Jeugd 2024 (nieuw)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding

Uitvoerende administratie:

Departement Cultuur, Jeugd en Media (Jeugd)

Omschrijving van de maatregel:

Elk half jaar (van januari t.e.m. juni en juli t.e.m. december) wordt de Europese Unie afwisselend voorgezeten door een lidstaat. Het land dat voorzitter is, leidt de vergaderingen van de Raad van de Europese Unie en implementeert activiteiten en evenementen die bijdragen aan Europees politiek beleid. Van januari tot einde juli 2024 is België aan de beurt. Één van de werven die binnen het domein Jeugd naar voren wordt geschoven, is 'Sociale Inclusie'.

Inclusie van kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties en dus ook kinderen en jongeren in armoede vormt hierin een belangrijk thema. Naast de Staten-Generaal kinderen en jongeren in armoede die gepland staat in 2024, zetten we erop in dat er voldoende aandacht is voor de doelgroep kinderen en jongeren in armoede binnen de activiteiten die gepland worden rond sociale inclusie in 2024. Samen met de twee lidstaten, die voor en na België het voorzitterschap hebben (Spanje en Hongarije, de zogenaamde "Trio-partners" voor de cyclus van 18 maanden tussen 1 juli 2023 en 31 december 2024) worden aan de hand van het Europese jeugddoel "Inclusieve samenlevingen" een reeks activiteiten en evenementen voor jongeren en jongerenorganisaties, jongerenwerkers en politiek verantwoordelijken voor jongerenbeleid op Europees niveau gepland, die bijdragen aan een betere sociale inclusie van kinderen en jongeren. Binnen het trio en binnen het Belgisch voorzitterschap wordt sociale inclusie holistisch en participatief opgepakt: zowel als inhoudelijk thema van het te ontwikkelen beleid en de activiteiten alsook in de implementatie van de evenementen: doelgroepen in maatschappelijk kwetsbare situaties worden actief betrokken als stakeholders en deelnemers. Daarnaast wordt er ingezet op ontsluiting van en kennisuitwisseling over relevante bevindingen die de afgelopen jaren in het kader van het Jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan en andere relevante acties en projecten naar boven zijn gekomen met betrekking tot sociale inclusie.

Timing: voorjaar 2024

Voorzitterschap 2024

Budget: nog te bepalen

7.2.15. We zetten blijvend in op kwaliteitsvolle transities tussen kinderopvang, kleuteronderwijs en buitenschoolse opvang (nieuw)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Uitvoerende administratie:

Agentschap Opgroeien

Omschrijving van de maatregel:

Het is belangrijk te werken aan inzichten en een draagvlak m.b.t. de effecten van een split system, in het bijzonder op meer kwetsbare groepen. Daarom is het nodig om blijvend in te zetten op het realiseren van kwaliteitsvolle transities: structurele continuïteit, pedagogische en professionele continuïteit en continuïteit met thuis en de buurt.

In de ondersteuning naar een betere continuïteit in de ondersteuning en opvolging van jonge kinderen bij de transitie van thuis of van de kinderopvang naar de kleuterschool, is samen met AGODI, VVSG, VGC en In Trans werk gemaakt van een doe-pakket. Dit “Doe-pakket Inzetten op warme transities” is een kant en klaar pakket waarmee voorzitters of ondersteuners van een lokaal samenwerkingsverband (LOK, LOP, Huis van het Kind) aan de slag kunnen om dit thema laagdrempelig aan te kaarten, te agenderen, te bespreken en samen tot actie te komen. De lancering gebeurde via een infomoment in najaar 2021.

In 2021 is ook ingezet op de projectoproep Doorgaande Lijn. Met middelen van het relanceplan Vlaamse Veerkracht krijgen 12 Pioniers (lokaal samenwerkingsverband van kinderopvang baby’s en peuters, buitenschoolse (kleuter)opvang en kleuteronderwijs) de kans om in praktijk te leren en te onderzoeken. Zij experimenteren met het vormgeven van de Doorgaande Lijn, die staat voor een praktijk die zorgen, spelen, leren en opvoeden meer integreert voor kinderen van 0-6 jaar. De 12 pioniers zijn via een projectgroep geselecteerd en krijgen middelen voor de duurtijd van januari 2022 – december 2024. Zij worden daarin ondersteund in een lerend netwerk, begeleid door een leerpartner (samenwerking van CEGO en VBJK).

In voorgaande projecten zien we bevestigd dat de lokale ondersteuning en begeleiding om tot verandering te komen en impact te realiseren wenselijk is. Via het InTrans project, beschikken we over een train-the trainer pakket voor procesbegeleiders, die op het lokale niveau de ondersteuning kunnen bieden en het veranderingsproces kunnen faciliteren. Dit zijn onder meer pedagogische begeleiders kinderopvang en kleuteronderwijs, ondersteuners Huis van het Kind, educatieve medewerkers van verenigingen waar armen het woord nemen, schoolopbouwwerkers samenlevingsopbouw, …

Om de kansen op warme inclusieve transities te vergroten, willen we dit train-the trainerspakket (opnieuw) organiseren voor duo’s onderwijs – welzijn, die samen op het lokale niveau een veranderingstraject in beweging kunnen zetten. Geïnteresseerden stellen zich in duo kandidaat en motiveren waarom en hoe zij lokaal inzetten op inclusieve transities en impact realiseren voor maatschappelijk kwetsbare kinderen en gezinnen.

Het train-the-trainer programma bestaat uit vijf vormingsdagen. De begeleiders ondersteunen ‘in-service trainers’ met visie, kennis, voorbeelden van goede praktijken en tools om te investeren in het creëren van warme en inclusieve transities met ECEC / basisschoolpersoneel.

Timing: 2022-2024

Budget: 30.000 euro

7.3. SD 3 - De Vlaamse overheid zet in op activering, het versterken van mensen en het verhogen van zelfredzaamheid

Inleidend kader

Mensen in armoede moeten de capaciteit verwerven om de regie over het eigen leven in handen te nemen en actief te worden op de arbeidsmarkt en in de samenleving. We vragen dat mensen hun verantwoordelijkheid opnemen. Deze mensen moeten dan ook de kansen en de instrumenten hebben om die verantwoordelijkheid op te nemen.

Duurzame tewerkstelling van mensen, vraagt de vervulling van een aantal randvoorwaarden en het op elkaar afstemmen van verschillende noden en belangen, met name van de persoon in armoede, de werkgever, de collega-werknemers en de intermediairen. Dit vraagt een goede omkadering van elk van hen en een afstemming van de verschillende kaders en zienswijzen. Ook de mogelijkheden tot persoonlijke ontplooiing die de job biedt, het toekomstperspectief dat er aan vastzit, fiscaliteit, de niet-financiële aspecten van de randvoorwaarden (de beschikbaarheid van kinderopvang, de vervoersmogelijkheden...) kunnen de beslissing om een job op te nemen, beïnvloeden. Daarnaast is er ook de invloed van de bredere maatschappelijke situatie, zoals de familiale situatie waarin men verkeert, met aandacht voor gezinnen waar niemand werkt. Ook voor nieuwkomers zien we een uitdaging voor wat betreft de toeleiding naar werk.

Voor wie tewerkstelling in de reguliere arbeidsmarkt (nog) niet mogelijk is, wordt een ondersteuningsaanbod op maat voorzien in de sociale economie (maatwerksector, lokale diensteneconomie) , via arbeidszorg en andere werk-welzijnstrajecten (bijv. activeringstrajecten werk) enzovoort.

Het ontplooien van competenties en talenten en een goede overgang van onderwijs naar tewerkstelling zijn belangrijke bouwstenen in dit kader. Eén van de grote uitdagingen in Vlaanderen waar het onderwijs, werkgevers en andere betrokken actoren voor staan, is immers een betere aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt. Hierbij kijken we ook naar jongeren die vroegtijdig de school verlaten. Jongeren die de schoolbanken verlaten zonder kwalificatie, krijgen veel vaker te maken met (langdurige) werkloosheid, armoede, slechtere gezondheid en criminaliteit.

Concrete acties

Hieronder volgen de concrete acties voor deze doelstelling in volgorde van leden en bevoegdheden van de Vlaamse Regering.

7.3.1. We zetten in op de zelfredzaamheid van kunstenaars (geactualiseerd)

Trekkende minister:

Minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digtalisering en Facilitair Management

Uitvoerende administratie:

Departement Cultuur, Jeugd en Media

Omschrijving van de maatregel:

Kunstenaars zijn de hoeksteen van het kunstenbeleid. Heel wat kunstenaars bevinden zich echter in een financieel kwetsbare positie, enerzijds omdat hun werk(tijd) niet altijd volwaardig gehonoreerd wordt en anderzijds omdat sommige kunstenaars nog onvoldoende vertrouwd is met bepaalde tools of kennis ontbreekt om tot sterker ondernemerschap in cultuur te komen.

Om de precaire financiële situatie van kunstenaars te verbeteren, worden volgende maatregelen genomen:

Gepaste ondersteuning bieden tijdens de carrière van de kunstenaar.

- Kunstenaars kunnen via het Kunstendecreet een beurs of project indienen en er subsidie voor aanvragen. Hun werk(tijd) kan ook vergoed worden (bestaand aanbod).
- Nadat beoordelingen van projectaanvragen zijn afgerond, wordt bekeken of deze subsidieaanvragen aan het aandachtspunt ‘zelfredzaamheid’ uit de Strategische Visienota Kunsten (2020-2024) voldoen. Concreet wordt nagegaan of het project/de werking bijzondere aandacht voor de kwetsbare positie van de individuele kunstenaar heeft. De minister kan deze subsidieaanvragen dan prioritair ondersteunen.

Kunstenaars tools en kennis aanreiken om hun ondernemerschap te vergroten.

- Cultuurloket: aanspreekpunt voor zakelijke ondersteuning voor spelers in de cultuursector. Ook kunstenaars worden er geholpen en geïnformeerd over prijszetting, auteursrechten, … (bestaand aanbod).
- Uit de Strategische visienota Kunsten (2020-2024): het ondernemerschap in het curriculum van de School of Arts versterken, zodat afstuderende kunstenaars beter gewapend hun carrière aanvatten (in samenwerking met minister van Onderwijs).

Zoals aangekondigd in de Strategische visienota Kunsten (2020-2024), werden in het uitvoeringsbesluit bij het nieuwe Kunstendecreet van 23 april 2021 vier principes van fair practices opgesomd die bij de uitvoering van een project of werking toegepast moeten worden. Deze principes zijn gebaseerd op 'Juist is Juist' van OKO.

Timing: 2020-2025

Budget: Zit vervat in de middelen voor uitvoering Kunstendecreet. Het tweede punt ‘Kunstenaars tools en kennis aanreiken’ zit niet in het budget voor uitvoering Kunstendecreet, maar wordt opgevolgd door Departement CJM (middelen CJM). Cultuurloket wordt betoelaagd door Departement CJM via een beheersovereenkomst.

7.3.2. We verhogen de participatie van mensen in armoede aan het rijke Vlaamse cultuur- en vrijetijdsaanbod door een verdere uitrol van de UiTPAS in Vlaanderen (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management

Uitvoerende administratie:

Departement Cultuur, Jeugd en Media

Omschrijving van de maatregel:

UiTPAS wordt verder uitgerold in Vlaanderen. Voor mensen in armoede creëert de niet-stigmatiserende UiTPAS extra kansen met een aangepast kansentarief en het opzetten van een structurele dialoog op lokaal niveau. Half maart 2020 beschikten 46 Vlaamse en de 19 Brusselse gemeenten over een UiTPAS. De komende beleidsperiode zet publiq vzw verder in op de optimalisering van het aanbod en de service voor de deelnemende UiTPAS-gemeenten en regio's. Daarnaast wordt er naar gestreefd om tegen 2024 in 100 gemeenten of regio's UiTPAS beschikbaar te maken.

Museumpassmusées is een project voor en door de musea, waarmee ze ondernemerschap tonen, inzake publieksbereik, samenwerking en -op termijn- het genereren van extra inkomsten. Het systeem van de museumpassmusées bouwt verder op UiTPAS, en biedt dus ook een korting en specifieke aandacht voor mensen in armoede.

Timing: 2020-2023 (wordt opgenomen in de beheersovereenkomst met publiq)

Budget: Wordt jaarlijks nominatief in de Vlaamse begroting voorzien: 772.700 euro

7.3.3. We ondersteunen het kenniscentrum Demos vzw rond de participatie van mensen in armoede aan cultuur, jeugdwerk en sport (geactualiseerd)

Trekkende minister:

Minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management

Uitvoerende administratie:

Departement Cultuur, Jeugd en Media

Sport Vlaanderen

Omschrijving van de maatregel:

Demos vzw wordt als participatie-instelling gesubsidieerd in het kader van het Participatiedecreet van 18 januari 2008 o.a. voor:

1. Ondersteuning van gemeenten/IGS bij de opmaak van afsprakennota's vrijetijdsparticipatie (op verzoek) en maken samenwerkingsverbanden en netwerken mogelijk waarin verschillende partners een inspanning leveren om de participatie van mensen in armoede mogelijk te maken: zij maken netwerken mogelijk en helpen op verzoek lokale netwerken vrijetijdsparticipatie en bij de opmaak van hun afsprakennota vrijetijdsparticipatie.

2. De participatie van mensen in armoede aan cultuur, jeugd en sport bevorderen via Vrijuit (tot 2020 Fonds Vrijetijdsparticipatie genoemd), dat een onderdeel van Demos vzw is. Dit biedt een financiële tussenkomst voor deelname aan activiteiten van vrijetijdsindustrie en een aantal bovenlokale musea in Vlaanderen en BHG voor alle Nederlandstalige personen in armoede (Vlaanderen, BHG) via lokale sociale organisaties.

Demos vzw krijgt binnen de perken van de begroting aanvullend maximaal 50.000 euro vanuit het sportbeleid voor haar werking rond sport. De verdere modaliteiten bij deze subsidie zijn vastgelegd in een ministerieel besluit en bevatten (voor 2022) de realisatie van volgende activiteiten:

1. het ondersteunen van de sportwerking volgens de beheersovereenkomst 2022;
2. het organiseren en verder organisatorisch vormgeven van het Sociaal-Sportief Platform;
3. het ondersteunen, begeleiden en coachen van de sportfederaties bij de nieuwe beleidsfocus kansengroepen;
4. het mee uitwerken en ondersteunen van het masterplan van het Beleidsnetwerk Inclusie In en Door Sport.

Timing:2020-2024

Budget: Ondersteuning steden en gemeenten vrijetijdsparticipatie (1): deel van het niet-geoormerkte deel van de jaarlijkse werkingssubsidie – 2022: 622.140 euro (= volledige niet-geoormerkte deel werkingssubsidie 2020)

Vrijuit (2): geoormerkt deel van de jaarlijkse werkingssubsidie – 2022: 300.000 euro

Versterking werking rond sport: 50.000 euro (jaarlijks)

7.3.4. We stemmen hefbomen af ter bevordering van de vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede (i.s.m. Netwerk Iedereen Verdient Vakantie) (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digtalisering en Facilitair Management

Uitvoerende administratie:

Departement Cultuur, Jeugd en Media

Omschrijving van de maatregel:

We zetten de ontwikkeling van een bovenlokale UITPAS verder. Dit wordt beheerd door publiq vzw.

VRIJUIT, voorheen Fonds Vrijetijdsparticipatie, maakt cultuur- en sportevenementen betaalbaar voor mensen met een beperkt budget. Demos vzw beheert dit fonds.

VRIJUIT maakt cultuur- en sportevenementen met een regionale en nationale uitstraling betaalbaar voor mensen met een beperkt inkomen. Ze werken drempels naar vrije tijd weg door tussen te komen in de ticketprijs en vervoerskosten. Dat doen ze samen met meer dan 150 eventorganisatoren en 500 lidorganisaties.

Timing: 2021 – 2024

Budget: Binnen bestaande budgetten van publiq (UiTPAS), Demos (Vrijuit), lokale netwerken vrijetijdsparticipatie.

7.3.5. Binnen de onderzoekslijn kansengroepen van het Kenniscentrum Cultuur en Mediaparticipatie (KCM) wordt in 2022 een facts & figures gemaakt omtrent armoede en participatie (geactualiseerd)

Trekkende minister:

Minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management

Uitvoerende administratie:

Departement Cultuur, Jeugd en Media

Omschrijving van de maatregel:

Het Kenniscentrum Cultuur en Mediaparticipatie (KCM) is een consortium van verschillende onderzoeksgroepen van de UGent en de VUB dat in opdracht van de Vlaamse regering beleidsrelevante gegevens over cultuur-en mediaparticipatie verzamelt, analyseert en ontsluit. Het consortium staat tevens in voor de uitvoering van beleidsrelevant onderzoek over cultuur- en mediaparticipatie, en dit zowel op lange als op korte termijn. Het behoort tenslotte ook tot de opdracht van het kenniscentrum om wetenschappelijke diensten aan de Vlaamse overheid te verlenen. Naast specifieke databronnen met meer gedetailleerde informatie over participatiedomeinen, is de participatiesurvey dé centrale databron voor het onderzoek van het Kenniscentrum. De participatiesurvey is een grootschalige bevraging van een representatieve steekproef Vlamingen die de cultuur en mediaparticipatie van de Vlaamse bevolking tussen 14 en 85 jaar in beeld wil brengen. Ze moet antwoorden geven op vragen van het beleid, van veldactoren en van onderzoekers over de participatie van Vlamingen op het vlak van kunsten/erfgoed, sociaal cultureel werk, media, jeugd en voor de 2020 ook sport. De participatiesurvey is ook belangrijk om de opbouw en uitwerking van beleidsindicatoren te ondersteunen. Tevens moet de survey toelaten om evoluties in participatiecijfers te koppelen aan maatschappelijke, beleidsmatige en internationale evoluties.

Binnen de onderzoekslijn kansengroepen van het KCM wordt in 2022 een facts & figures gemaakt omtrent armoede en participatie op basis van de beschikbare gegevens van de laatste participatiesurvey (2014 en 2020-2022). De nieuwe PaS (2020 – 2022) werd in mei 2022 afgerond (met horten en stoten, onder meer omwille van COVID-19). De eerste bekendmaking van de resultaten is in november 2022 gepland. Een update van de gegevens over armoede en participatie op basis van de PaS wordt normaal voorzien in de verwerking. In de loop van 2023 zal normaal een nieuw Kenniscentrum Cultuuronderzoek van start gaan, dat zich ook verder zal blijven inzetten op onderzoek naar participatie. -

Timing: 2020 -2024

Budget: Binnen bestaand budget (jaarbudget KCM in 2022: 313.020 euro)

7.3.6. Outreachende aanpak naar kwetsbare groepen (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw

Uitvoerende administratie:

Departement Werk & Sociale Economie / VDAB

Omschrijving van de maatregel:

VDAB wenst bij te dragen aan het uitbreiden van het arbeidsmarktpotentieel vanuit de toegewezen opdracht van activeringsregisseur vanuit de Vlaamse overheid.

In samenwerking en afstemming met institutionele en outreachende partners wil VDAB meer burgers (nog niet werkend en niet ingeschreven bij VDAB) sensibiliseren en motiveren m.b.t. intrede op de arbeidsmarkt, o.a., huisvrouwen/huismannen (uit werkarme gezinnen), kwetsbare jongeren waaronder NEET-jongeren, leefloners, RIZIV-klanten,…. Enerzijds werkt VDAB toe naar een vernieuwing en verruiming van strategische samenwerkingen met RIZIV, Opgroeien, lokale besturen en AII. In deze laatste gevallen geven we de verruimde samenwerking vorm in samenspraak met de minister van (oa) Binnenlands Bestuur, Inburgering en Integratie. Anderzijds zal VDAB nieuwe outreachende partnerschappen opzetten voor doelgroepen gekenmerkt door lokaliteit (vb. kwetsbare jongeren waar momenteel onze jongerenconsulenten ondersteuning bieden). De outreachende aanpak beoogt het bereiken van burgers die behoren tot kwetsbare groepen die niet afdoende bereikt worden door het bestaande aanbod aan arbeidsmarktdienstverlening en die mits bijkomende ondersteuning kunnen participeren op de arbeidsmarkt.

Deze doelstellingen worden ondersteund door middel van projecten in het kader van ESF.

Actie:

1. Verbreden van de activeringsstrategie naar vrij ingeschreven werkzoekenden, niet-beroepsactieve personen via het wegwerken van drempels en partnerschappen (2020-2024)
2. We organiseren ESF-oproepen rond outreach & Activering. De projecten hebben expertise in het benaderen (outreach) en begeleiden van personen die moeilijk tot niet gekend zijn bij de arbeidsmarktinstanties en die mits de nodige begeleiding op maat kunnen worden ondersteund in hun zoektocht naar werk of opleiding. (oproep 457: timing opstart tussen 1/10/2019 en 1/1/2020 tot 31/12/2021 en oproep 490: timing 1/1/2020 tot 31/12/2022)
3. We organiseren een project in kader van het SALK gericht op het verbeteren van de onderwijskansen van kinderen als strijd tegen de kansarmoede. Het project geeft uitvoering aan een geïntegreerd gezinsondersteunend aanbod voor kwetsbare gezinnen en voorziet in een bereik- en toeleidingsstrategie om via een individuele en maatgerichte aanpak de niet-beroepsactieve en werkzoekende ouders te informeren en toe te leiden naar organisaties die mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt verder activering richting tewerkstelling timing 1/1/21 tot 31/12/22.
4. Vernieuwing /verruiming van strategische samenwerkingen met RIZIV, lokale besturen en AII door VDAB (2020 – 2024))
5. Mmeerdere nieuwe outreachende partnerschappen opgesteld door VDAB (2020 – 2024)

Stand van zaken 2022:
Lopende projecten

1. Het project 'Instroommodel voor niet-beroepsactieven' wil de instroom naar VDAB van niet-beroepsactieve burgers op een kwalitatieve en klantgerichte manier optimaliseren. Het project focust zich op de ontvangstrategie van de 4 prioritaire groepen niet-beroepsactieve personen die door de Vlaamse Regering en de SERV werden afgesproken: NEET-jongeren, personen met gezondheidsproblemen en/of arbeidsbeperking, leefloongerechtigden en huisvrouwen en -mannen/herintreders. Een eerste fase richt zich op institutionele partners (zoals bijvoorbeeld OCMW's en lokale besturen, RIZIV/VI) waarbij voornamelijk aandacht wordt besteed aan het identificeren van de business- en datanoden, de impact met focus op organisatie, mensen en middelen en het analyseren van bestaande data en nieuwe datastromen.
2. De projecten kregen de mogelijkheid om hun activiteiten uit te breiden en te verlengen tot uiterlijk 31/12/2023. Het overkoepelend Lerend Netwerk 'Activate Together', waar de promotoren van de ESF-oproepen 'Outreach & Activering' en 'Tewerkstellingstrajecten' deel van uitmaken, stelde in maart 2022 de eerste tussentijdse lessen en aanbevelingen voor: https://www.vlaanderen.be/publicaties/activate-together-lessen-en-aanbevelingen-uit-het-lerend-netwerk Ook de werkzaamheden van het lerend netwerk worden verlengd. De projecten wisselen ervaringen uit, leren, experimenteren en ontwikkelen op de pijlers outreachend werken en duurzame toeleiding van de zogenaamde niet-beroepsactieve reserve naar de vraagzijde van de arbeidsmarkt. Vanuit de Vlaamse overheid bekijken we hoe de inzichten uit deze projecten eventueel kunnen meegenomen worden in de eigen werking. Met inbegrip van de verlengingsperiode komt het budget voor oproep 457 en 490 samen op 44 miljoen ESF en 44 miljoen cofinanciering.
3. Het project heeft tussentijds gerapporteerd over het eerste projectjaar 2021. Het project is actief in 13 steden en gemeenten in Limburg: Genk, Houthalen-Helchteren, Maasmechelen, Heusden-Zolder, Hasselt, Beringen, Bilzen, Lanaken, Leopoldsburg, Tongeren, Dilsem-Stokkem, Heers en Bree.
4. Op 7 maart 2022 hebben de Vlaamse minister en federale minister het protocolakkoord Terug naar werk ondertekend. Dit protocolakkoord wordt verder uitgewerkt in een update van het samenwerkingsakkoord tussen RIZIV en VDAB.
5. Naast de institutionele partners waar VDAB al een samenwerkingsakkoord mee heeft onderzoekt VDAB of ook met andere partners een dergelijk samenwerkingsakkoord kan afgesloten worden. Zo zijn VDAB en DWSE al geruime tijd in gesprek met de FOD Sociale Zekerheid voor een experiment rond bemiddeling en begeleiding van personen met een tegemoetkoming als persoon met een handicap.

Nieuwe acties:

1. Nieuwe krachten voor de kinderopvang - Met de ESF-oproep 502 Nieuwe krachten voor de kinderopvang willen we projecten stimuleren om de instroom van kwetsbare werkzoekenden en niet-beroepsactieve personen naar de functie van kinderbegeleider in de kinderopvang te organiseren en te versterken (timing: 1/12/2020-31/12/2022, budget 222.000 euro). De projecten worden via een lerend netwerk en een onderzoek opgevolgd. De projecten kregen de mogelijkheid te verlengen tot 31/12/2023. Budget projecten: € 3,3 miljoen ESF en € 2,6 miljoen Vlaamse cofinanciering met inbegrip van verlengingsperiode.
2. Lokale partnerschappen - In opvolging van de ESF-oproep Outreach & Activering organiseren we vanaf 2024 met ESF-middelen een nieuwe vorm van samenwerking tussen VDAB en lokale besturen, om samen met dienstverleners aan de slag te gaan om werkzoekenden en niet-beroepsactieven met een complexe problematiek te helpen, vanuit een relevante lokale schaal, in gans Vlaanderen. Deze lokale partnerschappen zijn erop gericht om deze doelgroep

te helpen om, vanuit hun context, gehoord/gezien te worden wat betreft hun uitdagingen om ten volle te participeren in de samenleving, inclusief maar niet uitsluitend, qua werk. Deze lokale partnerschappen moeten operationeel zijn vanaf januari 2024 en worden momenteel voorbereid via de oproep 548 Capacity Building Lokale Partnerschappen (timing 1/2/2022 tot 31/12/2023).

Timing: 2020-2024

Budget: Actie 2. oproep 457: € 18 miljoen en oproep 490: € 11 miljoen/ Actie 3. € 4 miljoen

7.3.7. Naar een inclusieve arbeidsmarkt (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw

Uitvoerende administratie:

Departement Werk & Sociale Economie/ VDAB

Omschrijving van de maatregel:

We willen deze legislatuur inzetten op het uitbouwen van een gepersonaliseerde en **resultaatsgerichte aanpak voor werkgevers**, zowel op het vlak van aanwerving als op het vlak van duurzame tewerkstelling. Elke werkgever moet met behulp van VDAB en een gespecialiseerd aanbod geïnformeerd en ondersteund kunnen worden over de verschillende mogelijkheden en kanalen om hun vacatures ingevuld te krijgen. Tegelijkertijd willen we werkgevers ook sensibiliseren om te rekruteren op basis van competenties en groeipotentieel in plaats van diploma's. Op vlak van retentie/doorgroeimogelijkheden willen we werkgevers ook inspireren, informeren en stimuleren om te investeren in de competenties en loopbaan van werknemers, door bijvoorbeeld leer- en ontwikkelkansen ten volle te benutten.

We inspireren en ondersteunen ondernemingen en werkvloeren om uit te groeien tot **inclusieve werkvloeren** opdat alle talenten goed kunnen terechtkomen in ondernemingen en duurzame loopbanen kunnen uitbouwen. We geven uitvoering aan het akkoord met sociale partners rond **werkbaar werk en stimuleren het koesteren van talent op de werkvloer**. We ondersteunen ondernemingen, partnerschappen en (samenwerkingen tussen) sectoren die op een integrale manier inzetten op zaken als werkbaarheid, loopbaanbeleid, arbeidsorganisatie, (werkplek)leren, EVC, jobrotatie, werknemerspooling, diversiteit en non-discriminatie. We doen dit ondermeer via de sectorconvenants, een aantal doelgerichte subsidieoproepen, het samenbrengen van expertise en het in de kijker plaatsen van specifiek ontwikkelde ondersteuningsinstrumenten, zoals de sensitiviteitscan en het coachingstraject ontwikkeld door Het Netwerk tegen armoede.

Actie: VDAB werkt een gepersonaliseerde en resultaatsgerichte aanpak uit voor werkgevers (ongoing, 2020-2024, VIBE)

Actie: Online actueel kennisplatform waarop goede praktijken en expertise m.b.t. het verhogen van een inclusieve aanpak op de arbeidsmarkt actief beschikbaar wordt gesteld (timing: opstart ten laatste 1/1/2023)

Actie: ESF-oproep rond inclusieve ondernemingen via een coherent ondersteuningsaanbod aan ondernemingen, zelfstandigen, werknemers, werkzoekenden en niet-beroepsactieven en actoren in het sociaal overleg om stappen te zitten richting de ontwikkeling van een inclusieve arbeidsmarkt (timing 1/10/2020 tot 31/12/2022)

Stand van zaken 2022:

Lopende projecten

1. Ikv de VIBE-visie werd een nieuwe werkgeversbenadering uitgewerkt waar aandacht is voor de tewerkstelling van kwetsbare groepen. Enerzijds gaat de bemiddelaar in dialoog met de werkgever (vacatures in gedeeld beheer) en heeft oog voor de afgestemde verwachtingen (o.a. het opleiden van kandidaten op werkvloer via werkplekleren, het respecteren van de anti-

discriminatiewetgeving,…). Anderzijds wordt er aandacht gegeven aan de mindset van de werkgever, waarbij de focus ligt op de toegevoegde waarden die een divers personeelsbestand kan hebben. Bemiddelaars krijgen tips en tricks om hiermee om te gaan en aangehaalde argumenten te counteren. Indien nodig is er afstemming tussen de clusters en intensieve dienstverlening met aandacht voor mogelijke maatregelen en ondersteuningsmogelijkheden.

2. In mei 2022 werd de opdracht om het Kennisplatform vorm te geven gegund aan de organisatie HazelHeartwood. De dienstverlener heeft in de zomer van 2022 de promotoren van de ESF-oproep 'inclusieve ondernemingen' geïnterviewd met als doel de verwachtingen en randvoorwaarden t.o.v. het kennisplatform in kaart te brengen. Verder werd er een stakholdersanalyse opgemaakt om de verschillende actoren te inventariseren. In het najaar zal er begonnen worden met het samenbrengen van het netwerk op basis van de gemaakte analyse van de belanghebbende actoren. Elke actor zal gemotiveerd worden om deel te nemen aan het netwerk. Initiatieven en praktijken zullen in kaart worden gebracht en gedocumenteerd. Eens het netwerk is gevormd en de inventarisatie van de kennis is gemaakt, kan dit ontsloten worden op een speciaal platform dat open is voor betrokken organisaties en werkvloeren. Om tot deze ontsluiting te komen zal de informatie die verzameld is toegankelijk opgeslagen worden in een database en zal de structuur ontworpen worden waarmee de kennis toegankelijk gemaakt wordt. Dit wordt voorzien vanaf eind 2022.
3. De projecten kenden een initiële looptijd tot einde 2022. Gelet op doelstelling om vanuit een grondige evaluatie, zowel vanuit de voorziene impactevaluatie als het platform inclusieve ondernemingen, te komen tot een geïntegreerd en proactief dienstverleningsaanbod en de huidige arbeidsmarktkrapte en hoge tewerkstellingsvraag van ondernemingen, – na een periode van Covid-19 - werden de projecten in het lopende ESF programma verlengd met een periode van 12 maanden en dit tot einde 2023. Vanaf 2024 zal er in nieuwe ESF programma 2021-2027 dat door de Vlaamse regering op 17 december 2021 werd goedgekeurd ruimte zijn om onder prioriteit 4 'Investeren in werkbare jobs en inclusieve arbeidsmarkt' te focussen op het versterken van een inclusieve arbeidsmarkt, in het bijzonder door gerichte en direct interveniërende acties ten aanzien van ondernemingen. In het kader van de evaluatieverplichting in de ESF verordening voor de programmaperiode 2014-2020 is er een impactevaluatie van de oproep inclusieve ondernemingen voorzien die in de eerste helft van 2023 zal worden afgerond. Deze impactevaluatie zal samen met het platform inclusief ondernemen voeding geven aan het verder heroriënteren en meer doelmatig maken van het focus op talent beleid, specifieke ten aanzien van de instroom en retentie van alle talenten op de arbeidsmarkt. Objectief hierbij is om ondernemingen vanuit een meer geïntegreerd en proactief dienstverleningsaanbod te ondersteunen.

Nieuwe acties:

1. Individueel maatwerk - Werk is een zeer sterke hefboom tegen armoede. Werk is echter niet altijd vanzelfsprekend. Voor mensen met een arbeidsbeperking is de stap naar arbeid zeer hoog. Hierdoor missen ze kansen om te participeren aan de arbeidsmarkt en een inkomen te verwerven. Met individueel maatwerk willen we de kansen op werk voor personen met een arbeidsbeperking verhogen. Werkgevers die een persoon met een arbeidsbeperking aanwerven of tewerkstellen kunnen beroep doen op een loonpremie en/of begeleidingspremie. Zelfstandigen met een arbeidsbeperking kunnen beroep doen op een ondersteuningspremie. Individueel maatwerk is een vereenvoudiging en uitbreiding van vier bestaande maatregelen (VOP, LDE, MWA en SINE). Gezien de correlatie tussen arbeidsbeperking en armoede kan deze maatregel ook bijdragen aan de strijd tegen armoede. Vanaf 1 juli 2023 zullen werkgevers en zelfstandigen de premies voor individueel maatwerk

kunnen aanvragen bij DWSE. In de tussentijd zetten we vanuit de overheid in op een vlotte transitie tussen de verschillende maatregelen.

Timing: 2020-2024

Budget: ESF oproep 13,6 miljoen euro

7.3.8. Sociale economie (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw

Uitvoerende administratie:

Departement Werk & Sociale Economie / VDAB

Omschrijving van de maatregel:

Sociale economie is er, via de maatregelen collectief maatwerk en lokale diensteneconomie, op gericht om de tewerkstelling van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt (bijv. omwille van een arbeidshandicap, psychosociale problematiek) op maat te ondersteunen, via een rendementsondersteuning (loonpremie) en/of begeleiding (begeleidings- en ondersteuningspremie) op de werkvloer. We zetten in op toeleiding naar deze vorm van tewerkstelling, doorstroom naar reguliere economie en versterken de samenhang én wederzijdse wisselwerking tussen de sociale economie en de reguliere economie om meer duurzame jobs te creëren voor doelgroepwerknemers.

Personen in armoede kunnen als doelgroepwerknemer toegeleid worden naar maatwerkbedrijven en -afdelingen, en lokale diensteneconomieondernemingen. Zowel bij de start van de tewerkstelling als bij een eventuele evaluatie van doorstroommogelijkheden houdt VDAB bij de indicering via ICF en toeleiding rekening met (sociale) uitsluiting en financiële problemen. Tijdens de tewerkstelling wordt gewerkt aan de versterking van de vaardigheden en competenties van de doelgroepwerknemers. Bij de begeleiding van de doelgroepwerknemers kan de brug geslaan worden naar reguliere hulpverlening en zorg, indien dit noodzakelijk zou zijn. De begeleiding omvat een gerichte doorverwijsfunctie voor problemen die verder reiken dan de arbeidscontext.

Tot slot voorzien maatwerkbedrijven dankzij de nodige financiële ondersteuning ook in een sociale dienst die wordt ingericht ter ondersteuning van de tewerkstelling van de werknemers.

Concreet kan dat onder meer betekenen:

- Dat er een vertrouwensrelatie met de doelgroepwerknemers uitgebouwd wordt
- Dat er wordt ingezet op het wegwerken van drempels voor duurzame structurele tewerkstelling
- Dat ze doorverwijzen naar de juiste diensten of organisaties voor problemen die verder reiken dan de arbeidscontext

Actie: Toeleiden en ondersteunen van de tewerkstelling, inclusief de doorgroeimogelijkheden van personen in armoede met een grote afstand tot de arbeidsmarkt in de sociale economie (ongoing 2020-2024)

Stand van zaken 2022:

Lopende projecten: Toeleiding en tewerkstelling

Nieuwe acties: Begin 2022 werd een onderzoek opgestart rond armoede en sociale economie. Centraal in dit onderzoek staat de vraag of tewerkstelling in de sociale economie leidt tot een duurzame vermindering van het armoederisico van doelgroepwerknemers. Onderzoekers van de Universiteit Antwerpen, Hogeschool Antwerpen en KULeuven brengen de impact van tewerkstelling in de sociale economie op armoede, zowel qua inkomen als sociale uitsluiting in kaart. Ze doen dit zowel

kwantitatief via een koppeling van data van DWSE en VDAB met administratieve data, als kwalitatief via een bevraging van doelgroepwerknemers. Dit onderzoek loopt tot begin 2023 en zal nieuwe inzichten bieden voor het beleid.

Timing: 2020-2024

Budget: Binnen bestaand budget

7.3.9. We stemmen het aanbod van VDAB af op de noden van personen in armoede (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw

Uitvoerende administratie:

Departement Werk & Sociale Economie/ VDAB

Omschrijving van de maatregel:

VDAB heeft een aanbod dat is afgestemd op de specifieke noden van mensen in armoede.

We ontwikkelen een vernieuwd methodologisch kader voor alle bemiddelaars van VDAB en partners waardoor zij beter in staat zijn om de nood aan dienstverlening van werkzoekenden in te schatten en eventuele drempels – inclusief kansarmoede - te detecteren. Zo komen de werkzoekenden sneller in een traject naar werk of competentieversterking terecht dat aansluit bij hun specifieke noden.

Actie: VDAB werkt een nieuw business operating model (2020-2024, VIBE)

Werkzoekenden in armoede krijgen zo waar passend een geïntegreerd werk-welzijnstraject. De trajecten zijn er voor mensen die geen uitgesproken medische, mentale, psychische of psychiatrische problematiek hebben, beschikken over voldoende arbeidsmotivatie en waarvan verwacht wordt dat ze in minder dan twee jaar kunnen doorstromen naar een opleiding en/of tewerkstelling. De werk-welzijnsbemiddelaars van VDAB nemen de individuele bemiddeling op zich. Ter ondersteuning van dit individuele aanbod, wordt ook een aanvullend participatief groepsluik opgezet door partners. Het groepsaanbod wordt ingezet waar dit een meerwaarde betekent voor het traject van de werkzoekende.

Actie: We lanceren een ESF-oproep voor een versterkend groepsluik (timing najaar 2020- 31/12/2022).

Actie: We streven naar 60 werk-welzijnstrajecten voor personen in armoede per provincie per jaar.

VDAB heeft ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting in dienst die op vraag van bemiddelaars of instructeurs kunnen tussenkomen om werkzoekenden bijkomend te ondersteunen in de randvoorwaarden die de zoektocht naar werk belemmeren. Daarnaast leveren zij waardevolle input om drempels in onze dienstverlening in kaart te brengen en weg te werken.

VDAB zorgt voor een breed opleidingsaanbod dat toegankelijk is voor kwetsbare profielen. Zo ontsluiten we hun potentieel en versterken we hun positie op de arbeidsmarkt. Zo versterken we het aanbod op de arbeidsmarkt en bieden we hen perspectief op een duurzame tewerkstelling.

Actie: Uitvoering van een actieplan om de toegankelijkheid van het opleidingsaanbod voor werkzoekenden met kwetsbare profielen te versterken (permanente monitoring)

Stand van zaken 2022:

Lopende projecten:

1. Ikv het nieuwe business operating model zijn er al verschillende stappen gezet waardoor de bemiddelaars van VDAB en partners beter in staat zijn om de nood aan dienstverlening in te

schatten en eventuele contextfactoren te detecteren. Ook in de loop van 2023 -2024 worden er nieuwe methodieken, handvaten en tools mbt het bemiddelingsproces uitgerold.

2. Sinds augustus 2020 – en nog tot einde 2023 (verlenging) zijn organisaties aan de slag binnen de ESF-oproep 'Versterking van de werk-welzijnsbemiddeling'. Met dit aanbod richten ze zich specifiek tot werkzoekenden in armoede. Ze ondersteunen en overleggen met de werk-welzijnsbemiddelaars van VDAB met een versterkend groepsaanbod, werken eventueel aanvullend individueel op maat. Het versterkend groepsaanbod wordt zowel door de deelnemers, als door de werk-welzijnsbemiddelaars als een meerwaarde ervaren. Door het inzetten van het groepsaanbod en het werken op verschillende levensdomeinen lukt het om de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen. Het budget voor de ESF-oproep met inbegrip van de verlengingsperiode bedraagt 3,4 miljoen euro.
3. Versterkend groepsaanbod is lopende. Ikv de verlenging voor 2023 wordt er opnieuw gestreefd naar 60 trajecten per provincie per jaar via het groepsaanbod.
4. Permanente opvolging is nodig voor de toegankelijkheid van het opleidingsaanbod voor werkzoekenden met kwetsbare profielen te versterken. Een voorbeeld is het project 'Rijbewijs B' (1/9/2021-31/12/2023). Voor verschillende beroepen is het absoluut noodzakelijk om een rijbewijs B te behalen. Met het project 'Rijbewijs B' worden werkzoekenden met nood aan een rijbewijs B snel en gecoördineerd gekoppeld aan een erkende rijschool om de instroom op de arbeidsmarkt te verhogen. Het rijbewijs B kan behaald worden in functie van een aanwervingsbelofte, IBO of opleiding (afhankelijk van de algemene en specifieke voorwaarden).

Nieuwe acties:

1. In het VESOC Werkgelegenheidsakkoord "Iedereen nodig, iedereen mee" dat op 1 juli 2022 werd afgesloten wordt het recht op een fysiek overleg binnen de twee weken na inschrijving voorzien, indien het digitale aanbod niet voldoende of niet passend is. VDAB bekijkt in welke gemeenten het opportuun is om een contactpunt te organiseren om dienstverlening fysiek te kunnen aanbieden. VDAB onderzoekt welke noden er zijn voor kwetsbare werkzoekenden in kader van de huidige contactstrategie. Hierbij zet VDAB o.a. in op het detecteren van klanten in armoede door het organiseren van een opleiding armoede in samenwerking met het Netwerk tegen Armoede en vzw De Link waarvoor alle VDAB-medewerkers zich kunnen inschrijven. De opleiding is opnieuw opgestart in 2022. Via Viona werd een onderzoeksopdracht gelanceerd om de impact van de versnelde inzet van digitalisering bij bemiddeling bij VDAB in kaart te brengen. De gunning van de opdracht is nog lopende. Het onderzoeksrapport wordt eind 2023 verwacht.
2. Digibanken - In kader van Vlaamse Veerkracht en RFF wil de Vlaamse overheid via het investeren in lokale digibanken kwetsbare groepen mee krijgen in de digitaliseringsgolf. Digibanken helpen het risico op digitale uitsluiting bij kwetsbare groepen te verkleinen via 3 doelstellingen: 1) Gelijke toegang tot digitale technologie door laptops, schermen en andere hardware voorwaardelijk beschikbaar te stellen, bijvoorbeeld via een uitleendienst, 2) Via opleiding en kennisdeling digitale vaardigheden versterken, zowel persoonlijke vaardigheden als technische vaardigheden, bijvoorbeeld door IT-materiaal te herstellen, 3) Via begeleiding zorgen voor een verbeterde digitale toegang tot essentiële diensten zoals de digitale dienstverlening vanuit de Vlaamse overheid, Tax-on-web… Op 1 februari 2022 gingen 6 digibanken van start, op 1 juni 2022 is een 7de gestart. 29 potentiële digibanken zijn op 1 februari 2022 aan een voortraject gestart, op 1 mei 2022 zijn nog 9 potentiële digibanken aan dit voortraject gestart.

Timing: 2020-2024

Budget: ESF-oproep voor een versterkend groepsluik € 2,5 miljoen

7.3.10. Ondersteuning vaderschap en promotie vaderwerkingen bij kwetsbare gezinnen (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen.

Uitvoerende administratie:

Agentschap Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen

Omschrijving van de maatregel:

Het doorbreken van vaste patronen m.b.t. vaderschap en moederschap in onze samenleving is niet zo eenvoudig, en vaak zelfs een hele uitdaging. Nochtans biedt een gelijkwaardige betrokkenheid van zowel mannen als vrouwen bij de opvoeding van hun kind heel wat voordelen. Voor moeders bestaan er al heel wat initiatieven. Vaders worden niet altijd bereikt en hebben vaak nood aan een eigen aanpak. Vooral binnen kwetsbare gezinnen haalt men baat bij maatwerk.

Gelijke Kansen wil actief vaderschap ondersteunen en ziet hiervoor o.a. mogelijkheid in a) de ondersteuning van bestaande en nieuwe vaderwerkingen binnen organisaties die werken met kwetsbare gezinnen, en b) in een gerichte promotiecampagne over vaderbetrokkenheid.

Hiervoor lanceerde minister Somers in november 2021 een projectoproep “gedeeld en betrokken ouderschap” met als focus de waardering van vaderschap en moederschap in de samenleving en van het gedeeld ouderschap in de opvoeding. Bijzondere aandacht gaat naar kwetsbare gezinnen.

Deze oproep leverde 22 aanvragen op waarvan 9 projecten werden geselecteerd.

Bijzonder te vermelden is het project van de Sloep voor de coördinering en professionalisering van het bestaande lerend netwerk vaderwerkingen. De Sloep heeft veel ervaring met vaderwerkingen en vaders uit kwetsbare gezinnen. Het project voorziet in workshops en ondersteuning van bestaande en nieuwe vaderwerkingen met kwetsbare vaders vanuit inloopcentra of CAW’s, evenals een campagne over betrokken vaderschap en vadercongres in 2023. Subsidiebedrag: 70.200 euro

De andere projecten zijn:

Vaders weten waarom van ZIJ-kant: met een brede (sociale media) campagne gericht op Vlaamse mannen/vaders en een specifieke (tiktok)campagne gericht op jonge vaders met een migratieachtergrond om vaders aan te sporen om actief te vaderen en meer gezinstaken op te nemen. Subsidiebedrag : 67.000 euro

Vaderkracht van Internationaal Comité ism Avansa een participatief project ter ondersteuning van vaders met een migratieachtergrond. Subsidiebedrag: 69.110 euro

MENtors van Young Feniks, een burgerinitiatief van vrijwilligers ter ondersteuning van het mentaal (on)welzijn van jongeren die de reguliere hulpverlening niet vinden. Young Feniks wil vaders met een migratieachtergrond in maatschappelijk kwetsbare gezinscontexten ondersteunen in complexe en moeilijke opvoedingssituaties Subsidiebedrag: 52.700 euro

Project P is een co-creatief pilootproject waarbij Zijn/MoveMen een strategie uitwerkt om vaders uit kwetsbare gezinnen te bereiken en een methodiek ontwikkelt om het gesprek aan te gaan over de vaderrol (opvattingen over genderrollen, delen van zorgtaken enz.). Subsidiebedrag: 99.916 euro

Gelijkwaardig ouderschap in dialoog, materiaal, beeld, Home-Start Domo vzw Dit participatie- en ontwikkelingsproject zet in op gelijkwaardig ouderschap vanuit een bottom-up benadering en past dit toe binnen de eigen organisatie en gezinspraktijk van Home-start Vlaanderen. Daarnaast wil men het perspectief van kwetsbare gezinnen uitdragen naar de sector en naar de samenleving om de beeldvorming over opvoedingssituaties bij kwetsbare gezinnen bij te stellen. Subsidiebedrag: 70.500 euro

Connect-team, Odisee Hogeschool vzw, dit project wil de dialoog tussen partners over gedeeld en betrokken ouderschap stimuleren via een digitaal webplatform met aandacht voor de diversiteit onder de gezinnen (etnische achtergrond, kansarmoede, nieuw samengestelde gezinnen…). Subsidiebedrag: 127.204 euro

Vaderklap, buurttafel, magazine en congres. De vrijwilligersorganisatie Vaderklap is de enige Vlaamse organisatie van en voor vaders. Vaderklap bereikt veel vaders via de website, podcasts, facebook, vaderweekend, vadervuur… en werkt samen met relevante (hulp)organisaties. De projectaanvraag omvat o.a. buurttafels: uitwisseling tussen vaders met verschillende achtergrond i.s.m. partnerorganisaties. Subsidiebedrag: 47.900 euro

Geboorteverlof: neem het op! UC Limburg vzw Een sensibiliseringsproject voor de opname van het geboorteverlof met als streefdoel minder drempels en meer draagvlak bij aanstaande vaders, meeouders en werkgevers. Subsidiebedrag 105.817 euro

Deze lijst vindt u op https://www.vlaanderen.be/samenleven/gender

Timing: 2022 - 2023

De projectperiode wordt afgesloten met een Vadercongres op 16 november 2023 georganiseerd door het lerend netwerk vaders in samenwerking met alle geselecteerde projecten.

Budget: 692.000 euro (projectoproep)

7.3.11. Toeleiden naar Werk van personen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, voor wat betreft het tewerkstellingsbeleid

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, voor wat betreft het integratie- en inburgeringsbeleid

Uitvoerende administratie:

VDAB i.s.m. De Agentschappen Integratie en Inburgering - Huis van het Nederlands Brussel - Agentschap Binnenlands Bestuur

Omschrijving van de maatregel:

Deelname aan de arbeidsmarkt is belangrijk voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Dit geldt niet enkel binnen de sociale economie, maar ook voor mensen met een taalachterstand, nieuwkomers, oudkomers,… Deze categorieën lopen ook meer risico op armoede Hoewel werk een belangrijke hefboom is om de armoederisico's te beperken, krijgt echter een klein aandeel van deze categorie professionele oriëntatie en begeleiding. Vooral veel niet-EU vrouwen treden hierdoor niet of laattijdig in op de arbeidsmarkt. In een studie van de Commissie Diversiteit van de Serv staat ook dat liefst 57% van de laaggeschoolde vrouwen met een migratieachtergrond vandaag 'inactief' is."

VDAB ontwikkelt een strategie om zoveel mogelijk mensen binnen de niet-beroepsactieve bevolking te bereiken. Daarnaast zal elke inburgeraar onmiddellijk ingeschreven worden bij VDAB.

Stand van zaken 2022:

VDAB neemt een rol op in de uitvoering van het vernieuwde inburgeringsdecreet. Alle inburgeraars (buiten enkele uitzonderingsgroepen) zijn verplicht om ten laatste 2 maanden na ondertekening van het inburgeringscontract in te schrijven bij VDAB. Door middel van een automatische gegevensuitwisseling (operationeel sinds januari 2022) beschikt VDAB meteen over gegevens van het Agentschap Inburgering en Integratie bij inschrijving. Het inburgeringsdecreet wordt door VDAB gradueel uitgevoerd.

Timing: vanaf 2022

Budget: pro memorie

7.3.12. Inburgering op maat: de agentschappen verankeren de proeftuinen inburgeringstraject op maat van jongeren (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen

Uitvoerende administratie:

Agentschap Integratie en Inburgering en Agentschap Binnenlands Bestuur

Omschrijving van de maatregel:

De Agentschappen Integratie en Inburgering hervormen vanuit de beleidsnota het inburgeringstraject. Dit inburgeringstraject zal meer evolueren naar een gepersonaliseerd en gedifferentieerd aanbod, vormgegeven op maat van de inburgeraar. Zo zullen de agentschappen het inburgeringstraject op maat van jongeren van 17 tot 19 jaar verder organiseren.

Immers de periode tussen 17 jaar en 19 jaar is voor veel minderjarige nieuwkomers een belangrijk kantelmoment. Bij meerderjarigheid valt de leerplicht weg. Daarom werden met AMIF-middelen inburgeringstrajecten op maat van jongeren opgestart. Het doel was om tot meer afgestemde trajecten voor deze jongeren te komen zodat beter kan ingespeeld worden op de vragen en de verwachtingen van deze jongeren.

Doorheen het traject wordt er dan toegeleid naar reguliere organisaties (in functie van een verkenning van de arbeidsmarkt of het educatieve perspectief). Het betreft een aanbod waarin uitgebreid aandacht besteed wordt aan trajectbegeleiding en de leefwereld van jongeren. Thema's als seksualiteit, relaties, drugpreventie,… staan centraal, alsook het ontwikkelen van een toekomstperspectief. Jongeren maken tijdens het traject kennis met en worden toegeleid naar jeugd(welzijns)werk, welzijnsorganisaties, onderwijs- en tewerkstellingsorganisaties,…

De inburgeringstrajecten voor jongeren, opgestart met AMIF-middelen, worden vanaf 2022 structureel georganiseerd door de agentschappen Integratie en Inburgering onder de vorm van een zomeraanbod.

Timing: 2020 - 2024

Budget: Pro memorie

7.3.13. We grijpen de opportuniteiten aan om de UiTPAS verder uit te rollen in de sportsector (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand

Uitvoerende administratie:

Sport Vlaanderen

Omschrijving van de maatregel:

De UiTPAS is een spaar- en voordeelkaart voor vrijetijdsactiviteiten dat intensief gebruikt wordt door mensen in armoede. Sport is één van de activiteiten waarvoor de UiTPAS gebruikt wordt. We willen het gebruik van de UiTPAS voor sportactiviteiten en het benutten van dit instrument binnen de sportsector verder optimaliseren. Zo willen we verder inzetten op de samenwerking tussen de UiTPAS en de Sport-Na-School-pas (SNS-pas). Daarnaast bekijken we samen met Publiq en andere partners (ISB, VSF, …) welke opportuniteiten we kunnen aangrijpen om de UiTPAS verder uit te rollen in de sportsector.

Timing: 2020 - 2024

Budget: Budget nog te bepalen

7.3.14. Onderwijs versterkt de mogelijkheden voor individuele remediëring en begeleiding van kansengroepen, via studieondersteuning, student tutoring, zomerscholen en taalprojecten, School in zicht, initiatieven voor laaggeletterde mensen in armoede (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand

Uitvoerende administratie:

Departement Onderwijs en Vorming

Omschrijving van de maatregel:

Vanuit een grote bekommernis over leerlingen in een kwetsbare thuissituatie, zet Onderwijs met een aantal beleidssporen in op het begeleiden en remediëren van leerlingen die (potentieel) meer risico op een problematische schoolloopbaan ervaren.

- Om formeel en informeel leren te prikkelen, stimuleren we diverse plaatselijke initiatieven:

De voorbije 2 jaar hebben we extra geïnvesteerd in de versterking van kinderen met taalachterstand door in te zetten op “Taalstimulerende activiteiten Nederlands in de schoolvakanties en de buitenschoolse opvang” en “Lezen op School.” Ook subsidieerden we ‘remediëringstrajecten in het secundair onderwijs’ ('Herfst- en Winterscholen' tijdens vakanties) voor de scholen van het gewoon en buitengewoon secundair onderwijs en de centra voor deeltijds beroepssecundair onderwijs.

Een tweede subsidielijn die in pandemiecontext het licht zag, voor Zomerscholen, werd structureel. Ook de komende jaren worden zomerscholen georganiseerd in de vakantie vakinhoudelijke begeleiding of studieondersteuning te bieden aan kwetsbare leerlingen die achterstanden opgelopen hebben en van wie de schoolloopbaan onder druk staat.

- We lanceerden opnieuw een oproep voor studenttutoring t.a.v. hoger onderwijsinstellingen waarbij studenten actief ingeschakeld worden om studieondersteuning te geven aan kinderen en jongeren.

- Laaggeletterde mensen in kansarmoede en meer specifiek laaggeletterde ouders in kansarmoede vormen dan weer de expliciete focus in het Strategisch Plan Geletterdheid. In 2012 was 15% van de inwoners van het Vlaamse Gewest laaggeletterd (PIAAC), binnen het laagste inkomensdeciel bedroeg hun aandeel maar liefst 20%. Daarom zetten we in op een duurzame samenwerking tussen de armoedeorganisaties, de centra voor basiseducatie en de centra voor volwassenenonderwijs. Met het Vlaams Ondersteuningscentrum voor Volwassenenonderwijs (Vocvo) willen we medewerkers van armoedeorganisaties verder sensibiliseren over de (multi)problematiek, de oorzaken en gevolgen van laaggeletterdheid en geletterdheidsnoden, het herkennen hiervan en het gepast doorverwijzen. Vanuit partnerorganisaties uit verschillende sectoren (Kind en Gezin, VDAB,…) klinkt de nood aan ondersteuning in het omgaan met laaggeletterden steeds harder. Vanaf 1 januari 2023 verankeren we decretaal de opdrachten van Vocvo vzw zoals de ondersteuning van het geletterdheidsbeleid van de Vlaamse Overheid via het Strategisch Plan Geletterdheid en de werking inzake duidelijke taal via Wablieft, met blijvende focus op mensen in armoede.

Timing: Taalstimulerende activiteiten Nederlands in de schoolvakanties en de buitenschoolse opvang: juli 2020 - augustus 2022

Lezen op School: september 2020 - augustus 2022

Zomerscholen: sinds juli 2020 en ook komende jaren

Ondersteuning in het omgaan met laaggeletterden: Strategisch Plan Geletterdheid (2017-2024)

Budget: Taalstimulerende activiteiten: 2.240.658 euro (schooljaar 2020-2021) en 2.051.971,82 euro (schooljaar 2021-2022)

Oproep studenttutoring t.a.v. hoger onderwijsinstellingen: projecten geselecteerd ter waarde van 243.000 euro.

Lezen op school: 2.198.582 euro (schooljaar 2020-2021) en 2.024.396 euro (schooljaar 2021-2022)

Zomerscholen 2020: 1.585.000 euro (ronde 1) en 370.000 euro (ronde 2); 2021: 5.167.095 euro (voorzien budget 10 miljoen euro); 2022: 5.331.975 euro (voorzien budget 10 miljoen euro); budget voor 2023 en 2024 nog te bepalen.

7.3.15. Onderwijs onderneemt doorheen de levensloop acties waarmee het de strijd aanbindt tegen de digitale kloof in de samenleving (impulsprogramma ICT) (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand

Uitvoerende administratie:

Departement Onderwijs en Vorming/agentschap

Omschrijving van de maatregel:

Om de digitale kloof te dichten en uit pedagogische overwegingen, verhogen we de inspanningen:

- Vlaanderen heeft de coronacrisis aangegrepen om voor het relanceplan 'Vlaamse Veerkracht' een historisch bedrag te investeren in een grote Digisprong voor álle scholen, leerlingen en leerkrachten. Doel: een kwaliteitsvolle digitalisering in het onderwijs realiseren om elke volwassene van morgen voor te bereiden op het functioneren in een technologische maatschappij. We concentreren ons op vier cruciale en samenhangende speerpunten: (1) een toekomstgerichte en veilige ICT-infrastructuur voor alle scholen (enkel leerplichtonderwijs); (2) een sterk ondersteunend en doeltreffend ICT-schoolbeleid; (3) ICT-competente leerkrachten en lerarenopleiders en aangepaste digitale leermiddelen; (4) een kennis- en adviescentrum 'Digisprong' ten dienste van het onderwijsveld. Per speerpunt formuleren we strategische doelstellingen en geven we aan welke concrete acties we nemen om de digitalisering in het onderwijs door te voeren. Deze zijn ook gericht op het volwassenenonderwijs. We zetten ook in op gerichte coachings- en begeleidingsinitiatieven met (EWI-)middelen van de actieplannen Artificiële Intelligentie en Cybersecurity, beheerd door Vlaio.. Via de mediacoachopleiding wordt mediawijsheid o.a. tot in de klas gebracht.
- Complementair aan 'Digisprong' geven we ook een boost aan het volwassenenonderwijs via 'Edusprong', waarmee we elke Vlaming stimuleren om levenslang te leren en het studieaanbod in het volwassenenonderwijs vernieuwen en verbeteren. Daarbij gaat uiteraard aandacht naar het versterken van digitale competenties, net als het inzetten op kwalificaties zodat cursisten daadwerkelijk hun diploma halen, wat ook op de arbeidsmarktkansen van cursisten gevoelig verhoogt.
- Het Plan Geletterdheid (2017-2024) beklemtoont digitale geletterdheidsnoden, die ook door de coronacrisis sterker op de politieke agenda staan. De verdienste van het plan is dat het, in samenwerking met belangrijke partners als Mediawijs en VVSG, informeert over en afstemt tussen de verschillende initiatieven van de verschillende Vlaamse bevoegdheden. E-inclusie was ook het thema van de campagne Week van de Geletterdheid in 2020 én 2021. Daarbij richtten we ons naar lokale besturen en ondersteunden we hen in het ontwikkelen van een E-inclusiebeleid opdat zij hun digitale dienstverlening meer toegankelijk maken en laaggeletterde burgers en/of laaggeschoold gemeentepersoneel er makkelijker zijn weg in vindt en er vlotter gebruik van kan maken. Samen met de kernpartners Netwerk Ligo en Mediawijs, zet de Week de komende twee jaar in op (ook digitale) geletterdheidsversterking in de werkcontext. We slaan hiervoor de handen in elkaar met SERV, departement Werk en Sociale economie en VDAB.

Timing:

Digisprong: 2021-2026

Edusprong: 2021-2023

Actieplannen Artificiële Intelligentie en Cybersecurity (Vlaio): De projectoproep staat open van 1 april 2022 tot 15 september 2022 (https://www.vlaio.be/nl/vlaio-netwerk/digitale-school-ontwikkelen-en-uitrollen-van-begeleidingstrajecten-digitale-school)

Media-coachopleiding: lopend

Strategisch Plan Geletterdheid: 2017-2024; met o.m. campagnes 'Week van de Geletterdheid'- centraal thema 'E-inclusie' (7-14 september 2020; 6-12 september 2021)

Budget:

Digisprong: 375 miljoen euro (bestedingsperiode 2021-2026)

Edusprong: 60 miljoen euro (bestedingsperiode 2021-2023)

Actieplannen Artificiële Intelligentie en Cybersecurity (Vlaio)

Mediacoachopleiding: 90.000 euro

Campagnes 'Week van de Geletterdheid'- centraal thema 'E-inclusie: 12.500 euro op jaarbasis, voor de Week én een aantal studiedagen doorheen het jaar.

7.3.16. Zorgen voor Morgen – één Gezin één Plan (1G1P) (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Uitvoerende administratie:

Agentschap Opgroeien

Omschrijving van de maatregel:

Het actieplan mentaal welzijn 'Zorgen voor morgen' wil de ontsluiting van extra capaciteit in de jeugdhulp versneld mogelijk maken, nl. vanaf 2020. Zo kunnen kinderen, jongeren en gezinnen bij wie er door de gevolgen van de coronacrisis een ondersteuningsnood is, er ook al op rekenen.

Eén gezin – één plan (1G1P) betekent een substantiële versterking van de jeugdhulp in Vlaanderen. Nadat in 2018 en 2019 vijftien samenwerkingsverbanden startten die iets meer dan de helft van Vlaanderen bestrijken voor een nabije jeugdhulpverlening, is er in de loop van 2021 een uitbreiding gebeurd zodat in elke eerstelijnszone in Vlaanderen een aanspreekbaar 1G1P-team actief is dat laagdrempelig en gecoördineerd jeugdhulpvragen opneemt. Sinds 2022 hebben een gebiedsdekkende werking in heel Vlaanderen en Brussel. De teams bundelen alle relevante expertises en werken vanuit multidisciplinair perspectief. Gezinnen worden ondersteund bij het opmaken van een gezinsplan, afspraken tussen alle betrokkenen verzekeren continuïteit van hulpverlening doorheen verschillende echelons. Er is een halftijdse eerstelijnspsychologische functie per eerstelijnszone. Iedereen die beroep doet op de jeugdhulp zal sneller en flexibeler ondersteund worden.

Het beschikbare budget is verdeeld over alle gemeentes op basis van het aantal -25-jarigen, met correctie in functie van kansarmoede. Ook op inhoudelijk vlak betekent 1G1P een sterke vooruitgang voor mensen in armoede die beroep doen op de jeugdhulp: minder versnippering van de hulp, en een snellere en meer flexibele ondersteuning.

Timing: 2020 - 2024

Budget: Bovenop het reeds bestaande budget van 15 miljoen euro wordt in 2020 bijkomend 3,7 miljoen euro ingezet. Met inbegrip van de voorziene jaarlijkse injecties zal het totale budget van deze maatregel 24 miljoen euro bedragen.

7.3.17. Uitvoering Globaal Plan Ervaringsdeskundigheid en stevige basis voor inzet van opgeleide ervaringsdeskundigheid in armoede en sociale uitsluiting (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin (1)

De Vlaamse minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding (2)

Uitvoerende administratie:

Departement WVG

Omschrijving van de maatregel:

(1) De komende jaren willen we vanuit de Vlaamse overheid bijdragen aan de uitvoering van het Globaal Plan Ervaringsdeskundigheid dat uit een samenwerking van 35 organisaties tot stand is gekomen. We willen deze ervaringsdeskundigheid in het bredere veld van welzijn en gezondheid positioneren en integreren om kwetsbare groepen te informeren, versterken en toe te leiden naar het aanbod van zorg en ondersteuning.

De administratie maakte een nota met een aantal mogelijke acties die het inzetten van ervaringsdeskundigheid op de werkvloer, in de verschillende sectoren van het beleidsdomein welzijn, volksgezondheid, gezin en armoedebestrijding, op korte termijn beogen te versterken. (2) We zorgen voor samenwerking en afstemming met de opgeleide ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting. Binnen het armoedebestrijdingsbeleid erkennen we immers de waarde van organisaties die participatieprocessen ondersteunen en inzetten op ervaringsdeskundigen. We zorgen voor een stevige basis voor de opleiding en inzet van (opgeleide) ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting. Hiertoe voeren we een meerjarenplanning in voor organisaties die in het kader van het armoededecreet erkend zijn voor de coördinatie van de opleiding en tewerkstelling van ervaringsdeskundigen. We betrekken hierbij de verschillende betrokken domeinen om de planning en financiering beter af te stemmen.

Daarnaast blijven we opgeleide ervaringsdeskundigheid inzetten binnen de Vlaamse overheid en de sectoren die we aansturen. Binnen de Afdeling Welzijn en Samenleving continueren we de inzet van opgeleide ervaringsdeskundigheid via De Link/TAO (40% tewerkstelling).

Gezien de veranderde financiering van De Link de voorbije jaren, wordt samen met De Link een traject gelopen om de decretale opdrachten te hertalen naar de actuele noden en beleidsmatige verwachtingen. Pas verder in dit traject, en op basis van de resultaten, zal de financiering via een meerjarenplanning vorm kunnen krijgen. De overeenkomst met De Link voor de verdere inzet van ervaringsdeskundigheid binnen de Afdeling Welzijn en Samenleving werd ondertussen gerealiseerd.

Timing: (1) / (2) 2020-2024

Budget: 94.000 euro (inzet ervaringsdeskundigheid binnen de Afdeling Welzijn en Samenleving)

7.3.18. We versterken de toegankelijkheid in de kinderopvang met voorrang voor werkende ouders en ouders in opleiding (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Uitvoerende administratie:

Agentschap Opgroeien

Omschrijving van de maatregel:

We verbeteren de toegankelijkheid van kinderopvang voor werkgelegenheid en inburgering.

Actie 1: Op basis van de conclusies van het evaluatierapport maken we werk van een aanpassing vanvereenvoudigen we de voorrangsregels met het oog op een vereenvoudiging en het realiseren van effectieve voorrang voor werkende ouders, ouders die inburgering volgen en ouders die een opleiding volgen in het kader van een traject naar werk.

Actie 2: Binnen het meerjarenplan toegankelijkheid KO, focussen we op het versterken van lokale samenwerking tussen kinderopvang en organisaties die kwetsbare gezinnen ondersteunen. Dit doen we via het informeren en sensibiliseren van lokale loketten in samenwerking met de Huizen van het Kind.

Timing: 2023-2024

Budget: Niet van toepassing (binnen de huidige werking)

7.3.19. Arbeidsmatige Activiteiten: actualiseren van het decreet Werk-Zorg (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Uitvoerende administratie:

Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Omschrijving van de maatregel:

We zetten verder in op AMA. AMA (arbeidsmatige activiteiten) is een aanbod dat bestaat uit vrijwillige en onbezoldigde bezigheid voor personen tussen 18 en 65 jaar met een grote afstand tot de arbeidsmarkt en die omwille van medische, mentale, psychische, psychologische en/of sociale problemen niet, nog niet of niet meer terechtkunnen in het reguliere of beschutte tewerkstellingscircuit.

Volgende doelgroepen hebben daarbij toegang tot AMA:

- Niet-werkende werkzoekenden, met een advies niet-toeleidbaar van VDAB,
- Mensen met een leefloon, met een toelating van het OCMW,
- Mensen die arbeidsongeschikt erkend zijn, met een toelating van de adviserend arts van het ziekenfonds,
- Mensen met een inkomensvervangende tegemoetkoming of een integratietegemoetkoming.

De doelstelling van AMA is, onder meer, om mensen te kunnen laten genieten van de latente voordelen die arbeid met zich mee brengt: sociale contacten, dagstructuur, een gevoel van eigenwaarde en zelfontplooiing, ... Een jaarlijkse evaluatie waarbij wordt nagegaan of de AMA nog passend zijn voor de persoon, houdt ook de mogelijkheid in om bijvoorbeeld een volgende stap richting betaald werk te zetten.

Bij AMA zijn 3 partijen betrokken: de begeleider AMA, de werkpost en uiteraard de cliënt zelf. De begeleider AMA wordt erkend door het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en ontvangt per persoon die in begeleiding is voor AMA een subsidie per maand dat de AMA-overeenkomst loopt.

Het nieuwe decreet inzake werk-zorg werd bekrachtigd op de Vlaamse Regering van 08 juli 2022. In tussentijd werd het besluit voorbereid dat uitvoering geeft aan dit nieuwe decreet. Dit ontwerp van besluit werd een eerste keer principieel goedgekeurd op de Vlaamse Regering van 08 juli 2022, waarna verdere adviezen (SERV, Vlaamse Raad WVG en VTC) worden ingewonnen. Er is nog steeds een groeipad van AMA welzijn voorzien in het ontwerpbesluit, namelijk een verhoging van de subsidie per begeleiding naar 1061,20 euro per jaar (index 1/4/22), alsook een groeipad in aantal maximaal te subsidiëren begeleidingen.

Timing: 2020-2024

Budget: Het contingent aan subsidiabele AMA-overeenkomsten (en dus het voorziene budget) stijgt in loop der jaren:

	Subsidiabele overeenkomsten	Totaalbedrag
2020	3.125	2.677.200,00
2021	3.875	3.319.800,00
2022	4.525	3.876.720,00
2023	5.075	4.347.960,00
2024	5.725	4.904.880,00

7.3.20. Werken meer lonend maken en tegengaan van werkende armen (geactualiseerd)

Trekkende ministers

De Vlaamse minister voor Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw
De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed

Uitvoerende administratie:

Departement Werk en Sociale Economie

Omschrijving van de maatregel:

We willen werken nog meer lonend maken voor de meest kwetsbaren in onze maatschappij en meer mensen aan het werk krijgen.

Daarom voeren we vanaf 2021 een jobbonus in om het verschil tussen werken en inactiviteit te vergroten om zo de werkzaamheidsgraad in Vlaanderen verder te verhogen. Hierbij zorgen we er tegelijk ook voor dat mensen met een laag loon uit arbeid meer netto overhouden.

De jobbonus bedraagt minimaal 600 euro op jaarbasis, met name voor mensen die voltijds werken en hierbij tot maximaal 1.700 euro bruto per maand verdienen. Het bedrag van de Vlaamse jobbonus wordt vervolgens uitgefaseerd richting een bruto maandloon bij voltijdse prestatie van 2.500 euro. Bij het bepalen van de hoogte van het bedrag van de Vlaamse jobbonus houden we ook rekening met het werkelijk aantal gepresteerde uren.

Stand van zaken 2022: Jobbonus

Op 20 mei 2022 wordt het decreet dat voorziet in de toekenning van de jobbonus aan loontrekkenden door de Vlaamse Regering bekrachtigd. De premie wordt toegekend op basis van het loon op jaarbasis. De toekenning, berekening en uitbetaling van de premie wordt via een operationeel partnerschap tussen het Departement Werk en Sociale Economie en de Vlaamse belastingdienst uitgewerkt. Het uitvoeringsbesluit voor de jobbonus voor zelfstandigen wordt op 1 juli 2022 definitief goedgekeurd.

Op 15 juli 2022 werd het decreet dat voorziet in een jobbonus plus voor zelfstandigen door de Vlaamse Regering bekrachtigd. Met dit regelgevend kader wil de Vlaamse Regering zelfstandig ondernemerschap in hoofdberoep stimuleren voor loontrekkenden die aan de slag zijn met een laag inkomen door hun recht op een jobbonus twee jaar te verlengen via de jobbonus plus voor startende zelfstandigen. De premie zal toegekend worden in twee schijven: een eerste schijf wanneer men start als zelfstandige in hoofdberoep en een tweede schijf wanneer men na twaalf maanden nog actief is in dit statuut. Het uitvoeringsbesluit werd op 15 juli 2022 principieel goedgekeurd.

De initieel vooropgestelde timing van 2021 werd aangepast naar 2022 (onder voorbehoud van verdere operationalisatie). Het budget voor de uitbetaling in 2022 (voor prestaties in 2021) wordt geraamd op 270 miljoen (255 miljoen voor de jobbonus voor loontrekkenden en 15 miljoen voor de jobbonus voor startende zelfstandigen).

Timing: 2021

Budget: geraamd op 350 miljoen euro.

7.3.21. Activering en versterken van competenties via het Plan Samenleven (nieuw)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen

Uitvoerende administratie:

Agentschap Binnenlands Bestuur, afdeling Gelijke Kansen, Integratie en Inburgering

Omschrijving van de maatregel:

Met het Plan Samenleven ondersteunt de Vlaamse overheid vanuit duidelijke doelstellingen en welomlijnde acties lokale besturen om van samenleven in diversiteit een succes te maken. Het Plan Samenleven definieert 7 doelstellingen en bakent 24 acties af waarvoor lokale besturen in de loop van 2022 t.e.m. 2024 financieel én inhoudelijk kunnen ondersteund worden. Lokale besturen konden intekenen tot 1 juli 2022. Ingediende en goedgekeurde aanvragen lopen vanaf oktober 2022.

Twee van de 7 strategische doelstellingen komen perfect overeen met SD3 van het VAPA: inzetten op activering en versterken van competenties. Hieronder ressorteren volgende acties, per actie wordt vermeld hoeveel personen met de actie geholpen worden in Vlaanderen, hoeveel lokale besturen eraan deelnemen en welk budget naar de actie gaat:

1. Lokale besturen begeleiden nieuwkomers, mensen met een handicap en 55+ers naar de arbeidsmarkt: 1829 personen worden begeleid; 27 lokale besturen nemen deel; € 1,04miljoen

2. Lokale besturen begeleiden nieuwkomers, vrouwen en personen met een handicap naar ondernemerschap: 400 personen worden begeleid; 6 lokale besturen nemen deel; € 233.350

3. Lokale besturen zetten in op mentoren die jonge personen van buitenlandse herkomst begeleiden naar werk: 595 personen worden begeleid; 10 lokale besturen nemen deel; € 187.200

4. Lokale besturen begeleiden kwetsbare jongeren naar hogere studies: 6360 kwetsbare jongeren worden begeleid; 13 lokale besturen nemen deel; € 559.000

5. Lokale besturen begeleiden ongekwalificeerde uitstromers naar een kwalificatietraject: 3617 uitstromers worden begeleid; 19 lokale besturen nemen deel; € 919.100

6. Lokale besturen begeleiden personen met een niet-EU diploma naar verkorte opleidingstrajecten voor erkenning van diploma; 33 personen worden begeleid; 2 lokale besturen nemen deel; € 14.700

Bijkomende informatie over het plan samenleven en deze twee specifieke doelstellingen is te vinden op https://www.vlaanderen.be/samenleven/subsidies/plan-samenleven .

Timing: 2022 – 2024

Budget: € 2.953.350

7.3.22. Decretale basis voor vormingsorganisaties die werken vanuit participatie van mensen in armoede (nieuw)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding

Uitvoerende administratie:

Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Omschrijving van de maatregel:

Momenteel ontvangen verschillende organisaties een jaarlijkse werkingssubsidie voor het geven van vorming, coaching, advies of aanverwante diensten rond armoedebestrijding met een focus op de inbreng van ervaringskennis. Het betreft:

- Karel de Grotehogeschool voor het initiatief Bind-Kracht;
- Vzw Cedes;
- Vzw De Link voor de deelwerking TAO;
- Vzw Welzijnszorg voor de educatieve deelwerking Armoede In-zicht.

Er is een grote nood aan dergelijke initiatieven om actoren op het terrein te ondersteunen op het vlak van effectieve en structurele armoedebestrijding. Elk vormingsinitiatief heeft een eigenheid en meerwaarde. Zij werken al een aantal jaren samen op organisatieniveau.

Toch vertoont het aanbod inzake vorming, coaching, consultancy, … soms mogelijke overlappingen en hiaten en zijn initiatieven niet altijd afgestemd of breed gekend door lokale actoren. In deze initiatieven worden daarnaast verschillende ‘soorten’ ervaringskennis ingezet, soms gezamenlijk, vaak afzonderlijk. Tevens zijn er geen eenvormige criteria voor de toekenning van de jaarlijkse subsidie of kwaliteitscriteria voor deze initiatieven.

Door het creëren van een decretale basis voor de erkenning en subsidiëring van vormingsorganisaties, komen we tot een meer coherent, efficiënt en kwaliteitsvol aanbod. De subsidie aan vormingsinitiatieven wordt zo op een eenvormige manier toegekend. In de geest van het decreet betreffende de armoedebestrijding van 21 maart 2003, dat focust op de participatie van mensen en armoede als noodzakelijk element om verbinding te maken tussen beleidsmakers, veldwerkers en mensen in armoede, betekent dit dat we organisaties subsidiëren specifiek voor de (diverse) inzet van ervaringskennis van mensen in armoede in die vorming (en de ondersteuning die daarvoor nodig is), de (participatieve) methodiekontwikkeling, het proces om vorming op maat te kunnen bieden, … Dit onderscheidt hen van andere vormingsinitiatieven inzake armoedebestrijding die actief zijn op de markt.

Timing: 2023 – 2024

Budget: Binnen de huidige middelen

7.3.23. De toeleiding naar de sociale tarieven Iedereen Verdient Vakantie en de boekingsprocedure worden geoptimaliseerd (nieuw)

Trekkende minister:

Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

Uitvoerende administratie:

Toerisme Vlaanderen

Omschrijving van de maatregel: Om de doorlooptijd van een boeking te verkorten voeren we enkele quick win aanpassingen aan het huidig boekingssysteem door om zo meer mensen toe te kunnen leiden naar vakantie.

1. We tekenen de IT architectuur uit voor een nieuwe boekingsflow. De randvoorwaarden waaraan de nieuwe boekingsflow moet voldoen worden eind 2022 bepaald in nauw overleg met de verschillende partnergroepen uit het netwerk IVV (vakantiegangers, medewerkers sociale organisaties, toeristische ondernemers).

In de nieuwe boekingsflow onderzoeken we of de automatische rechtentoekenning om gebruik te maken van het IVV – aanbod kan opgenomen worden via mijn burgerprofiel en of de UiTPAS als identificator voor het Iedereen Verdient Vakantie aanbod kan dienen.

2. We ondersteunen van de uitrol van ROS kantorennetwerk in Vlaanderen in nauwe samenwerking met publiq en Demos.

De optimale wisselwerking tussen Rap op Stap methodiek, UiTPAS en lokale netwerken vrijetijdsparticipatie wordt ingebed in de structurele communicatie richting UiTPASpartners.

Denk daarbij aan uitpaspartner.be, UiTPASnieuwsbrief, regionale werkgroepen toeleiding.

publiq verenigt 95% van de Vlaamse lokale besturen binnen het UiTnetwerk waar ze samen werken aan vrijetijdscommunicatie onder de noemer UiT. Daarnaast is op 1 op 3 van alle lokale besturen aanbieder van UiTPAS. Via deze netwerken gaat publiq samen met Toerisme Vlaanderen de lokale besturen sensibiliseren om de Rap op Stap methodiek uit te rollen als toeleiding naar het vrijetijds- en vakantieaanbod.

Op die manier breiden we Rap op Stap netwerk verder uit en zullen mensen in armoede makkelijker toegang krijgen tot het vrijetijds- en vakantieaanbod.

3. We ondersteunen het Rap Op Stapnetwerk door middel van:

- erkenning en subsidiëring als sociaal reisbemiddelingskantoor
- ondersteunen van kantoren in de opstartfase
- ondersteunen van het Rap Op Stap-netwerk door het opzetten van 9 ondersteuningsmomenten op jaarbasis

Zo zetten we in de op kwaliteit van de toeleiding en verhogen we participatie van mensen in armoede aan toerisme.

Timing: 2023

Budget: Binnen de huidige middelen

7.3.24. We stimuleren sportfederaties om in te zetten op hun kansengroepenbeleid en ondersteunen hen hierbij (nieuw)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand

Uitvoerende administratie:

Sport Vlaanderen

Omschrijving van de maatregel:

Het decreet tot wijziging van het decreet van 10 juni 2016 houdende de erkenning en subsidiëring van de georganiseerde sportsector werd op 20 mei 2022 goedgekeurd. De goedkeuring van de bijhorende besluiten wordt verwacht in september 2022 rond te zijn. Het decreet zal in werking treden op 1 januari 2023. Nieuw in het decreet is de 'beleidsfocus kansengroepenbeleid' voor de unisportfederaties en de organisaties voor de sportieve vrijetijdsbesteding. Een project in het kader van de beleidsfocus kansengroepen heeft als doelstelling het afstemmen van het sportaanbod en de organisatie van de sporttak, en daaraan gekoppeld de eigen sportorganisatie, op noden en behoeften van personen uit kansengroepen. Binnen het project worden drempels die de personen uit kansengroepen ervaren en drempels vanuit de omgeving of de sportomgeving weggewerkt.

In het nieuwe decreet ligt een duidelijke focus op kansengroepenbeleid: voor de unisportfederaties en organisaties voor de sportieve vrijetijdsbesteding via de beleidsfocus kansengroepen, voor de multisportfederaties via de nieuwe basisopdracht. Naast subsidies zet Sport Vlaanderen meer en meer in op andere vormen van ondersteuning zoals inhoudelijke begeleiding, daarom startte Demos vzw in 2022 in opdracht van Sport Vlaanderen met een begeleidingstraject voor sportfederaties. Demos is gespecialiseerd in het vernieuwen en verdiepen van de participatie van kansengroepen aan cultuur, jeugd en sport en ontvangt een extra ondersteuning vanuit Sport Vlaanderen om in 2022, 2023 en (eventueel) 2024 sportfederaties te ondersteunen. De ondersteuning staat los van de subsidie beleidsfocus kansengroepen en kan gericht zijn op het concrete aanbod van de sportfederatie (en haar sportclubs), of op het algemeen beleid van de sportfederatie. De begeleiding wordt sterk op maat van elke geïnteresseerde sportfederatie ontwikkeld.

Timing:

1. Vanaf 2023

2. 2022, 2023, (eventueel) 2024

Budget: Binnen de huidige middelen

7.4. SD 4 - De Vlaamse overheid ondersteunt burgers bij plotse veranderingen in hun leven zodat het risico om in armoede terecht te komen, beperkt wordt

Inleidend kader

In het leven van elke mens komen verschillende transitiemomenten voor. Transitie zien we hierbij als een proces van continuïteit en verandering. Voorbeelden van transitiemomenten zijn de uitstroom naar het hoger onderwijs of de arbeidsmarkt. Ook een scheiding of overlijden van belangrijke anderen, alleen gaan wonen, mama of papa worden, een ongeval of handicap, extra zorgnoden op oudere leeftijd, tegenslagen in het leven, faillissement van een zaak, migratie … zijn voorbeelden van ingrijpende transitiemomenten. Deze belangrijke scharniermomenten bieden enerzijds nieuwe kansen, maar kunnen anderzijds ook vaak voor drempels zorgen. Kwetsbare doelgroepen zijn extra gevoelig voor deze transitiemomenten, ondervinden hierbij vaak problemen en lopen een verhoogd risico op sociale uitsluiting. Voor anderen kunnen zulke transities of veranderingen leidden tot een armoederisico. We moeten ervoor zorgen dat mensen in die overgangsmomenten ondersteund kunnen worden, ook op vlak van kostenbeheersing. We willen mensen beschermen tegen die risico's.

Bij elk overgangsmoment is beschikken over de juiste informatie, hulp- en dienstverlening en een warme overdracht met ondersteuning op maat cruciaal. Uitgebreid literatuuronderzoek en ervaringen uit meerdere landen tonen dat transities bijna steeds een ander effect hebben op modale dan op arme individuen en gezinnen. Arme individuen en gezinnen beschikken over minder hulpbronnen en rolmodellen om de nieuwe situatie, die inherent aan een transitie verbonden is, de baas te kunnen.

Concrete Acties

Hieronder volgen de concrete acties voor deze doelstelling in volgorde van leden en bevoegdheden van de Vlaamse Regering.

7.4.1. Dyzo: begeleiding van zelfstandige ondernemers in moeilijkheden (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw

Uitvoerende administratie:

Agentschap Innoveren en Ondernemen

Omschrijving van de maatregel:

Agentschap Innoveren & Ondernemen steunt de VZW Dyzo voor het aanbieden van kosteloze begeleiding aan zelfstandige ondernemers in moeilijkheden.

Een team van gespecialiseerde beroepskrachten helpt de ondernemersverder op economisch, juridisch en psychologisch vlak. Ondernemers kunnen bij Dyzo in alle discretie terecht voor het redden van hun zaak, voor het leefbaar maken van een faillissement en voor ondersteuning van een nieuwe start na faling.

Dyzo richt zich op vier doelgroepen:

- op ondernemers die hun zaak gezond willen houden en hun risico's in kaart willen brengen om preventieve maatregelen te nemen
- op ondernemers in moeilijkheden op zoek naar de turnaround of die hun boeken ordentelijk willen neerleggen
- op ondernemers die het faillissement hebben ondergaan
- op gefailleerde ondernemers die een herstart of doorstart willen maken

Stand van zaken 2022:

VLAIO kent jaarlijks een structurele werkingssubsidie toe aan Dyzo van 585.000 euro. In 2020 werd de jaarlijkse werkingssubsidie van Dyzo omwille van de coronacrisis tijdelijk verhoogd van 585.000 tot 710.000 euro. Daarnaast kende VLAIO een extra brexitsubsidie van in totaal 300.000 euro toe aan Dyzo voor een periode van twee jaar – van 1 juli 2021 tot en met 30 juni 2023. Met de tijdelijke extra subsidies zijn enerzijds structurele ingrepen gebeurd die aan Dyzo toelaten om efficiënter te werken (de website werd verbeterd en er werden scripts ontwikkeld waarmee andere organisaties ondernemers in moeilijkheden eerstelijnsadvies kunnen geven) en anderzijds 2 specifieke profielen aangeworven. Het gaat hierbij om iemand met een financieel-bancair profiel die het overleg van Dyzo met de banksector mee kan vormgeven en de dossiers met betrekking tot kredietweigering en betalingsuitstel van bankleningen behandelt en om een psycholoog/therapeut die mentale ondersteuning kan bieden aan de ondernemers. Zo werd er al in een honderdtal gesprekken voorzien met klanten met psychologische noden, evenals in 18 zelfhulpgroepen met 180 deelnemers. Dat laatste maakt ook ervaringsuitwisseling tussen ondernemers mogelijk.

In 2020 waren er 2917 zelfstandigen/ondernemingen die voor de eerste keer een beroep deden op Dyzo. In 2021 waren dat er 2334. Daarnaast behandelde Dyzo in 2020 844 “overlopende dossiers” en in 2021 939 “overlopende dossiers”. “Overlopende dossiers” zijn dossiers die in de voorbije jaren geopend werden en waarvan de begeleiding over meerdere kalenderjaren loopt.

Dyzo biedt niet alleen dienstverlening aan ondernemers/ondernemingen in moeilijkheden maar ook aan lokale besturen en derden. Zo ontwikkelde Dyzo in 2020 al scripts voor derden die lokale besturen zelf kunnen gebruiken om eerstelijnsadvies te geven. Dyzo kan zich dan zelf meer toeleggen op

langdurige begeleiding. Daarnaast organiseert Dyzo ook vormingen, waardoor gemeenten hun ondernemers uit de buurt beter kunnen opvangen wanneer deze in moeilijkheden geraken. In 2021 realiseerde Dyzo o.a. tien opleidingen gericht op lokale besturen en ambtenaren lokale economie met meer dan honderd deelnemers.

We kunnen stellen dat Dyzo met een beperkte ploeg van vaste medewerkers, aangevuld met bekwame vrijwilligers, mooie resultaten neerzet. Onze minister heeft dan ook de intentie om de structurele ondersteuning van Dyzo op peil te houden. Daarnaast verwachten we dat de tijdelijke bijkomende budgettaire injecties de komende jaren een blijvend effect zullen hebben.

Timing: 2020 - 2024

Budget: Jaarlijks 585.000 euro Voor 2020 werd het budget eenmalig opgetrokken naar 710.000 euro.

7.4.2. Zorg, arbeid en genderevenwicht: Wat met de compensatieclausules na de hervorming van het huwelijksvermogensrecht? (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen.

Uitvoerende administratie:

Agentschap Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen

Omschrijving van de maatregel:

De socio-economische positie van vrouwen in de samenleving hangt nauw samen met de mogelijkheden die voorhanden zijn om een eigen kapitaal uit te bouwen. Echter, de economische bijdragen van vrouwen worden bijvoorbeeld nog vaak ondergewaardeerd of niet erkend. Wettelijke stelsels kunnen door meer aandacht aan gender te besteden bestaande ongelijkheden tegengaan. Zo zien we het genderaspect bijvoorbeeld optreden bij onbetaalde arbeid, de opname van ouderschapsverlof, de loonkloof, erfrecht.

In 2012 ontwikkelde Gelijke Kansen notariële compensatieclausules om burgers bewust te maken van de gevolgen van hun loopbaankeuzes. De clausules bevatten afspraken tot compensatie voor de partner die zijn of haar betaalde, buitenshuis verrichte arbeid terugschroeft om zorgtaken in gezinsverband op te nemen.

De clausules werden uitgewerkt met aandacht voor de verschillende samenlevingsvormen en beroepsstatuten (ambtenaar, werknemer, zelfstandige). Ook was er aandacht voor de impact van de verschillende mogelijke clausules op andere domeinen, zoals successierechten, registratierechten, etc. De bedoeling is dat notarissen en juridisch adviseurs de clausules kunnen gebruiken in onder andere huwelijks- of samenlevingscontracten.

Uit een evaluatie in 2017 bleek dat het merendeel van de notarissen bekend is met de clausules, dat de clausules voornamelijk interessant zijn voor koppels getrouwd onder het wettelijk stelsel en dat een kwart van de notarissen er reeds gebruik van maakte.

Ondertussen kwam er op het federaal niveau een hervorming van het huwelijksvermogensrecht tot stand. De notaris is steeds verplicht tot het informeren van de betrokkenen over de bestaande mogelijkheden. Gelijke Kansen zal de compensatieclausules evalueren en indien nodig actualiseren en opnieuw promoten.

Deze evaluatie is nog niet gerealiseerd.

Timing: 2023

Budget: pro memorie

7.4.3. We verbeteren de betaalbaarheid van woonzorgcentra en vereenvoudigen de zorgbudgetten (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Uitvoerende administratie:

Agentschap Zorg en Gezondheid

Omschrijving van de maatregel:

We verbeteren de betaalbaarheid van woonzorgcentra en vereenvoudigen de zorgbudgetten door in te zetten op het zorgbudget zwaar zorgbehoevenden en het zorgbudget voor ouderen specifiek voor bewoners van woonzorgcentra met lage inkomens.

Het zorgbudget zwaar zorgbehoevenden: dit krijg je als je veel zorg nodig hebt, zoals ouderen die in een woonzorgcentrum verblijven of mensen die thuis veel ondersteuning nodig hebben.

Het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden werd sinds 2009 niet geïndexeerd. Om tegemoet te komen aan de stijgende kosten voor personen met hoge zorgnoden wordt het zorgbudget opgetrokken naar 135 euro per maand vanaf 1 januari ‘23.

Het zorgbudget ouderen voor de bewoners van woonzorgcentra met lage inkomens:

Voor bewoners van woonzorgcentra wijzigen we de berekening van het zorgbudget voor ouderen. Alle bewoners van woonzorgcentra dragen solidair bij in de dagprijs. De dagprijs, die zij betalen, staat los van hun individuele zorgzwaartegraad. Vandaar dat we in de berekening van het zorgbudget voor ouderen niet langer de zorgzwaarte in rekening brengen, maar enkel nog de gezinssamenstelling en het inkomen van de bewoner. Dit is een vereenvoudiging. Concreet gaan we het zorgbudget voor ouderen in woonzorgcentra drastisch optrekken voor de bewoners met lage inkomens. Daarbij maken we een onderscheid tussen de lage inkomens (krijgen recht op categorie IV) en de laagste inkomens, zijnde de bewoners die recht hebben op de inkomensgarantie voor ouderen (krijgen recht op categorie V). Hoeveel de bewoners exact krijgen qua zorgbudget hangt af van hun individuele inkomenssituatie. De verworven rechten blijven gewaarborgd.

Tot slot zetten we in op harmonisering van de zorgbudgetten. Zo willen we de BelRAI screener ook gebruiken voor de toekenning van het zorgbudget ouderen voor personen in de thuissituatie. Ook op het vlak van aanvraagprocedure, indicatiestelling, controle, herscoring en geldigheidsduur wensen we zoveel mogelijk te harmoniseren.

Timing: 1/1/2023: Optrekken zorgbudget zwaar zorgbehoevenden.

1/4/2023: Versterken zorgbudget ouderen voor bewoners van woonzorgcentra met lage inkomens

Budget: 16 miljoen euro (optrekken zorgbudget zwaar zorgbehoevenden naar 135 euro per maand) en 34 miljoen euro (versterken zorgbudget ouderen voor bewoners van woonzorgcentra met de laagste inkomens)

7.4.4. We realiseren het recht op kansrijk opgroeien voor alle jongvolwassenen door de samenwerking tussen welzijnsactoren en andere sectoren te verbeteren (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Uitvoerende administratie:

Agentschap Opgroeien

Omschrijving van de maatregel:

We versterken de samenwerking tussen welzijnsactoren en de sectoren zoals wonen en werk om alle jongvolwassenen een menswaardig leven te bieden. Werk, dagbesteding, inkomen en stabiele huisvesting zijn hier cruciale onderdelen. Vanuit een methodisch uitgebouwde samenwerking, geïnspireerd op het Canadese A Way Home-model, willen we de kansen op reguliere tewerkstelling, op acceptabele woonst, … verhogen waardoor ze effectief aan het maatschappelijke leven kunnen participeren en de kans op armoede vermindert. We doen dit door:

- Smeden van een “coalition of the willing” op Vlaams en regionaal niveau waarbij actoren uit onderwijs, werk, wonen,… en welzijn samenwerkingen en engagementen aangaan om jongvolwassenen die de jeugdhulp verlaten sterker moeten ondersteunen (geen extra budget). Toeleiding van jongeren uit de jeugdhulp naar voortgezet en hoger onderwijs: We onderscheiden 3 fasen, met elk andere doelstellingen en stakeholders. De eerste fase is de fase van voorbereiding waarbij een essentiële rol is weggelegd voor de scholen secundair onderwijs, de CLB’s en voor de jeugdhulpvoorzieningen. De tweede fase is de toeleiding an sich. Case per case moet bekeken worden welke randvoorwaarden onvoldoende vervuld zijn om de stap naar hoger of andere vormen van voortgezet onderwijs te zetten. Hiervoor zetten we een brede samenwerking op in functie van huisvesting, financiën, psychische en schoolse ondersteuning, sociaal en professioneel netwerk rond jongeren,… Als derde, evenzeer cruciale fase is er het behoud, zodat jongeren hun traject tot een goed einde kunnen brengen. (zie ook fiche ‘We bouwen bruggen tussen onderwijs en jeugdhulp’)We realiseren volgende proefprojecten:
- In 12 locaties (op stedelijk of regionaal niveau) werd een coalition of the willing opgestart. Het agentschap Opgroeien ondersteunt de coalities met opleiding, lerende netwerken en ondersteuning op maat, in samenwerking met de KULeuven en AP Hogeschool . In 2022 - 2023 continueren we deze ondersteuning met specifieke aandacht voor Housing First for Youth, vroegdetectie van jongerenthuisloosheid en strategisch leren. Nieuwe coalities kunnen ook op deze ondersteuning een beroep doen.
- Regionale coalities die een actieplan opstellen voor de jongvolwassenen van hun gemeenschap, zeer concrete acties implementeren en monitoren
- Europese coalitie: We zetten in op samenwerking en uitwisseling met A Way Home coalities in andere Europese landen om de coalities in Vlaanderen en Brussel te inspireren en ondersteunen.

De regionale coalities boeken resultaten in de domeinen van zorgcontinuïteit, preventie, vroege detectie en interventie, toegankelijke, kracht- en netwerkgerichte dienstverlening en ondersteuning, stabiele huisvesting, opheffen van barrières tot onderwijs en werk, …

Timing: 2020 - 2023

Budget: 60.000 euro

7.4.5. Versterking capaciteit energiecrisis bij OCMW's (nieuw)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen

Uitvoerende administratie:

Agentschap Binnenlands Bestuur

Omschrijving van de maatregel:

De energiecrisis brak in 2022 ten volle uit, met vooral sterk stijgende prijzen in de tweede helft van 2022. Gas en elektriciteit worden daardoor voor steeds meer huishoudens stilaan onbetaalbaar. Steeds meer gezinnen doen een beroep op de hulp- en dienstverlening van het OCMW. De OCMW's zijn bevoegd voor- en staan huishoudelijke afnemers bij in onder meer de volgende taken:

- Financiële tussenkomsten zoals het opladen van de budgetmeter, minimale levering van energie voor verwarming (gas, elektriciteit en tegemoetkoming stookolie);
- Schuldhulpverlening met bv. ondersteuning voor het bekomen van afbetalingsplannen bij energieleveranciers;
- De goede werking van de lokale adviescommissie (LAC)
- Doorverwijzen naar energiesnoeiers voor een energiescan;
- Doorverwijzen naar Energiehuizen voor de gerichte begeleiding in energierenovaties (PV begeleiding, Mijn Verbouwpremies, Mijn Verbouwlening, begeleiding onderhoud en verduurzaming verwarming, ….).
- Andere financiële of materiële hulp toekennen bij hulpvragen.

Gezien de OCMW's op dit ogenblik overspoeld worden door hulpvragen, zal met ingang van 2022 in een bijkomende financiering voor de OCMW's worden voorzien. Door deze maatregel wordt de capaciteit van OCMW's tijdelijk versterkt van 2022 t.e.m. 2024.

Timing: 2022 - 2024

Budget: Totaal: € 19.16 miljoen euro
2022: € 2 miljoen; 2023: € 8.58 miljoen; 2024: € 8.58 miljoen

7.5. SD 5 - De Vlaamse overheid zet in op een kwaliteitsvolle, leefbare en gezonde omgeving voor iedereen

Inleidend kader

Iedereen heeft behoefte aan rust, natuur en voorzieningen in de nabijheid van de woonomgeving. Dit verhoogt de sociale cohesie, ontwikkelingskansen en veerkracht van mensen. Mensen in armoede wonen vaker in verwaarloosde en onderkomen buurten. In dergelijke buurten zijn de woningen goedkoper en van minder goede kwaliteit, wat dan ook weer een effect heeft op de gezondheid van de bewoners, maar ook op de omgeving en het klimaat. De evoluties in klimaat en milieu zijn niet alleen op zich zorgwekkend, maar creëren nieuwe sociale ongelijkheden en versterken de reeds bestaande ongelijkheden.

In situaties van armoede ontbreken de hefbomen voor duurzaam gedrag en duurzame keuzes, in het bijzonder een menswaardig inkomen. Dit maakt bijvoorbeeld energiezuinige huishoudtoestellen, kwalitatieve voeding, …quasi onbereikbaar.

Een betaalbare, kwaliteitsvolle huisvesting in een leefbare en ontwikkelingsbevorderende buurt is voor iedereen van essentieel belang voor het persoonlijk welbevinden, het uitbouwen van een sociaal netwerk en de maatschappelijke participatie. Mensen in armoede hebben hier moeilijk toegang toe. Zo zijn maatregelen voor betaalbaar wonen van cruciaal belang voor en structurele aanpak van armoede.

Energiearmoede hangt samen met zowel de kwaliteit van de huisvesting als het inkomen. De vorige legislatuur werd werk gemaakt van een Vlaamse Energiearmoedeprogramma. De uitvoering van het programma werd in 2019 positief beoordeeld. De strijd tegen energiearmoede is echter nog niet beslecht. Vanuit het huidige Vlaamse energiebeleid focussen we daarom op de structurele verbetering van de energieprestatie van de woning door gerichte financiële steun voor energiebesparende maatregelen, intensieve begeleiding en verscherping van normen. Zowel preventief werken ter voorkoming van energiearmoede als curatief zorgen dat dit niet leidt tot afsluitingen van energie of water maken deel uit van dit beleid.

Voeding is een basisbehoefte. Maar voor mensen in armoede is dagelijkse gezonde voeding geen evidentie.

Dak- en thuislozen hebben specifieke aandacht nodig waarbij zowel het hebben van een woonst als een begeleiding op maat van belang zijn.

Een leefbare en gezonde omgeving zorgt ervoor dat mensen gelukkiger zijn, dat men een kwaliteitsvol leven kan uitbouwen waarbij werk, gezin en vrije tijd hun plaats hebben. Dit zorgt ervoor dat zowel de levensomstandigheden als de levensstijl kunnen verbeteren en de gezondheidsongelijkheid kan worden teruggedrongen. Zowel de fysieke als mentale gezondheid zijn hierbij van belang.

Concrete acties

Hieronder volgen de concrete acties voor deze doelstelling in volgorde van leden en bevoegdheden van de Vlaamse Regering.

7.5.1. In het kader van 'Kunst in Opdracht in de publieke ruimte' hebben we aandacht voor het ontwikkelen van een kwaliteitsvolle en leefbare publieke ruimte voor iedereen en in het bijzonder wat hierin de rol en betekenis van kunst kan zijn (geactualiseerd)

Trekkende minister:

Minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management

Uitvoerende administratie:

Departement Cultuur, Jeugd en Media

Omschrijving van de maatregel:

Uit de onderzoeksopdracht van het platform Kunst in Opdracht, die vertrok van de maatschappelijke transities die een impact (zullen) hebben op het gebruik en de beleving van de publieke ruimte, is gebleken dat kunst, ten bate van een kwaliteitsvolle en leefbare omgeving voor iedereen, vragen kan opwerpen over wie deel uitmaakt van de samenleving (politiek, symbolisch, …) en wie niet; ruimte kan bieden aan het bevragen van de maatschappelijke verhoudingen in onze samenleving. Kunst neemt het daarenboven niet zelden op voor de kwetsbaren. Heel wat kunstenaars gaan het gesprek aan met het politieke, meer bepaald met de relaties tussen zij die (nog) geen stem hebben en hun strijd (het proces dat gepaard gaat met het aanvechten van die situatie). Het platform Kunst in Opdracht neemt de bevindingen uit het verkennend onderzoek mee in haar werking omtrent advisering en ondersteuning van potentiële publieke opdrachtgevers.

Timing:2022

Budget: Binnen bestaande budget

7.5.2. Integratie woon- en energiepremies (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, voor wat betreft de energiepremies
De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, voor wat betreft de woonpremies

Uitvoerende administratie:

Vlaams Energie- en Klimaatagentschap en Agentschap Wonen-Vlaanderen

Omschrijving van de maatregel:

Eind 2019 werd zoals voorzien een traject voor de integratie van de woon- en energiepremies opgestart (Wonen-Vlaanderen, VEA, FLUVIUS, kabinetten Energie en Wonen).

Uit de omgevingsanalyse blijkt:

- Belangrijkste problemen woningkwaliteit gesitueerd bij bepaalde doelgroepen (huurders, alleenstaanden, eenoudergezinnen, laagste inkomensgroepen) en bepaalde segmenten woonmarkt (delen van private huurmarkt en noodkoop).
- Vanuit energetisch standpunt in 95% van de woningen energiebesparende maatregelen vereist.

Het basisidee is om te werken met een basispremie voor iedereen en verhoogde premies afhankelijk van het inkomen (i.p.v. nu 'beschermde afnemers' voor energie) voor een aantal categorieën werken (energie én woningkwaliteit) in combinatie met vereenvoudiging van procedures en toekenningsvoorwaarden. Op deze manier krijgen burgers toegang tot premies waarvan de hoogte afhankelijk is van het inkomen.

'Mijn VerbouwPremie' is sinds 1 juli 2022 de eengemaakte premie van de vroegere renovatiepremie en de meeste premies van Fluvius voor energiebesparende investeringen. De aanvraag verloopt via een uniek digitaal loket.

Voor de laagste inkomensgroep kan de premie oplopen tot 50 % van de investering exclusief btw, voor de middelste inkomensgroep is dat 35% voor premieaanvragen in 2022 en 2023. Daarna verlagen deze percentages naar de initiële voorziene percentages, respectievelijk 35% en 25%. Voor de hoogste inkomensgroep zijn er forfaitaire premies voor energiebesparende investeringen. Om de prefinancieringsdrempel weg te werken werd ook de renteloze energielening vanaf 1 september 2022 omgevormd en versterkt tot de Mijn Verbouwlening, met langere looptijd, hogere bedragen en een op de Mijn Verbouwpremie afgestemde doelgroep en categorieën van werken.

Op 7 oktober 2022 keurde de Vlaamse Regering een uitbreiding van de laagste inkomensgroep goed. Door vanaf 2023 de inkomensgrenzen van de doelgroep met de laagste inkomens met 10% te verhogen, komt een extra groep in aanmerking voor de hoogste premies die tot 50% van de facturen oplopen. Zo worden investeringen die een blijvende impact hebben op de energiefactuur voor een grotere groep, haalbaar.

Alle info: Mijn VerbouwPremie | Vlaanderen.be en Mijn VerbouwLening | Vlaanderen.be

Timing: gerealiseerd medio 2022

Budget: samenvoeging van de budgetten voor de renovatiepremie (woonbeleid) en de energiepremies (energiebeleid). De globale kost voor Mijn VerbouwPremie, inclusief voor de verhoogde premies in 2022 en 2023 voor de laagste en middelste inkomenscategorieën alsook voor de tijdelijk verhoogde dakisolatie- en warmtepomppremies en bijkomende premies voor asbestverwijdering, wordt geraamd op 250 miljoen euro op jaarbasis, waarvan maximaal 80,5 miljoen euro gefinancierd wordt via de nettarieven. Het resterende bedrag wordt gedragen uit de algemene middelen, het energiefonds, de Vlaamse Veerkrachtmiddelen en de RRF-middelen.

7.5.3. Opvolging uitrol digitale meters met aandacht voor mensen in armoede (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

Uitvoerende administratie:

Vlaamse Milieumaatschappij

Omschrijving van de maatregel:

Sinds 1 januari 2020 worden door een aantal drinkwatermaatschappijen digitale watermeters geplaatst die de traditionele analoge meters vervangen. Deze digitale meters bieden tal van potentiële voordelen voor mensen in armoede, onder meer op het vlak van duurzaam waterverbruik, administratieve vereenvoudiging en het voorkomen van lekverlies en waterschade, alsook van mogelijke erg hoge facturen die van een abnormaal hoog waterverbruik het gevolg kunnen zijn.

De VMM zal samen met haar partners (drinkwatermaatschappijen, armoedeorganisaties, lokale besturen) het initiatief nemen om te onderzoeken welke randvoorwaarden noodzakelijk zijn om het preventieve potentieel van digitale meters specifiek voor mensen in armoede ten volle te benutten.

In 2022 is de VMM hiertoe een samenwerkingsovereenkomst opgestart met Samenlevingsopbouw Provincie Antwerpen. In dit project onderzoeken de partners welke randvoorwaarden noodzakelijk zijn om het preventieve potentieel van digitale meters, in het bijzonder voor mensen in armoede, ten volle te benutten.

Het project voorziet oplevering in 2023. Een evaluatie en desgevallend herziening van deze actie dringt zich op heden dan ook nog niet op.

Timing: 2024

Budget: €50.000

7.5.4. Opvolging van het algemeen waterverkoopreglement met aandacht voor mensen in armoede (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

Uitvoerende administratie:

Vlaamse Milieumaatschappij

Omschrijving van de maatregel:

Het Algemeen Waterverkoopreglement vormt het algemeen kader voor de dagelijkse relatie tussen drinkwatermaatschappijen en hun klanten. Een heel aantal wijzigingen aan dit reglement zijn van kracht sinds 1 januari 2020. De VMM zal de impact van deze wijzigingen opvolgen met aandacht voor de impact op mensen in armoede.

Bijzondere aandacht zal besteed worden aan de uitrol van de nieuw voorziene debietsbegrenzing. De VMM zal, gekoppeld aan de effectieve implementatie van de debietsbegrenzing, het initiatief nemen voor een onderzoek naar de billijkheid van de modaliteiten van deze debietbegrenzing voor mensen in armoede, zoals het bij begrenzing minimaal te leveren debiet van 50 liter per uur.

Daarnaast zal de VMM ook verder inzetten op de implementatie van het instrument waterscan, waarmee betalingsproblemen ten gevolge van overmatig verbruik vermeden kunnen worden.

In functie van deze actie volgt de VMM verder de in actie 7.5.3 vermelde samenwerkingsovereenkomst op tussen VMM en Samenlevingsopbouw Provincie Antwerpen. In deze samenwerkingsovereenkomst wordt onder meer onderzocht welke regelgevende randvoorwaarden noodzakelijk zijn om het preventieve potentieel van digitale meters specifiek voor mensen in armoede ten volle te benutten. Tevens wordt onderzocht of de modaliteiten voldoende billijk zijn, zoals het bij begrenzing minimaal te leveren debiet van 50 liter per uur.

Ten slotte werkt de VMM in functie van deze actie ook aan bijkomende aanpassingen aan het Algemeen Waterverkoopreglement, onder meer in functie van een bredere implementatie van het instrument waterscan. Een wijzigingsbesluit AWVR is in opmaak.

Deze aanpassingen zijn in ontwikkeling. Bijgevolg is een herziening van deze actie op heden niet aan de orde.

Timing: 2024

Budget: €50.000 + reguliere middelen

7.5.5. Uitwerken kader voor universele toegang tot water (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

Uitvoerende administratie:

Vlaamse Milieumaatschappij

Omschrijving van de maatregel:

De herziene Europese drinkwaterrichtlijn voorziet in de verplichting om de universele toegang tot veilig drinkwater te verbeteren.

Het verder optimaliseren van toegang tot veilig en proper water voor kwetsbare en/of gemarginaliseerde groepen (bv. vluchtelingen, daklozen, zigeuners,…) maakt onderdeel uit van deze verplichting, bijvoorbeeld via tappunten op openbare plaatsen.

Ook de problematiek van woningen die niet aangesloten kunnen worden op het openbare waterdistributienetwerk en dus een beroep moeten doen op putwater zal hieronder verder worden opgenomen met bijzonder aandacht voor mensen in armoede.

De VMM zal in samenwerking met haar partners (drinkwatermaatschappijen, lokale besturen) onderzoeken op welke manier aan deze verplichtingen invulling kan gegeven worden, en hiertoe het kader uitwerken. Deze aspecten zijn opgenomen in een nieuw drinkwaterbesluit, dat een basis voorziet voor dit kader. Dit nieuwe besluit is inmiddels een eerste keer principieel goedgekeurd.

Aangezien deze actie nog volop in ontwikkeling is, is een evaluatie en herziening op heden niet aan de orde.

Timing: 2024

Budget: reguliere middelen

7.5.6. Sociale voedseldistributieplatformen als instrument voor welzijnsverhoging en armoedebestrijding (als noodhulp onder protest) (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding

Uitvoerende administratie:

Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Omschrijving van de maatregel:

In 2020 waren in Vlaanderen 11 sociale distributieplatformen voedselverlies actief die 48% van de Vlaamse bevolking bereiken. Vijf van deze platformen worden projectmatig ondersteund tot midden 2021 voor de uitbouw van hun werking en de coördinatie op provinciaal niveau. Sociale voedseldistributieplatformen bieden op een centrale manier voedingsproducten aan en/of verdelen die. Daarnaast ondersteunen ze bestaande actoren (vrijwilligersinitiatieven, socio-culturele en sociale diensten, bestaande winkelstructuren en ontmoetingsplaatsen, voedselbanken) die deze producten verstrekken aan maatschappelijk kwetsbare personen. Dit sociaal distributiemodel heeft een bijzonder meerwaarde in het sociaal activeren van kwetsbare mensen. Het model creëert opleiding en tewerkstelling, stimuleert een gezonde levensstijl, bouwt aan het zelfvertrouwen en het positief zelfbeeld van mensen die leven / terecht gekomen zijn in kwetsbare (leef-) omstandigheden en ontwikkelt een ondersteunend netwerk van welzijnsactoren. Bovendien wordt er voorzien in betaalbare en kwaliteitsvolle voeding. De Vlaamse Regering onderzoekt hoe de werking van de sociale distributieplatformen als een optimaal verdeelkanaal structureel kan verankerd worden. Hierbij wordt rekening gehouden met de relevante businessmodellen die de vorige legislatuur op dit vlak werden ontwikkeld en de evaluatie van de genoemde projecten.

In 2021 werd de projectoproep ‘sociale distributieplatformen naar voedselhubs’ gelanceerd. Twaalf projecten werden geselecteerd voor een bedrag van in totaal 2.547.044,42 euro. De projectperiode loopt van 1 december 2021 tot 30 november 2025. Streefdoel is het bereik van de sociale distributieplatformen te vergroten naar gans Vlaanderen en de beweging te maken van distributieplatformen naar voedselhubs. Een voedselhub is een fysieke en digitale plek voor voedselinitiatieven, met optimale herwaardering van voedseloverschotten en nevenstromen, met focus op sociale herverdeling. Dit heeft tot doel een einde aan voedselverspilling te maken en een bijdrage te leveren aan de sociale circulaire economie van morgen. Waar de distributieplatformen momenteel vooral de nadruk leggen op sociale en welzijnsdoelen wil men met een circulaire voedselhub evolueren naar een duurzaam economisch model voor iedereen.

Timing: 2020-2024

Budget: 2.547.044,42 euro

7.5.7. We zetten in op buurtgerichte netwerken en buurtgerichte diensten (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding

Uitvoerende administratie:

Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Omschrijving van de maatregel:

Sociale bescherming is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Door een gebrek aan informatie, complexe regelgeving, slechte ervaringen met instanties, of schaamte kunnen duizenden mensen hun sociale rechten niet laten gelden. Dat heet 'onderbescherming'. Mensen in kwetsbare posities hebben daarom voldoende professionele ondersteuning nodig om te vermijden dat maatschappelijke evoluties zoals vermaatschappelijking en toenemende digitalisering onderbescherming in de hand zouden werken.

Het kader voor lokaal proactief handelen biedt kapstokken om lokaal onderbescherming aan te pakken. Het geïntegreerde kader biedt hulp- en dienstverleners kapstokken om lokaal een samenhangend geheel van maatregelen met betrekking tot proactief handelen structureel te verankeren en te ondersteunen. De STEK bouwt hierop verder.

Met de STEK willen we mee een antwoord bieden op deze uitdagingen en mensen in een maatschappelijk kwetsbare positie versterken. Het gaat hier om een lokale ontmoetingsruimte in de buurt, waar deze mensen op een laagdrempelige manier terechtkunnen. De 4 functies (ontmoeten, leren, politiseren, verwijzen) en de 4 randvoorwaarden (toegankelijk, samenwerken, participatie, autonomie) zijn dé werkzame elementen van het model de STEK.

Het samenspel tussen deze functies en randvoorwaarden wordt mogelijk door in te zetten op informaliteit. Dit vormt de basis voor de actieve rol van de sociaal werkers in de STEK. Vanuit een generalistisch perspectief zetten zij in op het versterken van de bezoekers en op oplossingen voor een betere sociale bescherming samen met de bezoekers.

Vanuit De STEK kan ook ingezet worden op het versterken van buurtgerichte netwerken en buurtgerichte zorg. De centrale doelstelling van deze Stekken is onderbescherming aanpakken en meer mensen de kans geven om hun sociale rechten te laten gelden. Stekken proberen drempels naar sociale rechten, hulp- en dienstverlening weg te werken in de eerste plaats doordat zij ontmoetingsplekken zijn waar mensen makkelijk binnenlopen. Alle mensen uit de buurt zijn er welkom voor een koffie of een gesprek.

Vanaf eind 2019 worden met deze middelen over een termijn van 3 jaren op 16 locaties in Vlaanderen en Brussel Stek-werkingen gerealiseerd door de sector Samenlevingsopbouw. Deze locaties zijn bepaald in samenspraak met de lokale besturen. De Vlaamse Regering zal deze projecten evalueren en op basis van deze evaluatie de verdere structurele uitrol onderzoeken.

Naast 5 reeds bestaande STEK-praktijken, slaagde SAAMO er ondertussen in om 16 nieuwe STEK-praktijken op te starten en uit te bouwen, verspreid over Vlaanderen en Brussel en in goede samenwerking met lokale besturen en andere relevante partnerorganisaties. Ook tijdens COVID bleven de STEK-praktijken outreachend aan de slag en bleven ze laagdrepelige ontmoetingsplekken waar bezoekers langs konden komen. Tot en met december 2022 zet SAAMO (samen met SAM vzw) in op verdere verdieping van het model, wat zal leiden tot een verfijning en aanvulling van de reeds

bestaande publicatie over en het model van de STEK. In het voorjaar van 2023 staat een inspiratiedag gepland om bevindingen en inspirerende praktijken te delen. Tussentijds, op 20 en 21 april 2022, ging overigens ook reeds een tweedaagse uitwisseling over de STEK door. Naast medewerkers van SAAMO, waren hier ook andere praktijk- en beleidsmedewerkers en beleidsmakers aanwezig. SAAMO streeft zo veel mogelijk naar verduurzaming van de STEK-praktijken na afloop van de projectmiddelen, idealiter met middelen vanuit het lokale bestuur. Uiteraard kunnen ook, op initiatief van lokale besturen of organisaties, nieuwe STEK-praktijken opgestart worden. We kunnen tot slot meegeven dat de projectmiddelen in principe aflopen op 30 november 2022. Gezien COVID in bepaalde regio's voor een vertraagde opstart gezorgd heeft, ligt de einddatum voor bepaalde projecten op 30 juni 2023. Het gaat louter om een verlenging van de projectmiddelen, en niet om een uitbreiding van de projectmiddelen.

Timing: 2020-2023

Budget:1,5 miljoen voor 16 nieuwe stek-werkingen bij Samenlevingsopbouw in Vlaanderen en Brussel

7.5.8. We werken een afgestemd en globaal legislatuurplan ter voorkoming en bestrijding van dak- en thuisloosheid uit en voeren dit uit (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Uitvoerende administratie:

Departement Welzijn in samenwerking met agentschap Wonen Vlaanderen

Omschrijving van de maatregel:

Dak- en thuisloosheid is een extreme vorm van sociale uitsluiting en armoede. Het is een complexe problematiek en vergt een doorgedreven, geïntegreerde aanpak. Op basis van de evaluatie van het globaal plan ter voorkoming en bestrijding van dak- en thuisloosheid 2017-2019 van de vorige Vlaamse Regering en rekening houdend met de engagementen opgenomen in het Vlaamse Regeerakkoord 2019-2024, wordt een nieuw plan ter voorkoming en bestrijding van dak- en thuisloosheid opgesteld, dat ditmaal de legislatuur omvat.

De aanpak wordt geënt op vijf Europees aanvaarde doelstellingen, namelijk niemand mag genoodzaakt zijn om tegen zijn wil op straat te moeten overnachten bij gebrek aan opvang die aangepast is aan zijn situatie, niemand mag genoodzaakt zijn om langer dan nodig te moeten verblijven in de opvang bij gebrek aan doorstroommogelijkheden naar (begeleid) wonen, niemand mag uit een instelling ontslagen worden zonder voldoende nazorg en een oplossing voor zijn woonsituatie, niemand mag uit huis gezet worden bij gebrek aan begeleidings- en huisvestingsmogelijkheden en niemand die jongvolwassen wordt of is mag thuisloos worden als gevolg van de overgang naar volwassenheid.

Ook dit plan zal focussen op het verminderen van het aantal uithuiszettingen, het vermijden van dak- en thuisloosheid bij jongvolwassenen en een daling van het aantal chronisch dak- en thuislozen in Vlaanderen. We houden hierbij rekening met de gevolgen van COVID-19 op deze problematiek. We besteden in het plan extra aandacht aan de positie van minderjarige kinderen.

Het plan zal ook aandacht besteden aan de nodige governance structuur om een doeltreffende geïntegreerd dak- en thuislozenbeleid op lokaal vlak te ondersteunen gezien het belang van de bevoegdheden van het lokaal bestuur hierbij.

Tenslotte neemt het plan een doelstelling op om de problematiek te meten en evoluties te monitoren in functie van de opvolging en evaluatie van het Vlaamse beleid.

Het plan wordt opgemaakt in nauwe samenwerking en afstemming met de Vlaamse ministers van Wonen, Welzijn en Armoedebestrijding. Het plan wordt als bijlage bij dit Vlaams Actieplan Armoedebestrijding opgenomen.

Op 18 december 2020 werd het nieuw actieplan ter voorkoming en bestrijding van dak- en thuisloosheid 2020-2024 op de Vlaamse Regering gebracht. Het gemengd platform dak- en thuisloosheid komt twee maal per jaar samen om de uitvoering van dit plan op te volgen en voorstellen voor de verdere uitvoering te formuleren.

In het kader van de uitvoering van dit plan, is het budget voor Housing First voor deze legislatuur éénmalig opgetrokken met een bedrag van 1,57 miljoen om 100 extra begeleidingstrajecten mogelijk te maken.

Wij gaven de opdracht aan het Steunpunt WVG om op zeven locaties een point-in-time telling methodologisch te ondersteunen en trokken daar 92.644 euro voor uit. Dit zal in 2023 resulteren in een gedetailleerde cijfermatige schets van de problematiek in elk van die locaties. Op basis van deze resultaten samen met de resultaten van eerdere lokale tellingen, zal de onderzoeksgroep in staat stellen om betrouwbare indicaties te maken over de situatie in Vlaanderen.

Timing: opmaak plan: tegen najaar 2020 / uitvoering en opvolging plan: 2020-2024

Budget: Het benodigde budget is vermeld in het plan dak- en thuisloosheid + 1,57 miljoen voor Housing First + 92.644 euro voor de methodische ondersteuning van lokale tellingen

7.5.9. We verbeteren / garanderen de toegankelijkheid van de sociale huisvesting via toewijzingsregels die voldoende ruimte laten voor prioritaire / kwetsbare doelgroepen (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed

Uitvoerende administratie:

Agentschap Wonen Vlaanderen

Omschrijving van de maatregel:

Wijziging Kaderbesluit Sociale Huur

We streven naar duurzame woonzekerheid voor de meest kwetsbare doelgroepen. Door krapte op de private en sociale huurmarkt, maar ook door wachttijden in het zorglandschap, bevinden zij zich momenteel vaak in een concurrentiepositie.

De geplande wijzigingen aan het sociaal huurbesluit beogen een toewijzingsbeleid waarbij maatwerk, aangestuurd door de relevante wonen-, welzijns- en zorgactoren centraal staat. Het sociale huurstelsel zal de komende legislatuur dan ook verdere wijzigingen ondergaan, waardoor maximaal 50% van het aantal sociale huurwoningen in de gemeente met voorrang zal kunnen worden toegewezen aan specifieke doelgroepen. Daarnaast zal het toewijzingsbeleid grondige wijzigingen ondergaan naar aanleiding van het voornemen om SVK's en SHM's samen te brengen onder 'erkende woonmaatschappijen'.

Bij het ontwikkelen van een nieuw toewijzingskader wordt bijzondere aandacht besteed aan de begeleiding van deze doelgroepen. Het toewijzen van sociale huurwoningen aan de meest kwetsbare doelgroepen is immers inherent verbonden aan het voorzien van een adequaat en effectief begeleidingsaanbod. Onderscheid moet daarbij gemaakt worden tussen begeleidingsnoden waar verhuurders zelf kunnen aan tegemoetkomen en noden die meer doorgedreven begeleiding door een welzijnsactor vergen. De toewijzing van sociale huurwoningen aan deze doelgroepen is dan ook enkel mogelijk wanneer aan deze begeleidingsvraag tegemoet kan worden gekomen.

Stand van uitvoering: Op 9 juli 2021 wijzigden verschillende bepalingen over het sociale huurstelsel in het decreet Vlaamse Codex Wonen. Het decreet voorziet een nieuw ééngemaakt toewijzingssysteem met evenwicht en complementariteit, dat oog heeft voor zowel 1) de specifieke woonnoden, 2) de lokale binding en chronologie en 3) de bijzondere doelgroepen.

Het decreet heeft een gewestelijk regelgevend kader voor ogen waar veel aandacht zal uitgaan naar lokaal maatwerk. Tenslotte wordt de betrokkenheid van de lokale besturen en de relevante huisvestings- en welzijnsactoren georganiseerd via nieuw op te richten toewijzingsraden.

Op 17 december 2021 heeft de Vlaamse Regering het ontwerp BVR, dat ter uitvoering van het decreet, verschillende bepalingen uit boek 6 van het Besluit Vlaamse Codex Wonen zal wijzigen, definitief goedgekeurd. De wijze waarop sociale huurwoningen zullen worden toegewezen wijzigt grondig en wordt afgestemd op de vorming van de woonmaatschappijen. Er zal niet langer sprake zijn van verschillende toewijzingssystemen voor verschillende sociale verhuurders. Ook de specifieke voorrangsbepalingen voor kandidaat-huurders zijn gewijzigd. Binnen de contouren van een gewestelijk regelgevend kader, zullen de sociale verhuurders, lokale besturen, huisvestings- en welzijnsactoren

het toewijzingsbeleid lokaal kunnen vormgeven. Hiertoe zullen zij zich moeten organiseren in een toewijzingsraad. De afspraken die zij maken zullen in één of meerdere reglementen moeten worden opgenomen.

Het nieuwe toewijzingsmodel bevat 4 instroommogelijkheden voor kandidaat-huurders. Het SVK-puntensysteem houdt op te bestaan. Sociale huurwoningen kunnen toegewezen worden via:

1. standaardtoewijzing van kandidaat-huurders op basis van lokale binding en chronologie;
2. versnelde toewijzing van kandidaat-huurders met een bijzondere nood of in precaire omstandigheden (verplicht aandeel);
3. toewijzing van kandidaat-huurders die behoren tot een specifieke doelgroep (facultatief aandeel);
4. toewijzing van kandidaat-huurders naar aanleiding van interne mutaties om dwingende redenen of bijzondere toewijzingsregels.

De instroom van kwetsbare doelgroepen zal voornamelijk verlopen via de versnelde toewijzingen en de toewijzingen aan specifieke doelgroepen. Elke verhuurder moet 20% van de toewijzingen voorbehouden voor versnelde toewijzingen aan:

1. personen die dak- en thuisloos zijn of dat dreigen te worden
2. jongeren die zelfstandig wonen of gaan wonen met begeleiding door een erkende dienst
3. personen met geestelijke gezondheidsproblemen
4. personen die in slechte huisvesting wonen
5. personen die zich in bijzondere omstandigheden van sociale aard bevinden

Het betreft een verplicht aandeel toewijzingen. De woonmaatschappij kan met de actoren van de toewijzingsraad afspraken maken over de verdeling, volgorde van toewijzen en praktische uitwerking van deze versnelde toewijzingen. Deze afspraken worden opgenomen in het intern huurreglement van de verhuurder. Voor de toewijzingen aan specifieke doelgroepen zal het lokale maatwerk een doorslaggevende rol geven. Maximaal 1/3e van het patrimonium van een gemeente kan met voorrang worden toegewezen aan deze doelgroepen. Hier betreft het een optioneel aandeel. De toewijzingsraad maakt een toewijzingsreglement op waarin deze toewijzingsregels, het aandeel toewijzingen/patrimonium en afspraken worden opgenomen. De toewijzingsraad kan een ontwerp toewijzingsreglement opmaken voor volgende doelgroepen:

- de kandidaat-huurder vanaf 65 jaar,

- de kandidaat-huurder die als jongere met begeleiding zelfstandig woont of gaat wonen,

- de kandidaat-huurder met een fysieke of mentale beperking of handicap,

- de kandidaat-huurder in beschut wonen of een tewerkstellingsprogramma,

- de kandidaat-huurder met geestelijke gezondheidsproblematiek,

- de kandidaat-huurder die dak- en thuisloos is of dat dreigt te worden

Voor deze doelgroepen hoeft geen uitgebreid doelgroepenplan te worden opgemaakt. Wil de toewijzingsraad (of een gemeente) voorrang geven aan een specifieke doelgroep die niet opgenomen is in deze lijst, dan zal deze keuze via een doelgroepenplan moeten worden gemotiveerd. Het doelgroepenplan wordt dan ook bij het toewijzingsreglement gevoegd.

De inwerkingtreding van het nieuwe toewijzingsmodel is voorzien in oktober 2023.

Het is nog te vroeg om uitspraak te kunnen doen over de maatschappelijke effecten van deze wijzigingen.

Timing:

- wijziging kaderbesluit sociale huur: 2021

- implementatie nieuw toewijzingsstelsel: oktober 2023

Budget: Niet van toepassing

7.5.10. We rollen het Fonds ter bestrijding van uithuiszettingen (FBU) uit, met opvolging / monitoring / evaluatie (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed

Uitvoerende administratie:

Agentschap Wonen Vlaanderen

Omschrijving van de maatregel:

Het Fonds ter bestrijding van uithuiszettingen (FBU) treedt op 1 juni 2020 in werking en kan ingeschakeld worden voor huurachterstal ontstaan vanaf 1 april 2020. Het Fonds geeft een tegemoetkoming aan het OCMW dat een huurder met huurachterstal begeleidt en beoogt zo de woonzekerheid van huurders in financiële problemen te verbeteren door hen te beschermen tegen gerechtelijke uithuiszetting. Tussen het OCMW, de huurder en de verhuurder wordt een begeleidingsovereenkomst gesloten. De verhuurder ontvangt na de afsluiting van de begeleidingsovereenkomst een percentage van de huurachterstal van het OCMW. In de begeleidingsovereenkomst wordt een afbetalingsplan opgenomen voor het saldo van de huurachterstal en verbindt de huurder er zich toe de begeleiding van het OCMW te aanvaarden. De verhuurder verbindt er zich toe geen vordering tot uithuiszetting in te stellen zolang het afbetalingsplan wordt nageleefd.

Het FBU komt in de plaats van het Vlaams huurgarantiefonds. Er wordt gekozen voor een nieuwe werkwijze met een sterke focus op preventie en een sleutelrol voor het OCMW. Het FBU blijft enkel van toepassing op de private huurmarkt, maar de tussenkomst is niet langer afhankelijk van de aansluiting door de verhuurder. Het FBU kan in een vroege fase van het proces van uithuiszetting tussenkomen, nog voor de vordering tot uithuiszetting wordt ingeleid bij de vrederechter.

De uitvoering en toepassing van het FBU zal nauwgezet worden opgevolgd en het bereik, de resultaten en de uitgaven gemonitord. Het FBU zal na twee jaar werking worden geëvalueerd en zo nodig worden bijgestuurd.

Stand van uitvoering: Het Fonds ter bestrijding van uithuiszettingen is op 1 juni 2020 in werking getreden. Het Fonds is relatief kort in werking, waarvan een periode tijdens de coronapandemie. In 2021 ontving het agentschap Wonen Vlaanderen 214 begeleidingsovereenkomsten van OCMW's en werd een bedrag van 212.869,30 euro uitbetaald aan tegemoetkomingen.

Het Steunpunt Wonen heeft in het voorjaar 2022 een evaluatiestudie van het Fonds ter bestrijding van uithuiszettingen uitgevoerd (zie Evaluatiestudie Fonds ter bestrijding van de uithuiszettingen – steunpuntwonen.be). Naast literatuur en administratieve gegevens maakten de onderzoekers gebruik van de kennis die aanwezig is bij de relevante actoren op het terrein.

De onderzoekers besluiten onder meer het volgende:

Uit deze evaluatie kunnen we besluiten dat het Fonds relevant blijft ter preventie van uithuiszettingen, zeker omdat het bij een uithuiszetting gaat over een van de meest schrijnende vormen van uitsluiting van wonen, waarmee hoge kosten gepaard gaan voor de persoon zelf en voor de samenleving. De doelstellingen van het instrument zijn coherent en consistent. Het Fonds zit volgens respondenten ook

conceptueel goed in elkaar, zeker omdat integrale begeleiding wordt gefaciliteerd en er kan worden gezocht naar oplossingen op termijn.

Een belangrijk aspect hierin is de keuze van de Vlaamse overheid voor een decentrale, autonome opvolging van FBU-dossiers door het lokale OCMW. Die keuze biedt namelijk ruimte voor maatwerk, of met andere woorden voor een tussenkomst die afgestemd is op de noden van de cliënt, gebruik makend van informatie over zijn situatie die alleen lokaal aanwezig is. Tegelijkertijd is er wel nood aan meer samenwerking op het lokale niveau, net als dat meer ondersteuning vanuit het gewest een antwoord kan bieden op bepaalde problemen die samenhangen met de beperkte schaalgrootte van (sommige) Vlaamse OCMW's.

Daar tegenover staan knelpunten wat betreft de technische efficiëntie, kosteneffectiviteit en het beperkte doelbereik.

Voor het verbeteren van de technische efficiëntie is het onder meer belangrijk om de aanvraagprocedure zo eenvoudig mogelijk te maken en om deze af te stemmen op de werkwijzen die OCMW's hanteren. De autonomie waarover OCMW's beschikken bij het verlenen van (geschikte) hulpverlening moet zich ook vertalen in een zekere flexibiliteit bij het opstellen van de driepartijenovereenkomst tussen het OCMW, de huurder en de verhuurder. Voor het doelbereik en de (kosten)effectiviteit verwijzen actoren naar een gebrek aan implementatie, onder meer door een te geringe bekendheid van het systeem.

Op basis van de resultaten van het onderzoek, werden een aantal wijzigingen doorgevoerd n om de implementatie van het instrument te verbeteren:

- **Verhoogde eerste tussenkomst van het FBU aan het OCMW wordt opnieuw tijdelijk ingevoerd en het forfait wordt verdubbeld** Concreet:
    1. Verdubbeling forfaitair bedrag na ondertekening begeleidingsovereenkomst: 422 euro (voordien 211 euro)
    2. Na ondertekening van de begeleidingsovereenkomst: 45% van de huurachterstal met een maximum van 1.185 euro (voordien 25%)
    3. Bij het bereiken van een stabiele woonsituatie: 15% van de huurachterstal met een maximum van 395 euro (voordien 35%)
- **Technische wijzigingen en optimalisaties** (structureel):
    - Minimum en maximum huurachterstal schrappen (voordien min. 2 en max. 6 maanden huurachterstal)
    - Begeleidingsovereenkomst en afbetalingsplan moduleerbaar door het OCMW en vereenvoudigd
    - SVK huurders worden mee in de scope genomen van het FBU (voordien uitgesloten)
- **Communicatiecampagne FBU**:

Op korte termijn zal een communicatiecampagne opgezet worden in samenspraak met de VVSG om de bekendheid en werking van het Fonds onder de aandacht te brengen van huurders, verhuurders, OCMW's en (lokale) middenveldorganisaties. De OCMW's worden eveneens geïnformeerd over de mogelijkheden die er zijn om informatie te delen met het vredegerecht over verhuurders die niet meewerken i.h.k.v. het FBU, meer bepaald het ondertekenen van de begeleidingsovereenkomst.

Timing:

- inwerkingtreding vanaf 1/6/2020;

- continue opvolging / monitoring;

- evaluatie: najaar 2022 door het steunpunt Wonen

- Bijsturing: september 2022

- Evaluatie van de tijdelijke maatregelen: 6 maanden na de bijsturing

Budget: 6,188 miljoen euro (ingeschreven in de begroting)

7.5.11. Basisbereikbaarheid (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken

Uitvoerende administratie:

Departement Mobiliteit en Openbare Werken, De Lijn, Agentschap Wegen en Verkeer, Maritieme dienstverlening en Kust, De Vlaamse Waterweg

Omschrijving van de maatregel:

“Mensen met een beperking, in armoede, ouderen… moeten letterlijk en figuurlijk ergens kunnen geraken. Mobiel zijn is essentieel om het eigen leven kwaliteitsvol uit te bouwen en te beleven. Met basisbereikbaarheid zorgen we voor vraaggerichte mobiliteit aan een betaalbare prijs en een voldoende gebiedsdekkend vervoersnetwerk.” (Vlaamse regering 2019-2024 Regeerakkoord, p. 177)

Het nieuwe decreet basisbereikbaarheid (2019) stelt dat het hervormde openbaar vervoer bestaat uit vier verschillende lagen, die een voldoende gebiedsdekking moeten verzekeren. Voor zij die omwille van doelgroep, tijdstip of locatie geen toegang hebben tot de drie andere openbaarvervoerslagen (trein, tram, bus) is er vervoer op maat. Dit vervoer op maat beantwoordt aan de mobiliteitsnoden van zowel de open gebruiker door het inzetten van deelsystemen en collectief vervoer als de doelgroepsreiziger door het organiseren van gespecialiseerd vervoer. Het vervoer op maat wordt door de vervoerregioraad vastgesteld, waardoor lokale besturen beter kunnen inspelen op bestaande mobiliteitsnoden in hun eigen regio. De Vlaamse Overheid waakt over de minimumvereisten. Op deze manier hopen we de vervoersarmoede in Vlaanderen zo goed als mogelijk te bestrijden.

Timing en budget uitrol: voorlopige planning

Jaar	Huidige budgetten VoM	Extra budgetten	Totaal budget VoM per jaar
vanaf juli 2023	17 mio euro	12 mio euro	29 mio euro
2023	Nog te bepalen	Nog te bepalen	Nog te bepalen

Voor het werkingsjaar 2022 werden ondertussen de budgetten voor het aangepast vervoer verhoogd:

Compensatiedecreet: Diensten aangepast vervoer werkingsjaar 2021 3.431.164,47 € en werkingsjaar 2022 3.674.134,74 €)

Ook voor de Mobiliteitscentrales Aangepast Vervoer (MAV) werden de afgelopen jaren steeds meer subsidies toegekend

	Subsidie 2019	Subsidie 2020	Subsidie 2021	Subsidie 2022
MAV Antwerpen	244 500,00 €	292 590,00 €	325 000,00 €	450 000,00 €
MAV Vlaams-Brabant	249 500,00 €	292 590,00 €	325 000,00 €	470 000,00 €
MAV Oost-Vlaanderen	249 500,00 €	245 271,00 €	246 794,00 €	246 794,00 €
MAV West-Vlaanderen	219 921,00 €	248 645,24 €	249 080,00 €	249 080,00 €
MAV Limburg	249 500,00 €	249 680,00 €	249 680,00 €	351 680,00 €
Totaal	1 212 921,00 €	1 328 776,24 €	1 395 554,00 €	1 767 554,00 €

7.5.12. Uitvoeren van de acties voor mobiliteit en infrastructuur die de luchtkwaliteit verbeteren en de uitstoot van broeikasgassen verminderen (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken

Uitvoerende administratie:

Departement Mobiliteit en Openbare Werken, De Lijn, Agentschap Wegen en Verkeer, Maritieme dienstverlening en Kust, De Vlaamse Waterweg

Omschrijving van de maatregel:

Het beleidsdomein MOW staat in voor de uitvoering van verschillende maatregelen uit het Luchtbeleidsplan en het Vlaams Energie- en Klimaatplan. Een aantal van deze acties kunnen direct of indirect de leefomstandigheden van mensen in armoede verbeteren:

- de impact van luchtverontreiniging door verkeer te verminderen bij de (her)inrichting van (weg)infrastructuur. Dit is geen maatregel die armoede direct zal bestrijden, maar als er van uitgegaan wordt dat woningen langs drukke wegen goedkoper zijn, maar dat wonen daar ongezonder is, kan deze maatregel ook de situatie van de mensen die in armoede leven verbeteren. De praktijkgerichte handleidingen van het Agentschap Wegen en Verkeer voor het ontwerp van infrastructuur worden voortdurend bijgesteld en in de toekomst zal bvb. voor de hoofdwegen meer aandacht besteed worden aan de integratie van luchtkwaliteit.- werken aan een gedragsverandering. Het is voor deze maatregel onder andere de bedoeling om bij de federale overheid te pleiten voor fiscale stimulatie van zachte mobiliteit en gebruik van andere vervoersmodi dan personenwagens (stappen, fietsen, openbaar vervoer) en in te zetten op instrumenten die inspelen op emotie of sociale normen en gewoontegedrag doorbreken. Aangezien wagenbezit bij mensen in armoede minder groot zal zijn dan gemiddeld en ze daardoor meer zullen aangewezen zijn op stappen, fietsen of openbaar vervoer, zal stimuleren van deze verplaatsingsmiddelen hen ten goede komen.

- het gebruik van lichte, voornamelijk elektrische voertuigen stimuleren. In dit eerste plaats wordt ingezet op een gepaste inrichting van infrastructuur en samenhangende, comfortabele en veilige netwerken voor zachte(re) mobiliteit. Deze maatregel zal vooral ten goede komen van mensen die zich te voet of met de fiets of lichte elektrische voertuigen willen, of bij gebrek aan alternatieven moeten, verplaatsen. De aankoop van lichte elektrische voertuigen werd tot eind 2019 met een zero-emissiepremie ondersteund. Momenteel zijn er daartoe geen instrumenten voorzien.- Samenwerken met burgers, verenigingen en middenveldorganisaties. Via de doelstellingen, thema's en beleidsprioriteiten van de Mobiliteitsvisie 2040 zetten we in op een integrale benadering van mobiliteitsuitdagingen. Via een krachtdadig en vernieuwend mobiliteitsbeleid focussen we op participatie waarbij alle relevante actoren betrokken worden en het denken in samenhangende systemen waarbij alle relevante aspecten meegenomen worden. We werken daarom samen met middenveldorganisaties, experten, overheidsinstanties en burgers om mensen in armoede mee het mobiliteitssysteem vorm te geven.

- Het is de bedoeling dat we samen op pad gaan om nieuwe mobiliteitsopties en -keuzes, die relevant zijn, te verkennen en in te bouwen om de lange termijn perspectieven te vervullen. Zo zetten we onder andere in op het benutten van nieuwe mogelijkheden rond het gebruik van nieuwe digitale diensten (zoals deelplatformen, apps) en het delen van vervoersmiddelen.

Timing: Horizon van de mobiliteitsvisie is 2040 met operationalisering transitieversnellers vanaf juli 2021 tot 2024.

Budget: nog te bepalen

7.5.13. Wijkverbeteringscontracten (geactualiseerd)

Trekkende minister:

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur

Uitvoerende administratie:

Agentschap Binnenlands Bestuur – Team stedenbeleid

Omschrijving van de maatregel:

De 11 wijkverbeteringscontracten werden eind december 2021 goedgekeurd op de Vlaamse Regering. Met deze projectsubsidies ondersteunt de minister lokale besturen ij het aanpakken van uitdagingen in kwatsbare wijken. Centraal hierbij staat de focus op wijken met multidimensionele en verweven problematieken en uitdagingen.

In het eerste half jaar van 2022 zijn de betrokken lokale besturen gestart met het samenstellen van stuurgroepen die ondertussen al een paar keer zijn samengekomen. Op deze stuurgroepen worden de projecten concreet uitgewerkt en gestart. De lokale besturen hebben ondertussen ook werk gemaakt van personeelsaanwervingen voor de uitrol van de projecten.

Timing: /

Budget: /

Bijlage 1 - Uitgebreide Omgevingsanalyse 2022

In deze omgevingsanalyse wordt eerst ingegaan op de cijfers van de belangrijkste armoede-indicatoren van de EU-SILC-survey 2021aangevuld met administratieve gegevens van de POD Maatschappelijke Integratie, de Kredietcentrale van de Nationale Bank, de VDAB, de VREG, het Agentschap Opgroeien en Wonen-Vlaanderen.

Belangrijke noot: De cijfers die hieronder worden weergegeven en beschreven geven op het eerste zicht een positieve tendens weer in de evolutie van de armoede cijfers in Vlaanderen en Brussel. Echter willen we bij deze cijfers toch enig voorbehoud maken gezien de recente COVID- en energie -crisis. Beide crisissen hebben op mensen in armoede of mensen met een risico op armoede een grote impact gehad (of zelfs nog steeds). Deze impact is nog niet zichtbaar in het hier gepresenteerde cijfermateriaal.

1. Armoede of sociale uitsluiting volgens EU-SILC-survey

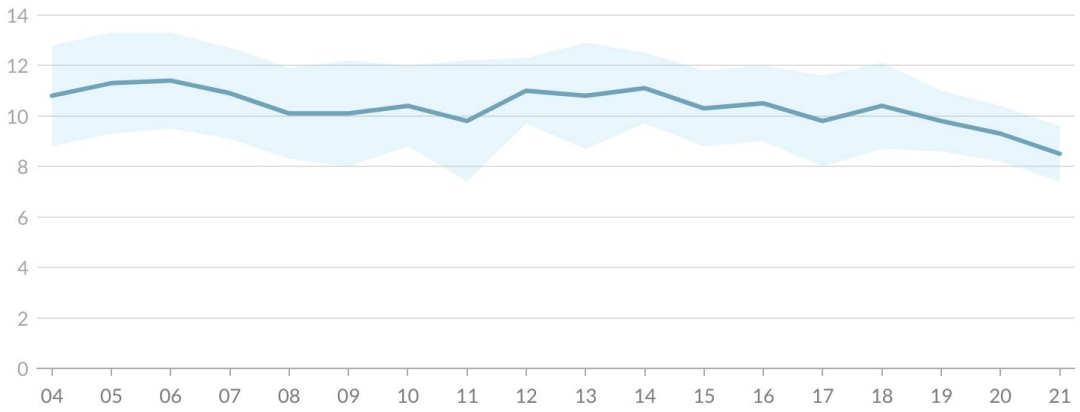
1.1. Bevolking onder de armoededrempel

Volgens de EU-SILC-survey van 2021 leefde 7.8% van de inwoners in het Vlaamse Gewest in een huishouden met een inkomen onder de Belgische armoededrempel. Dat komt overeen met ongeveer 510.000 personen. De armoededrempel is bepaald op 60% van het mediaan netto beschikbare gestandaardiseerde huishoudinkomen in België. Er wordt vanuit gegaan dat huishoudens met een inkomen onder de armoededrempel een verhoogd risico op armoede lopen. Voor een alleenstaande ging het volgens de EU-SILC van 2021 om 1.293 euro per maand, voor een gezin met 2 volwassenen en 2 kinderen om 2.715 euro per maand.

De armoederisicocijfers worden berekend op basis van het totale beschikbare inkomen van het huishouden in het jaar voorafgaand aan de survey. De cijfers van de EU-SILC-survey van 2021 hebben dus betrekking op het totale huishoudinkomen van 2020, het eerste jaar van de Covid-19-crisis.

De EU-SILC-enquête werd in 2019 ingrijpend vernieuwd. Daardoor is voorzichtigheid geboden bij het maken van vergelijkingen met de resultaten van voorgaande jaren. Wel kan gesteld worden dat het aandeel personen onder de armoededrempel tussen 2019 en 2021 eerder lijkt te dalen dan te stijgen, ondanks de Covid-19-crisis. Dat heeft te maken met het feit dat als gevolg van het inkomensverlies van werkenden (vooral zelfstandigen) door de crisis de armoededrempel tussen 2020 en 2021 min of meer stabiel bleef, terwijl die in andere jaren doorgaans stijgt. Tegelijk werden de sociale uitkeringen in 2020 wel geïndexeerd waardoor de impact van de crisis op het inkomen van personen met een uitkering eerder beperkt bleef.

Bevolking onder de armoededrempel
Vlaams Gewest, 2004-2021, in %

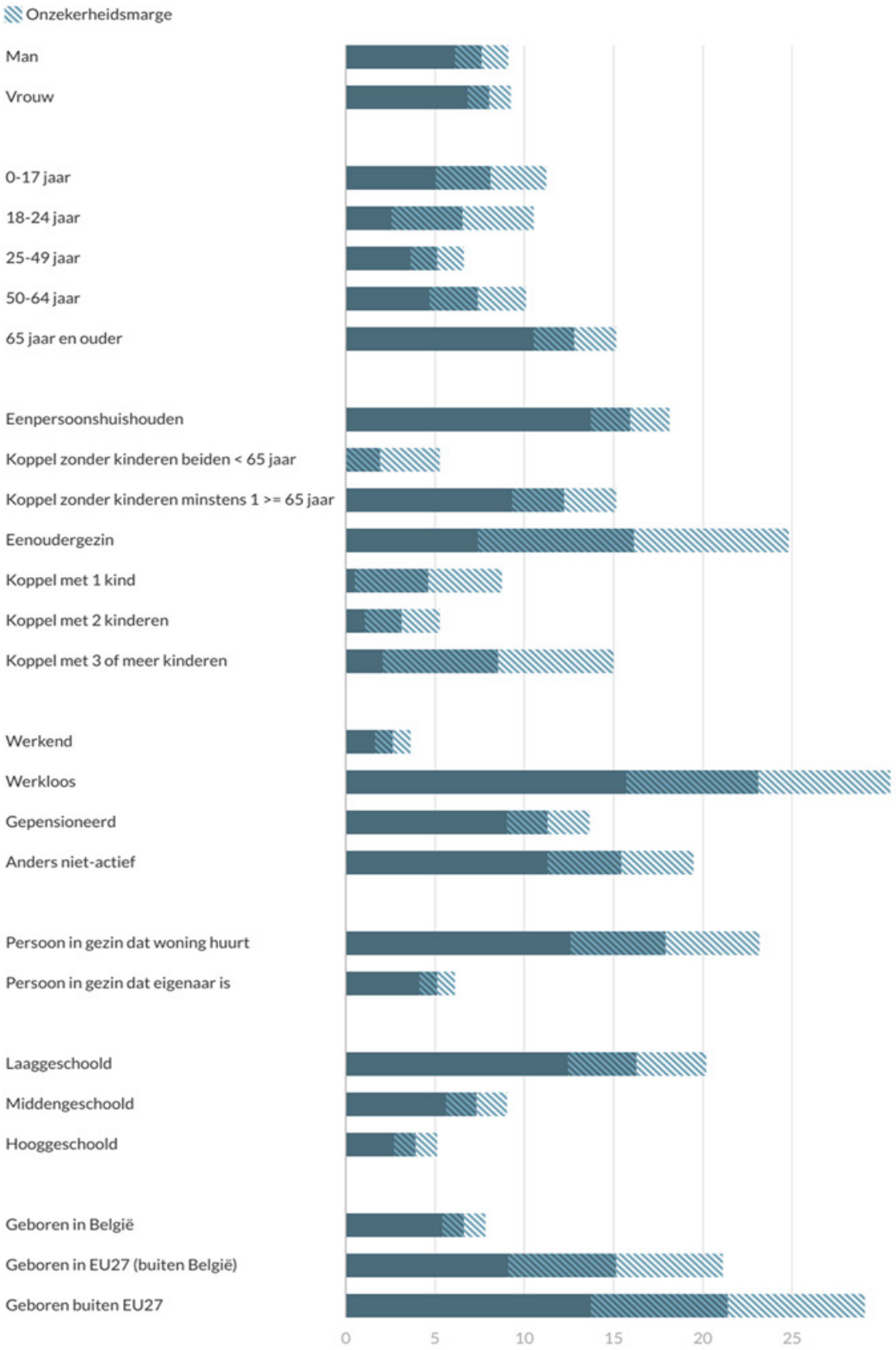

Noot: de cijfers opgenomen in de figuur werden berekend op basis van de huishoudinkomens in het voorgaande jaar. Het gaat om schattingen gebaseerd op een enquête. De onzekerheidsmarges zijn aangegeven in stippellijn. De EU-SILC-enquête werd in 2019 ingrijpend vernieuwd waardoor voorzichtigheid geboden is bij het maken van vergelijkingen met voorgaande jaren.

Bron: EU-SILC Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

Bij een aantal groepen ligt het aandeel onder de armoededrempel duidelijk hoger dan bij de totale bevolking. Het hoogste aandeel is te vinden bij de huishoudens met zeer lage werkintensiteit. Het gaat om huishoudens waar de volwassen leden niet of nauwelijks aan het werk zijn. Bij deze huishoudens ligt het armoederisicopercentage op 45%. Bij werklozen en personen geboren buiten de EU ligt het armoederisicopercentage iets hoger dan 20%, bij huurders en personen in eenoudergezinnen op 18%. Ook bij laaggeschoolden, eenpersoonshuishoudens, eenoudergezinnen, ouderen en oudere koppels, personen geboren in de EU (buiten België) en niet-actieven (exclusief gepensioneerden) en gepensioneerden ligt het armoederisicopercentage hoger dan gemiddeld.

Bevolking onder de armoededrempel naar achtergrondkenmerken
Vlaams Gewest, 2021, in %

Noot: de cijfers opgenomen in de figuur werden berekend op basis van de huishoudinkomens in het voorgaande jaar. Het gaat om schattingen gebaseerd op een enquête. Daardoor moet rekening gehouden worden met een onzekerheidsmarge.
Bron: EU-SILC Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

Het armoederisico lag in 2021 in het Vlaamse Gewest (8,5%) lager dan in het Waalse Gewest (18%) en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest (25%). In België lag het armoederisico op 13%.

1.2. Subjectieve armoede

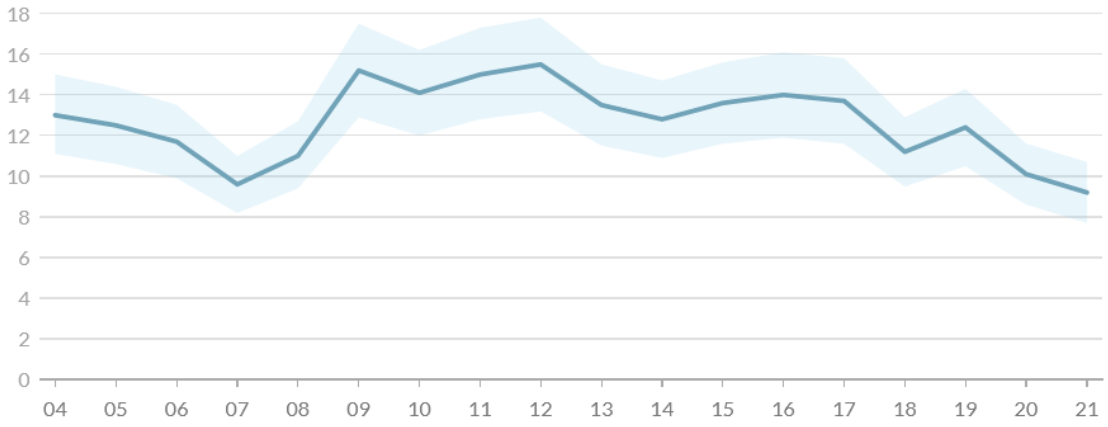
In 2021 leefde 9% van de bevolking in het Vlaamse Gewest in subjectieve armoede. Dat komt overeen met ongeveer 600.000 personen. In het Brusselse Gewest ging het om 30% van de bevolking of ongeveer 370.000 personen. Het gaat om personen die leven in een huishouden dat zelf aangeeft moeilijk tot zeer moeilijk rond te komen met het beschikbare inkomen.

Het aandeel in subjectieve armoede lijkt in de meest recente jaren iets lager te liggen dan in de periode 2009-2012 en dit ondanks de Covid-19-crisis. In tegenstelling tot bij de cijfers over het aandeel personen onder de armoededrempel, hebben de cijfers over subjectieve armoede betrekking op de inkomenssituatie op het moment van de bevraging zelf (en niet op het inkomen in het jaar voorafgaand aan de survey). Dat betekent dat de cijfers van 2020 en 2021 betrekking hebben op de situatie van midden 2020 en 2021, allebei momenten midden in de Covid-19-crisis.

Meer recente cijfers over de beoordeling van de inkomenssituatie die ook de impact van de economische crisis van 2022 in beeld kunnen brengen, zijn nog niet beschikbaar.

Bevolking in subjectieve armoede

Vlaams Gewest, 2004-2021, in %

Noot: de cijfers opgenomen in de figuur werden berekend op basis van de huishoudinkomens in het voorgaande jaar. Het gaat om schattingen gebaseerd op een enquête. De onzekerheidsmarges zijn aangegeven in stippellijn. De EU-SILC-enquête werd in 2019 ingrijpend vernieuwd waardoor voorzichtigheid geboden is bij het maken van vergelijkingen met voorgaande jaren.

Bron: EU-SILC Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

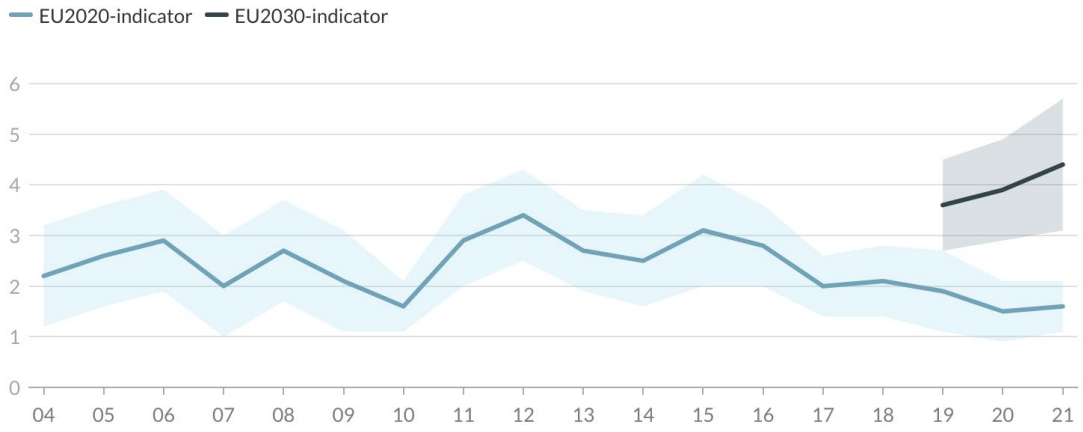
1.3. Ernstige materiële en sociale deprivatie

De materiële en sociale deprivatie-indicator focust niet zozeer op het inkomen zelf, maar op het feit of men bepaalde basisitems of sociale activiteiten moet missen of niet kan aankopen omwille van financiële redenen. De materiële en sociale deprivatie-indicator werd uitgewerkt in het kader van de

opvolging van de Europa 2030-strategie en verschilt van de materiële deprivatie-indicator die vroeger werd gebruikt bij de opvolging van de Europa 2020-strategie[4]. In de EU2030-indicator werd de indicator onder meer uitgebreid met een aantal sociale activiteiten. Er worden nu 13 aspecten in kaart gebracht. Zes van deze aspecten werden ook gemeten bij de vroegere EU2020-indicator voor ernstige materiële deprivatie. Voor de meest recente jaren kon zowel de nieuwe EU2030-indicator als de vroeger gebruikte EU2020-indicator worden berekend. Daaruit blijkt dat de percentages bij de EU2030-indicator duidelijk hoger liggen dan bij de EU2020-indicator.

Volgens de EU-SILC-survey leefde in 2021 4% van de inwoners van het Vlaamse Gewest in ernstige materiële en sociale deprivatie. Dat komt overeen met ongeveer 300.000 personen. Ook hier geldt dat vergelijkingen met de resultaten van voorgaande jaren moeilijk zijn wegens wijzigingen aan de EU-SILC-enquête in 2019. Wel kan gesteld worden dat de ernstige materiële deprivatie berekend volgens de EU2020-indicator in de meest recente jaren lager ligt dan in de periode 2012-2015.

Bevolking in ernstige materiële (en sociale) deprivatie
Vlaams Gewest, 2004-2021, in %

Noot: de gegevens opgenomen in de figuur zijn schattingen gebaseerd op een enquête. De onzekerheidsmarges zijn aangegeven in stippellijn. De EU-SILC-enquête werd in 2019 ingrijpend vernieuwd waardoor voorzichtigheid geboden is bij het maken van vergelijkingen met voorgaande jaren.

Bron: EU-SILC Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

1.3. Zeer lage werkintensiteit

In 2021 leefde 7% van de bevolking tot 64 jaar van het Vlaamse Gewest in een huishouden met zeer lage werkintensiteit. Dat komt overeen met ongeveer 340.000 personen. Het gaat om huishoudens waar door de volwassenen niet of slechts beperkt wordt gewerkt op de arbeidsmarkt.

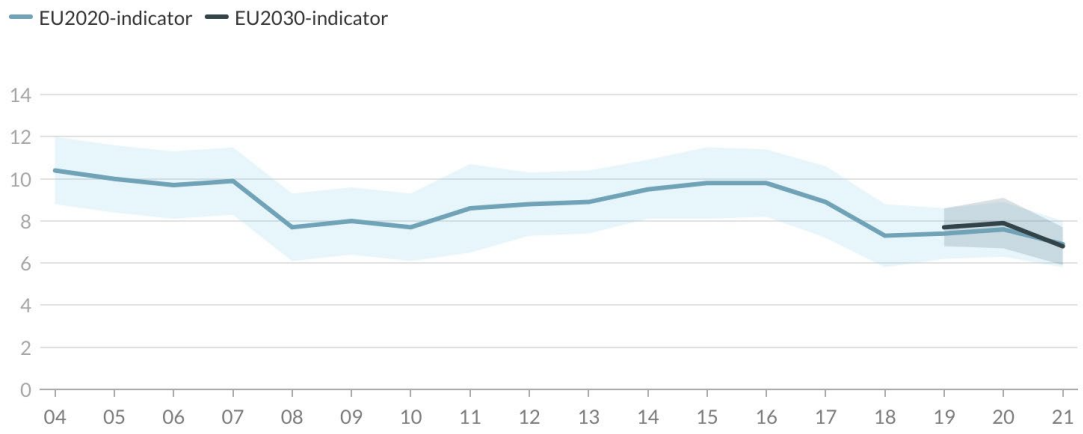
Ook deze indicator werd uitgewerkt in het kader van de opvolging van de Europa 2030-strategie en wijkt beperkt af van de indicator die vroeger werd gebruikt in het kader van de opvolging van de Europa 2020-strategie. Bij de bepaling van de werkintensiteit van een huishouden werd de afbakening van de

[4] https://statbel.fgov.be/nl/nieuws/materiele-en-sociale-deprivatie-een-nieuwe-indicator-om-armoede-te-meten.

actieve bevolking uitgebreid van 60 jaar naar 64 jaar. Voor de meest recente jaren kon zowel de nieuwe EU2030-indicator als de vroeger gebruikte EU2020-indicator worden berekend. Daaruit blijkt dat de percentages bij de EU2030-indicator nagenoeg op hetzelfde niveau liggen als bij de EU2020-indicator.

Door de wijzigingen aan de EU-SILC-enquête in 2019 is weerom voorzichtigheid geboden bij het maken van vergelijkingen met de resultaten van voorgaande jaren. Wel kan gesteld worden dat het aandeel personen in een huishouden met zeer lage werkintensiteit in de meest recente jaren lager ligt dan in de periode 2015-2016.

Bevolking tot 60/64 jaar in huishouden met zeer lage werkintensiteit
Vlaams Gewest, 2004-2021, in %

Noot: de gegevens opgenomen in de figuur zijn schattingen gebaseerd op een enquête. De onzekerheidsmarges zijn aangegeven in stippellijn. De EU-SILC-enquête werd in 2019 ingrijpend vernieuwd waardoor voorzichtigheid geboden is bij het maken van vergelijkingen met voorgaande jaren.

Bron: EU-SILC Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

1.4. Armoede of sociale uitsluiting volgens de EU2030-definitie

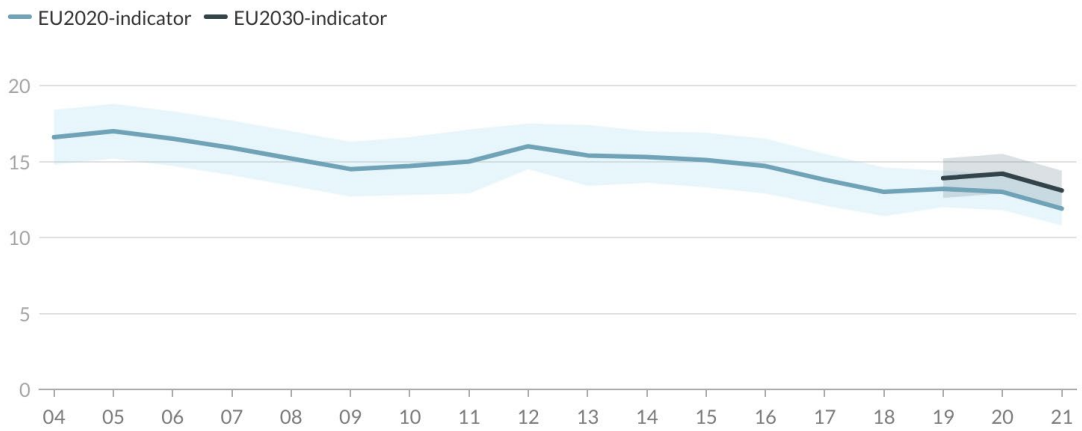
In de opvolging van de Europa 2030-strategie wordt een samengestelde armoede-indicator gebruikt die de 3 bovenvermelde indicatoren tegelijk meeneemt. Deze indicator beschouwt iemand als arm of sociaal uitgesloten als hij of zij voldoet aan minstens 1 van volgende voorwaarden:

- leeft in een huishouden met een inkomen onder de nationale armoededrempel
- leeft in een huishouden met ernstige materiële en sociale deprivatie
- is jonger dan 64 jaar en leeft in een huishouden met zeer lage werkintensiteit.

Zoals al gezegd wijken 2 van bovenstaande indicatoren - en dus ook de samengestelde indicator - beperkt af van de indicatoren die vroeger werd gebruikt in het kader van de opvolging van de Europa 2020-strategie. Voor de meest recente jaren kon zowel de nieuwe samengestelde EU2030-indicator als de vroeger gebruikte EU2020-indicator worden berekend. Daaruit blijkt dat de percentages bij de EU2030-indicator iets hoger liggen dan bij de EU2020-indicator.

Voor de periode voor 2019 kan enkel gekeken worden naar de EU2020-indicator. Die geeft aan dat het aandeel personen in armoede of sociale uitsluiting in de meest recente jaren lager ligt dan in de periode 2004-2006.

Bevolking in armoede of sociale uitsluiting
Vlaams Gewest, 2004-2021, in %

Noot: de gegevens opgenomen in de figuur zijn schattingen gebaseerd op een enquête. De onzekerheidsmarges zijn aangegeven in stippellijn. De EU-SILC-enquête werd in 2019 ingrijpend vernieuwd waardoor voorzichtigheid geboden is bij het maken van vergelijkingen met voorgaande jaren.

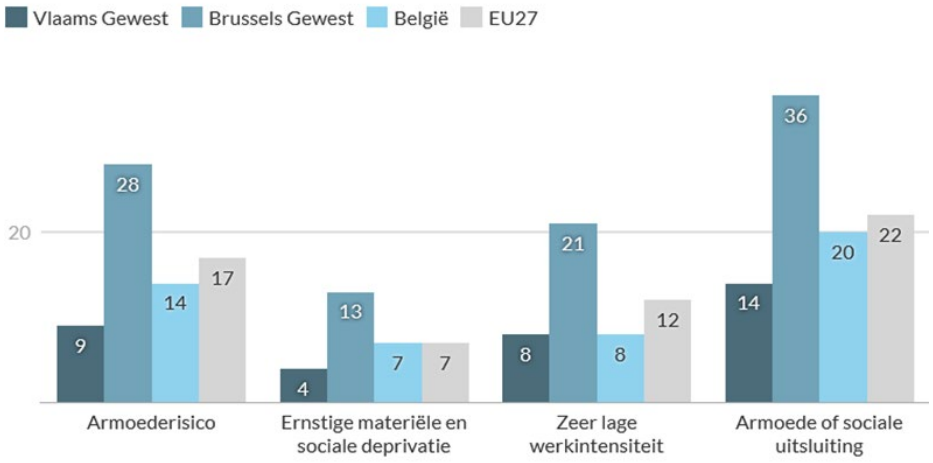
Bron: EU-SILC Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

Het aandeel personen in armoede of sociale uitsluiting lag in 2021 in het Vlaamse Gewest (13%) lager dan in de andere Belgische gewesten. In het Waalse Gewest ging het om 25% van de bevolking en in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest om 35%. In België lag dat aandeel op 19%.

1.5. Europese vergelijking

Op de bovenvermelde indicatoren scoort het Vlaamse Gewest telkens beter dan België in zijn geheel en dan het gemiddelde van de EU27-landen. Enkel bij het aandeel personen in een huishouden met zeer lage werkintensiteit blijft het verschil met het EU-gemiddelde beperkt. België scoort op deze indicator minder goed dan het EU-gemiddelde. Bij de vergelijking van het Vlaamse Gewest met de EU27-landen dient opgemerkt te worden dat één regio uit een land moeilijk te vergelijken valt met landen in hun geheel. Ook andere landen bestaan uit sterkere en minder sterke regio's. Maar algemeen kan wel gesteld worden dat het Vlaamse Gewest in Europees perspectief relatief lage armoedecijfers kent.

Vergelijking belangrijkste EU-SILC-cijfers
Vlaams en Brussels Gewest, België en EU27, 2020, in %

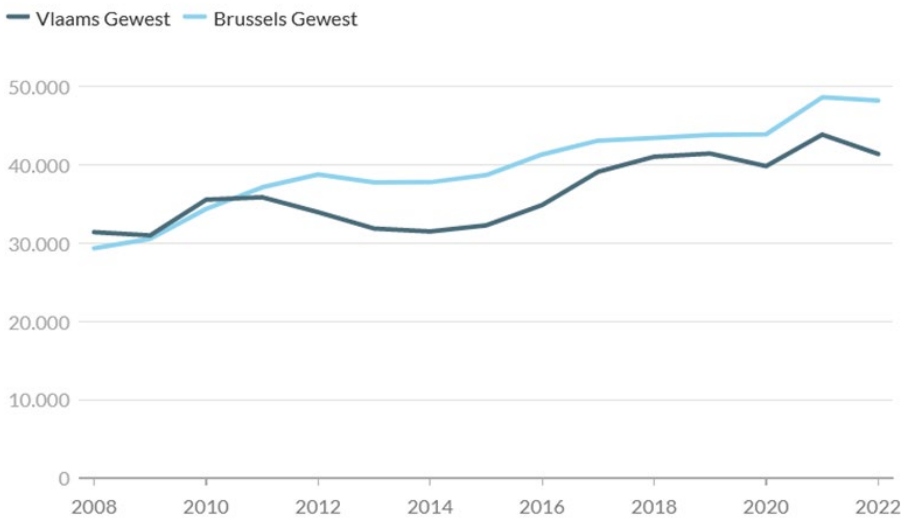
Bron: EU-SILC Statbel & Eurostat, bewerking Statistiek Vlaanderen

2. Sociale bijstand

Begin 2022 ontvingen ongeveer 37.700 inwoners van het Vlaamse Gewest een leefloon en 3.700 personen een equivalent leefloon. In het Brusselse Gewest ging het respectievelijk om ongeveer 44.100 en 4.100 personen. Het leefloon vormt een minimuminkomen voor mensen die niet over voldoende bestaansmiddelen beschikken. Het equivalent leefloon is er voor mensen die niet in aanmerking komen voor het leefloon maar die zich in een vergelijkbare noodsituatie bevinden. In de praktijk wordt het vooral uitgekeerd aan personen die een verzoek hebben ingediend voor internationale bescherming (asielzoekers) en vreemdelingen die niet in het bevolkingsregister zijn ingeschreven.

Zowel in het Vlaamse als in het Brusselse Gewest is het totaal aantal (equivalent) leefloners tussen 2008 en 2022 duidelijk gestegen, maar die stijging was in het Brusselse Gewest (+64%) dubbel zo groot als in het Vlaamse Gewest (+32%).
Tijdens de Covid-19-crisis steeg het aantal (equivalent) leefloners in beide gewesten. In het Vlaamse Gewest steeg dat aantal tussen begin 2020 en begin 2021 met 10%, in het Brusselse Gewest met 11%. In het Vlaamse Gewest volgde daarna tussen begin 2021 en begin 2022 weer een daling. In het Brusselse Gewest bleef dat aantal tussen begin 2021 en begin 2022 op ongeveer hetzelfde niveau.

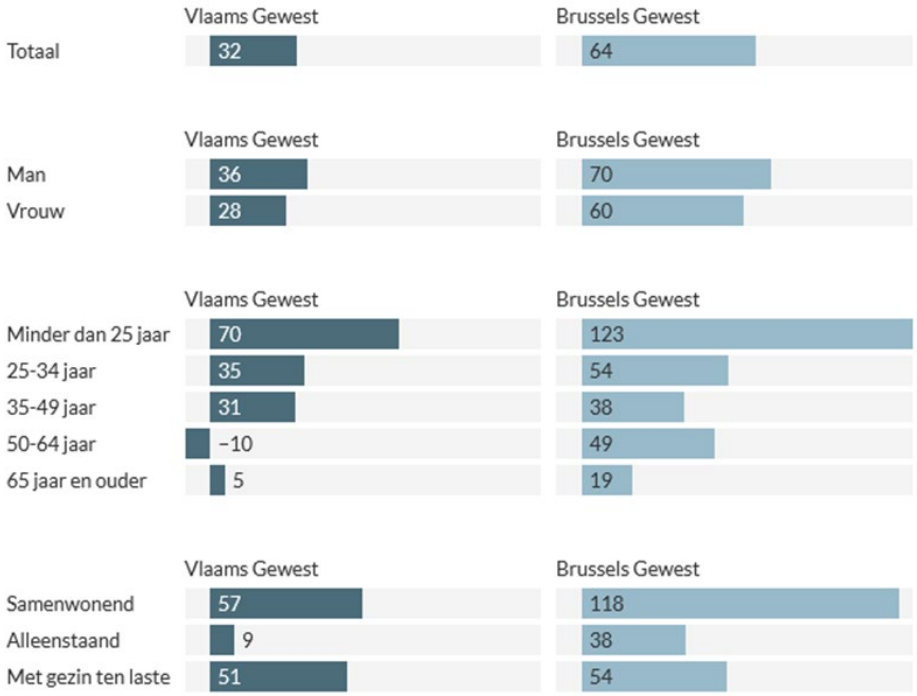
(Equivalent) leefloners
Vlaams en Brussels Gewest, 2008-2022, aantal

Bron: POD Maatschappelijke Integratie, bewerking Statistiek Vlaanderen

Naar achtergrondkenmerken zijn min of meer dezelfde evoluties te zien tussen 2008 en 2022 in zowel het Vlaamse als het Brusselse Gewest, maar bij alle groepen is de relatieve toename in het Brusselse Gewest duidelijk groter dan in het Vlaamse Gewest. Het aantal personen met een leefloon of equivalent leefloon steeg tussen 2008 en 2022 in beide gewesten bij mannen iets sterker dan bij vrouwen. Naar leeftijd valt vooral de sterke stijging op bij jongeren onder 25 jaar. Bij de andere leeftijdsgroepen is die stijging beperkter. Naar gezinssituatie is de grootste stijging te zien bij samenwonenden en personen met een gezin ten laste.

Evolutie van aantal (equivalent) leefloners naar achtergrondkenmerken
Vlaams en Brussels Gewest, tussen 2008 en 2022, in % groei

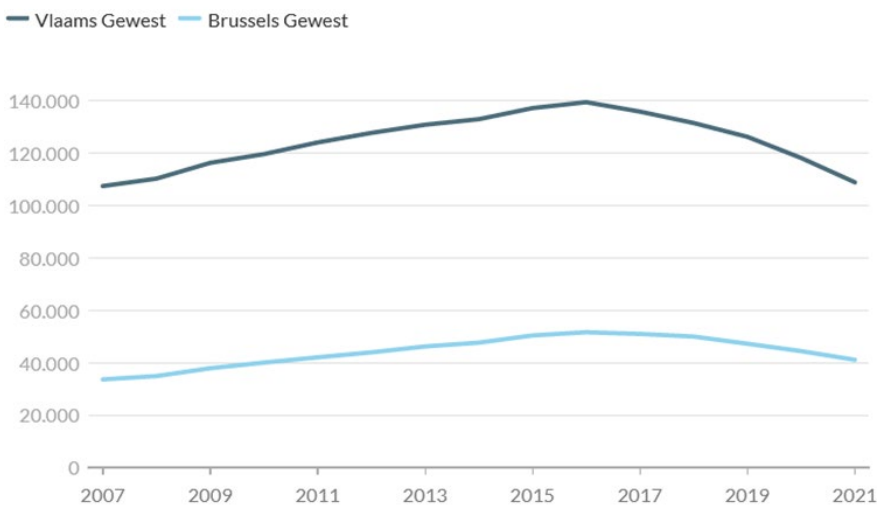

Bron: POD Maatschappelijke Integratie, bewerking Statistiek Vlaanderen

3. Betalingsproblemen en schulden

Betalingsproblemen en schuldoverlast vormen vaak een belangrijk probleem voor mensen met een laag inkomen. Eind 2021 stonden in het Vlaamse Gewest 108.877 personen geregistreerd met een betalingsachterstand op een uitstaand krediet. Dat komt overeen met 2,0% van de bevolking van 18 jaar en ouder. In het Brusselse Gewest ging het om 41.132 personen of 4,4% van de bevolking van 18 jaar en ouder. Het gaat om achterstallen op consumentenkredieten (leningen op afbetaling, verkopen op afbetaling en kredietopeningen) en op hypothecaire kredieten.
Het aantal met betalingsachterstand geregistreerde personen is tussen 2007 en 2016 duidelijk toegenomen en daarna weer gedaald. In 2007 ging het om 2,2% van de meerderjarige bevolking, in 2016 om 2,7%. Daarna daalde dat aandeel weer tot 2,0% in 2021. In het Brusselse Gewest ging het in 2007 om 4,2%, in 2017 om 5,6% en in 2021 om 4,4%. Als gevolg van de COVID-19-crisis werden in de loop van 2020 verschillende steunmaatregelen uitgevaardigd, waaronder de mogelijkheid om onder bepaalde voorwaarden een betalingsuitstel te verkrijgen voor de terugbetaling van een krediet. Dergelijk betalingsuitstel werd niet geregistreerd als een betalingsachterstand. Tot eind juni 2021 kon van deze uitstelmogelijkheid gebruik gemaakt worden.
Hierbij dient te worden opgemerkt dat in deze cijfers enkel rekening wordt gehouden met kredieten (voor consumptie of hypotheek), maar niet met andere schulden zoals schulden voor huur, energiefacturen, gezondheidskosten, telefoon/internet of fiscale schulden.

Geregistreerde personen met betalingsachterstand
Vlaams en Brussels Gewest, 2007-2021, aantal

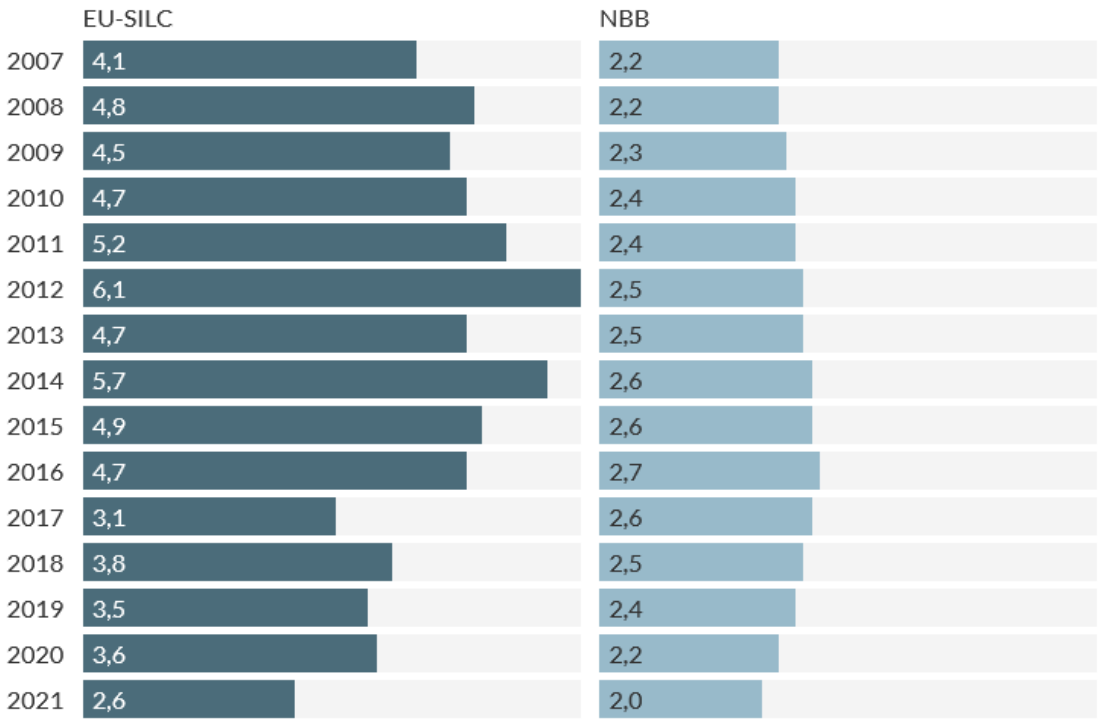

Bron: NBB, bewerking Statistiek Vlaanderen

In de EU-SILC-survey wordt jaarlijks gevraagd naar achterstallige betalingen voor huur of hypotheek, elektriciteit, water of gas, aankopen op afbetaling of een andere lening. In 2021 leefde 3% van de inwoners van het Vlaamse Gewest in een huishouden met minstens 1 achterstallige betaling in het afgelopen jaar. Dat komt overeen met ongeveer 170.000 personen. In tegenstelling tot de bovenstaande cijfers van de Nationale Bank wordt hier niet alleen rekening gehouden met kredieten maar ook met andere mogelijke schulden. Het percentage personen in een huishouden met achterstallen lag vanaf 2017 iets lager dan in de periode tot 2016.

Bevolking in huishouden met minstens 1 achterstallige betaling (EU-SILC) en met betalingsachterstand geregistreerde meerderjarige bevolking (NBB)

Vlaams Gewest, 2007-2021, in %

Bron: EU-SILC Statbel, NBB, bewerking Statistiek Vlaanderen

4. Werkloosheid

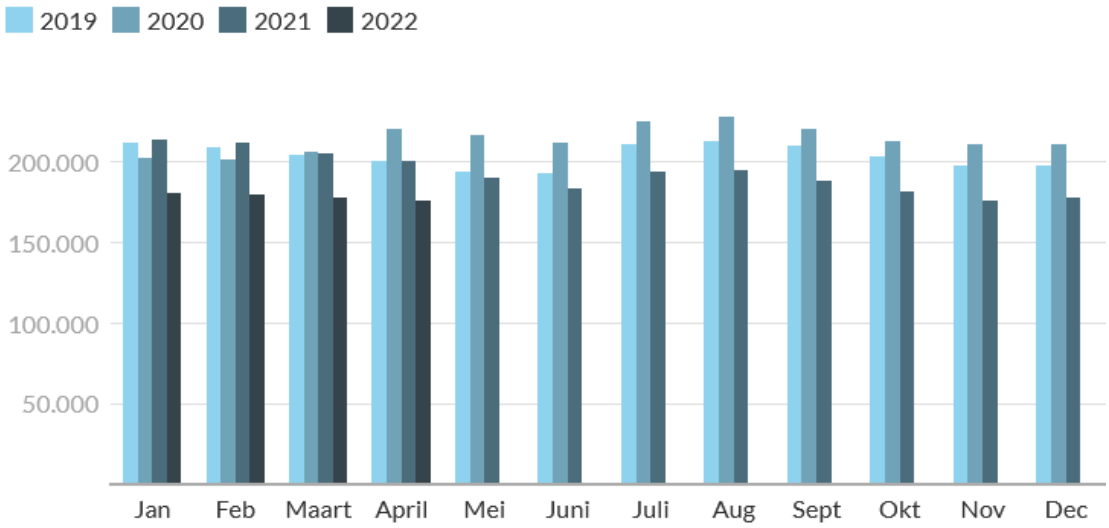
Het Vlaamse Gewest telde in 2021 gemiddeld 193.150 werkzoekenden zonder werk (WZW). Dat waren er 9,7% minder dan in 2020. Het aantal werkzoekenden zonder werk zakte in 2021 voor het eerst in de periode 2007-2021 onder de grens van 200.000. In 2014 lag dat aantal met iets meer dan 251.000 WZW het hoogst.

Tussen 2015 en 2019 daalde het aantal WZW, waardoor in 2019 het lage niveau van 2008 bijna werd geëvenaard. Door de COVID-19-crisis was er in 2020 echter weer sprake van een stijging, gevolgd door opnieuw een daling in 2021.

Maandcijfers voor 2022 geven aan dat het lage aantal werkzoekenden zonder werk dat al te zien was in 2021 zich ook verder doorzet in de eerste maanden van 2022.

Werkzoekenden zonder werk per maand

Vlaams Gewest, 2018-2022, aantal

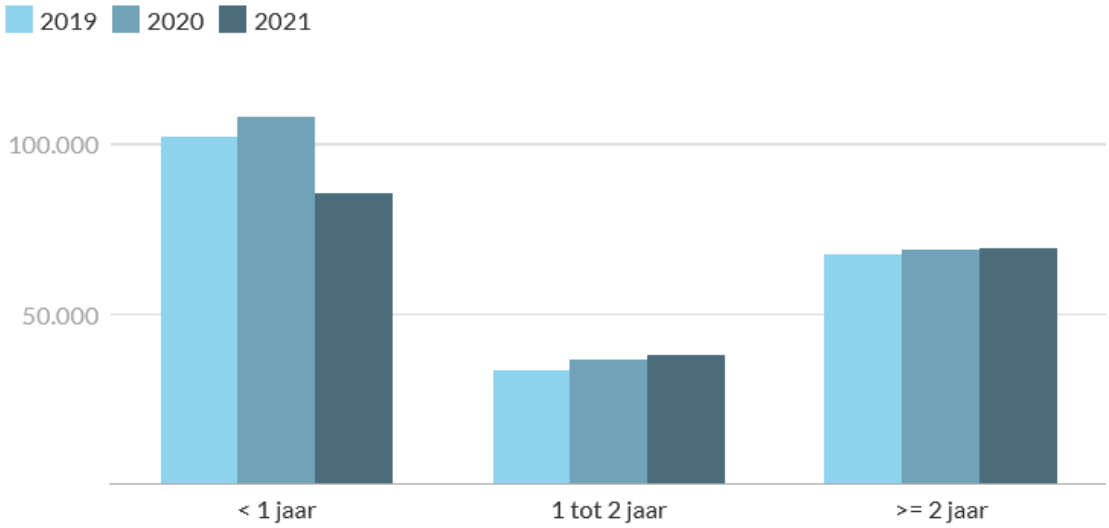

Bron: Arvastat VDAB, bewerking Statistiek Vlaanderen

De daling van het aantal werkzoekenden zonder werk die zich heeft ingezet vanaf 2021 is vooral terug te vinden bij de kortdurige werkzoekenden (minder dan 1 jaar). Bij het aantal werkzoekenden dat langer dan 1 jaar werkzoekend is, is er eerder sprake van een stijging dan een daling, al blijft die stijging telkens wel beperkt.

Werkzoekenden zonder werk naar werkloosheidsduur

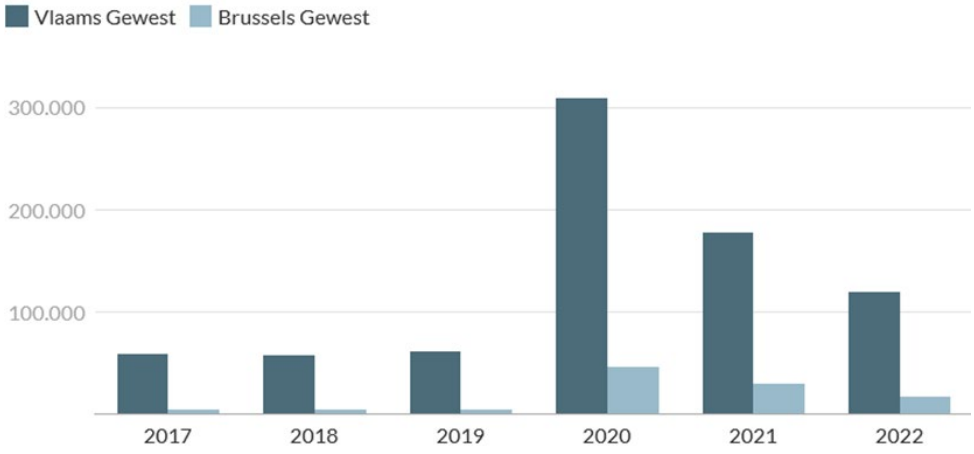
Vlaams Gewest, 2018-2021, gemiddeld aantal per maand

Bron: Arvastat VDAB, bewerking Statistiek Vlaanderen

De personen in tijdelijke werkloosheid zijn niet opgenomen in de cijfers van de VDAB over het aantal werkzoekende niet-werkenden. Het aantal personen met een uitkering voor tijdelijke werkloosheid lag vanaf maart 2020 veel hoger dan in de maanden daarvoor. Dat hangt samen met de terugval van de economische activiteit door de COVID-19-crisis. Tussen februari en april 2020 steeg het aantal personen met een uitkering voor tijdelijke werkloosheid van 84.100 personen tot 792.100 personen. In de maanden daarna is het aantal tijdelijke werklozen weer sterk gedaald, tot 138.600 in september. In november steeg dat aantal weer tot 304.500 personen. In 2021 daalde het aantal van 290.400 in januari tot 96.600 in september. Tussen oktober en januari 2022 steeg dat aantal echter opnieuw tot 190.400, waarna het in februari en maart van 2022 weer daalde.

Personen met uitkering voor tijdelijke werkloosheid
Vlaams Gewest, 2017-2022, jaargemiddelde

Noot: cijfers voor 2022 gebaseerd op de eerste 7 maanden van het jaar.
Bron: RVA, bewerking Statistiek Vlaanderen

5. Ongekwalificeerde schoolverlaters

In het schooljaar 2019-2020 verliet volgens de administratieve gegevens van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming 9,4% van de leerlingen het secundair onderwijs zonder voldoende kwalificaties. Het gaat om schoolverlaters zonder kwalificatie met een beroepsfinaliteit of met een finaliteit van doorstroom naar het hoger onderwijs. Het percentage vroegtijdige schoolverlaters steeg tussen de schooljaren 2014-2015 en 2018-2019 van 9,7% naar 12,1%. In 2019-2020 zakte dat percentage naar 9,4%. De cijfers hebben betrekking op alle leerlingen in het Nederlandstalig onderwijs, ook in de Nederlandstalige scholen in het Brusselse Gewest. Bij de leerlingen in het Brusselse Gewest lag het aandeel schoolverlaters zonder kwalificatie op 17,2%. Dat is bijna dubbel zo hoog als het algemeen gemiddelde.
Opvallend bij de cijfers van vroegtijdig schoolverlaten is het grote verschil tussen de onderwijsvormen. In het schooljaar 2019-2020 verliet in het algemeen secundair onderwijs (aso) 2% van de leerlingen vroegtijdig de schoolbanken, in het technisch secundair onderwijs (tso) 6%. In het kunstsecundair onderwijs (kso) en het beroepssecundair onderwijs (bso) ging het om respectievelijk 10% en 14%. In het deeltijds beroepssecundair onderwijs (dbso) verliet 58% van de jongeren het onderwijs vroegtijdig.

Daarnaast blijkt het vroegtijdig schoolverlaten ook gelinkt aan schoolse achterstand. Bij jongeren met 1 jaar schoolse achterstand verliet 11% vroegtijdig de schoolbanken. De kans op vroegtijdig schoolverlaten neemt sterk toe met elk bijkomend jaar schoolse achterstand. Bijna de helft van de jongeren met meer dan 2 jaar schoolse achterstand verliet het onderwijs zonder voldoende kwalificaties.
Ook de thuistaal en het opleidingsniveau van de moeder spelen een rol. Bij jongeren die thuis met geen enkel gezinslid Nederlands spreken, lag de kans op vroegtijdig schoolverlaten in 2019-2020 meer dan 3 keer hoger dan bij jongeren die thuis uitsluitend Nederlands spreken (respectievelijk 20% en

6%). De verschillen naargelang het opleidingsniveau van de moeder zijn nog sterker. Bij jongeren waarvan de moeder een diploma hoger onderwijs heeft, verliet 3% vroegtijdig de schoolbanken. Bij jongeren waarvan de moeder geen diploma lager onderwijs heeft, liep dat op tot 23%.

De meest recente administratieve gegevens van het Departement Onderwijs betreffen de situatie op het einde van het schooljaar 2019-2020. Cijfers over het schooljaar 2020-2021 zijn nog niet beschikbaar. De resultaten van de EAK-enquête van 2021 geven mogelijk wel al een indicatie van de recente evolutie van het aandeel vroegtijdige schoolverlaters, zij het dat hier wel een andere definitie wordt gehanteerd dan bij de gegevens van het Departement Onderwijs. In 2021 was volgens de EAK-resultaten 5% van de Vlaamse 18- tot 24-jarigen een vroegtijdige schoolverlater. In het Brusselse Gewest ging het om 9% van de 18- tot 24-jarigen. Het gaat om jongeren die geen einddiploma van het niveau secundair onderwijs hebben behaald en die geen onderwijs of opleiding volgden in de 4 weken voor de bevraging. Dat aandeel lag in 2021 nog iets lager dan in 2020 (7%).

6. Woon- en energiekosten

Bij personen met een laag inkomen kunnen de woonkosten behoorlijk zwaar doorwegen in het huishoudbudget. Door het Europese statistiekbureau Eurostat wordt de grens voor een te zware woonkost gelegd op 40% van het beschikbare huishoudinkomen. Daarbij wordt rekening gehouden met de uitgaven voor huur of aflossing van de lening, verzekering, taksen, onderhoud en nutsvoorzieningen. In 2021 leefde 6% van de inwoners van het Vlaamse Gewest in een huishouden met een te zware woonkost. Dat komt overeen met ongeveer 400.000 personen. Dat percentage blijft sinds 2018 min of meer stabiel.

Dat de woonkost behoorlijk kan doorwegen op het huishoudbudget blijkt ook uit het feit dat een aanzienlijke groep huishoudens problemen heeft met het betalen van de elektriciteits- of gasfactuur.
Eind 2021 leverden in het Vlaamse Gewest de netbeheerders wegens wanbetaling elektriciteit aan 69.421 huishoudens en gas aan 51.003 huishoudens. Die aantallen liggen iets lager dan in de voorgaande jaren. Het gaat om huishoudens waarvan de commerciële energieleverancier het contract heeft opgezegd omdat zij hun energiefactuur niet op tijd hebben betaald en niet hebben gereageerd op een aangetekende ingebrekestelling of de afspraken in een afbetalingsplan niet hebben nageleefd. Als het huishouden in dat geval geen nieuwe commerciële leverancier vindt, dan neemt de netbeheerder de levering van elektriciteit en/of gas over in zijn wettelijke rol van sociale leverancier. Eind 2021 ging het voor elektriciteit om 2,4% van het totaal aantal huishoudelijke afnemers, bij gas om 2,5% van de afnemers.

Als een huishouden ook bij de sociale leverancier niet tijdig betaalt, plaatst de netbeheerder een budgetmeter die de klant verplicht om vooraf te betalen voor de levering van elektriciteit en/of gas. Indien de klant dat niet doet dan valt de stroomlevering terug op een minimale levering waardoor het moeilijk wordt om meerdere toestellen tegelijk te gebruiken. Bij gas wordt in het geval van niet-betaling via de budgetmeter de levering helemaal afgesloten.
Eind 2021 waren er 36.459 budgetmeters voor elektriciteit actief. In de loop van 2009 werden ook de eerste budgetmeters geplaatst voor de levering van gas. Eind 2021 waren er iets meer dan 24.882 actieve budgetmeters voor gas. Het aantal budgetmeters voor elektriciteit en gas lag in 2021 iets hoger

dan in 2020. Die stijging hangt samen met een inhaalbeweging na de lockdownperiodes in 2020 als gevolg van de Covid-19-crisis.

Klanten sociale leveranciers en budgetmeters voor elektriciteit en gas
Vlaams Gewest, 2007-2020, aantal

Klanten sociale leverancier

	Elektriciteit	Gas
2007	52.170	36.127
2008	60.026	41.521
2009	72.978	50.721
2010	77.324	54.701
2011	82.287	59.069
2012	80.571	58.028
2013	80.295	58.421
2014	77.812	57.083
2015	76.139	55.917
2016	78.495	57.257
2017	80.253	58.164
2018	81.080	58.916
2019	79.701	58.176
2020	77.127	56.428

Budgetmeters

	Elektriciteit	Gas
2007	34.300	
2008	36.059	
2009	40.341	4.488
2010	41.200	18.190
2011	43.999	24.220
2012	44.039	27.232
2013	42.891	27.554
2014	42.310	28.339
2015	40.619	27.760
2016	40.768	27.830
2017	41.501	28.094
2018	41.042	27.693
2019	39.220	26.318
2020	35.635	24.465

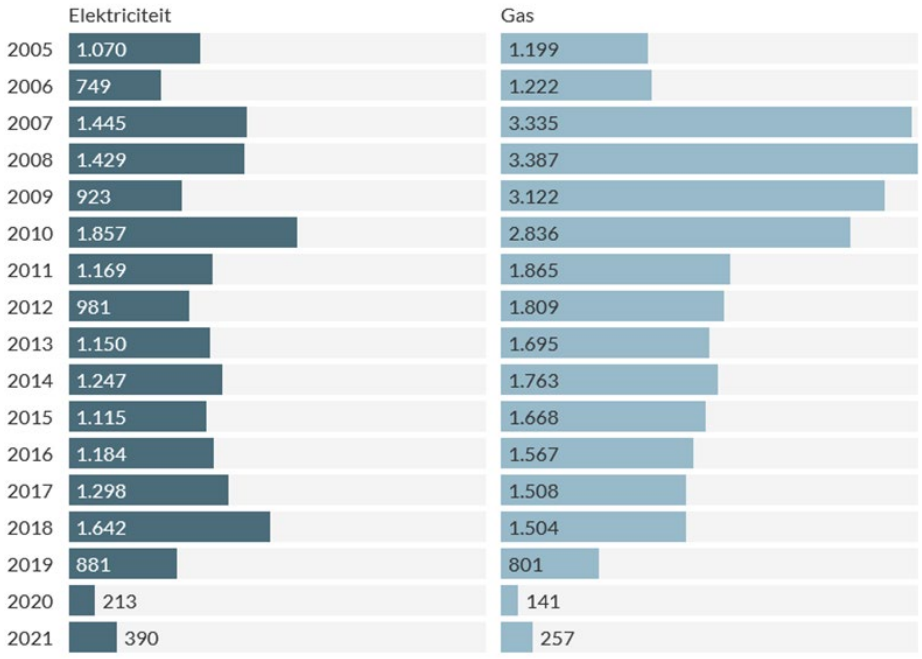
Bron: VREG, bewerking Statistiek Vlaanderen

Bij blijvende wanbetaling kan een vraag tot volledige afsluiting voorgelegd worden aan de Lokale Adviescommissie (LAC) van de gemeente. In de wintermaanden worden in dergelijke situaties elektriciteit en gas niet afgesloten.
In de loop van 2021 werden na LAC-advies 390 huishoudelijke afnemers volledig afgesloten van de elektriciteitsvoorzieningen en 257 van de aardgastoevoer. Het aantal afgesloten afnemers voor

elektriciteit en gas is na 2018 zeer sterk gedaald. Deze daling hangt samen met de invoering van de digitale meter en vanaf 2020 ook met de Covid-19-crisis. Tijdens de lockdownperiodes in 2020 konden geen afsluitingen doorgevoerd worden. In 2021 lag het aantal afsluitingen iets hoger dan in 2020.

Cijfers over aantal klanten bij de sociale leveranciers, over budgetmeters en over aantal afgesloten huishoudelijke afnemers van 2021 en 2022 zijn nog niet beschikbaar. De impact van de sterke stijging van de energieprijzen in de meeste recente maanden kan op basis van deze gegevens dus nog niet in beeld worden gebracht.

Afgesloten huishoudelijke afnemers van elektriciteit en gas na LAC-advies
Vlaams Gewest, 2007-2021, aantal

Bron: VREG

Hieronder enkele cijfers omtrent de sociale wooninitiatieven van de Vlaamse overheid:

Het aantal woningen in beheer of verhuurd door de sociale verhuurkantoren (SVK's) bedroeg op 31 december 2021 12.985, hiervan waren er 12.601 op deze datum effectief verhuurd. Het aantal kandidaat-huurders op de wachtlijst voor een woning bij een SVK bedroeg op 31 december 2021 86.844. Het aantal kandidaat-huurders geeft een indicatie van de behoefte aan betaalbare, kwaliteitsvolle huurwoningen en een verdere uitbreiding van het SVK-woningaanbod.

De sociale huisvestingsmaatschappijen (SHM's) beheerden op 31 december 2021 159.885 sociale huurwoningen, hiervan waren er 145.502 effectief verhuurd op deze datum. Het aantal kandidaat-huurders op de wachtlijst voor een sociale huurwoning bij een SHM bedroeg op 31 december 2020 169.096.

In 2020 werden 7.427 aanvragen voor een huursubsidie behandeld, waarvan er 4.414 werden goedgekeurd. In 2020 werden aan 23.388 rechthebbenden een huursubsidie uitbetaald.

In 2020 werden 8.515 aanvragen voor een huurpremie behandeld, waarvan er 6.059 werden goedgekeurd. Eind 2020 waren er 13.522 kandidaat-huurders rechthebbend voor de huurpremie.

7. Kinderarmoede

In 2021 leefde volgens de EU-SILC-survey 8% van de Vlaamse kinderen van 0 tot 17 jaar in een huishouden met een inkomen onder de armoededrempel. Dat komt overeen met ongeveer 110.000 kinderen. Dat aandeel lijkt in 2020 en 2021 iets lager te liggen dan in de jaren daarvoor. Toen schommelde het telkens tussen 10% en 12%. 6% van de Vlaamse kinderen leefde in 2021 in een ernstig materieel en sociaal gedepriveerd gezin, 5% in een gezin waar door de volwassenen niet of nauwelijks wordt gewerkt.

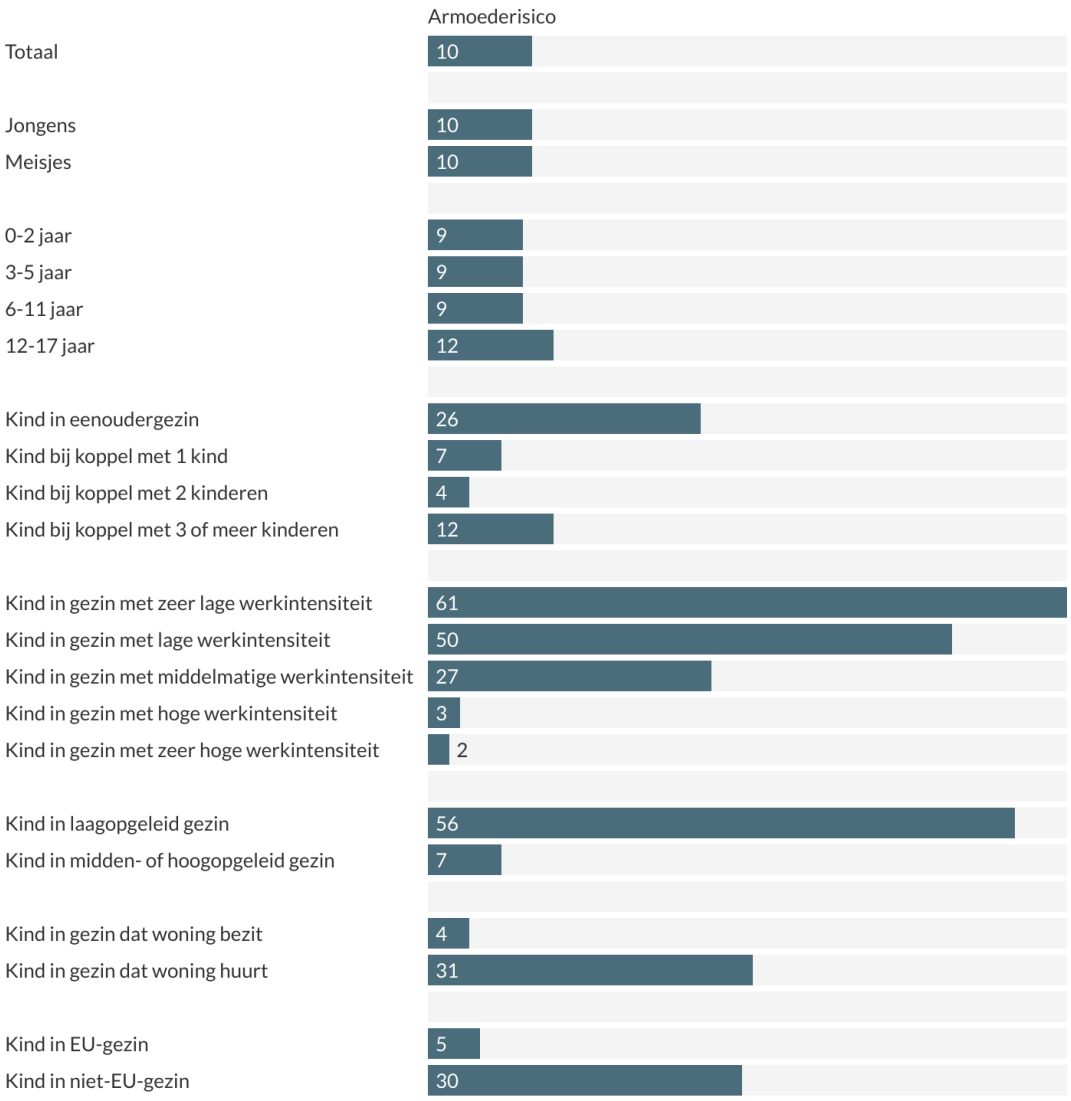
In het Brusselse Gewest leefde in 2021 31% van de kinderen tot 17 jaar in een gezin met een huishoudinkomen onder de armoedrempel, 16% in een materieel een sociaal gedepriveerd gezin en 22% in een gezin waar door de volwassenen niet of slechts beperkt wordt gewerkt.

In Europees opzicht haalt het Vlaamse Gewest wat het aandeel kinderen onder de armoededrempel een vergelijkbare score als de EU-landen met de laagste percentages. Dat is ook het geval bij het aandeel kinderen in een gezin in ernstige materiële en sociale deprivatie. Bij het aandeel kinderen in een gezin met zeer lage werkintensiteit zakt het Vlaamse Gewest verder weg. Op dat vlak haalden in 2020 12 EU-landen lagere percentages dan het Vlaamse Gewest. Het Brusselse Gewest scoort op alle vermelde indicatoren minder goed dan België in zijn geheel en het EU-gemiddelde.

Om voor de EU-SILC-indicatoren een opdeling te kunnen maken binnen de groep kinderen naar onder meer leeftijd, huishoudsamenstelling, werkintensiteit van het huishouden en geboorteland en opleidingsniveau van de ouders, wordt gebruik gemaakt van een dataset waarin de 3 meeste recente

edities van de EU-SILC-survey (EU-SILC 2019, EU-SILC 2020 en EU-SILC 2021) werden samengevoegd.

Kinderen (0-17 jaar) onder de armoededrempel naar achtergrondkenmerken
Vlaams Gewest, 2019-2021, in %

Noot: de cijfers opgenomen in de figuur werden berekend op basis van de huishoudinkomens in het voorgaande jaar. Het gaat om schattingen gebaseerd op een enquête. Daardoor moet rekening gehouden worden met een onzekerheidsmarge. Laagopgeleid gezin: geen van de volwassen leden van het gezin heeft een diploma hoger secundair onderwijs. Niet-EU-gezin: minstens 1 volwassene is geboren buiten de EU.

Bron: EU-SILC Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

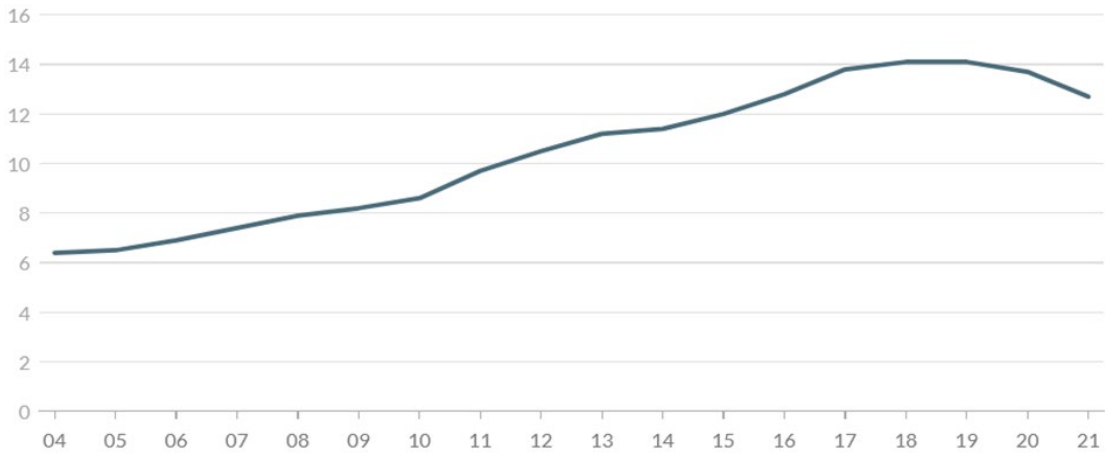
Uit deze oefening blijkt dat op vlak van armoederisicopercentages bij de kinderen in het VlaamseGewest de verschillen naar leeftijd en geslacht beperkt blijven. Naar huishoudtype zijn vooral de kinderen in eenoudergezinnen er minder goed aan toe. De hoogste armoederisicopercentages worden echter gemeten bij kinderen in gezinnen waar niet of slechts beperkt wordt gewerkt. Daarnaast scoren ook kinderen die leven in een laagopgeleid gezin, kinderen in een gezin dat de eigen

woning huurt en kinderen in een gezin waarvan minstens 1 ouder geboren is buiten de EU duidelijk minder goed dan gemiddeld.

Een alternatieve indicator die verschillende aspecten van de armoedesituatie bij kinderen tegelijk in rekening brengt, is de kansarmoede-index van Kind en Gezin. Aan de hand van het maandinkomen van het gezin, de opleiding en de arbeidssituatie van de ouders, de ontwikkeling van de kinderen, de huisvesting en de gezondheidssituatie van het gezin, wordt geregistreerd hoeveel van de kinderen die geboren worden in Vlaanderen leven in een kansarm gezin. Een gezin wordt als kansarm beschouwd als het op minstens 3 van de genoemde criteria zwak scoort. Daarbij wordt niet gewerkt met jaarcijfers maar met het gemiddelde van het jaar en de 2 voorgaande jaren. Dat zorgt voor robuustere resultaten.

In 2021 haalde de kansarmoede-index een score van 12,7. Dat betekent dat 12,7% van de geboorten in de periode 2019-21 in het Vlaamse Gewest plaatsvond in een volgens de criteria van Kind en Gezin kansarm gezin. De index van 2021 ligt iets lager dan in 2017, 2018, 2019 en 2020. In de jaren daarvoor is de index wel sterk toegenomen.

Kansarmoede-index van Kind en Gezin
Vlaams Gewest, 2004-2021, index

Bron: Kind en Gezin

Bijlage 2 – Overzicht van de Vlaamse maatregelen voor kwetsbare gezinnen in het kader van COVID-19

Stand van zaken 26 juni 2020

Coördinatie van maatregelen

- Oprichting van een Vlaamse taskforce residentiële zorgvoorzieningen, waarin aandacht gaat naar voorzieningen in de ouderenzorg, de jeugdzorg en de gehandicaptenzorg, psychiatrische verzorgingstehuizen, revalidatiecentra enzovoort.
- Oprichting van een Vlaamse taskforce Kwetsbare Gezinnen

Brussel

- Investering van 76.900 euro in ICT-materiaal en ondersteuning voor maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren voor het dichten van de digitale kloof.
- Extra investering in een elektrische fietsvloot om tegemoet te komen aan de groeiende vraag naar toegankelijke (gezonde) voeding voor maatschappelijk kwetsbare gezinnen.
- Rol opnemen als brugfiguur tussen Vlaanderen en haar hoofdstad en zo er mee voor te zorgen dat de Vlaams erkende Brusselse welzijnsorganisaties mondmaskers en ander beschermmateriaal krijgen van bevoegde overheden.
- Nodenanalyse samen met en op maat van Vlaams-Brusselse organisaties waarbij Vlaamse Overheid als hoofdsubsidiënt optreedt.
- Het behouden van subsidies voor de brede cultuursector ondanks het annuleren en verschuiven van heel wat (socio-)culturele en cultuur-educatieve activiteiten.

Digitale kloof

- Signalering van de digitale kloof bij het ingaan van de quarantaine en bevordering van e-inclusie voor kwetsbare personen.
- Extra tablets voor personen in een voorziening om hun communicatie met de buitenwereld te stimuleren en om afstandsonderwijs en pre-teaching mogelijk te maken.
- Oprichting van Task Force e-inclusie.
- Gerichte impulsen voor heropstarten en opschalen van jeugdwerkactiviteiten die inzetten op digitaal vaardig en weerbaar maken van kwetsbare kinderen en jongeren.
- ICT-materiaal jeugdhulp: €100/capaciteitseenheid. Er is een totaalbudget van € 633.300 vrijgemaakt zodat deze jongeren ook vanuit de voorziening onderwijs kunnen volgen of sociale contacten onderhouden.
- Gerichte impuls van 150.000 euro voor het Kenniscentrum Mediawijsheid voor het opnemen van een coördinerende rol op vlak van e-inclusie van kinderen en jongeren in kwetsbare situaties.
- Een project met Digital For Youth en de Koning Boudewijnstichting waarbij meer dan tien duizend tweedehands laptops worden ingezameld en worden klaargemaakt zodat kinderen uit kwetsbare gezinnen het afstandsleren kunnen volgen.
- ICT-materiaal MO: gerichte impuls van 500.000 euro voor de aankoop van 1.000 chromebooks, die eigendom blijven van AgII en uitgeleend worden aan inburgeraars zonder eigen digitaal materiaal.
- Subsidiereglement bij VGC ter ondersteuning voor de aankoop of leasing van ICT-materiaal om de scholen toe te laten met hun leerlingen de eindtermen beter te bereiken.
- Toegang tot internet en PC's/laptops in de gemeenschapscentra van VGC.

Energie en water

- Tegemoetkoming in de water- en energiefactuur voor elke werknemer die door COVID-19 op of na 20 maart 2020 vergoed tijdelijk werkloos werd: een financiële tegemoetkoming voor 1 maand voor de betaling van de water- en energiefactuur (voor water 30,77 euro, voor verwarming 95,05 euro, voor elektriciteit 76,86 euro (gebaseerd op gemiddelde uitgaven)). Dit bedrag wordt automatisch uitbetaald 15 dagen nadat de Vlaamse overheid de nodig gegevens van de Kruispuntbank Sociale Zekerheid heeft ontvangen, aan mensen met hoofdverblijfplaats in het Vlaamse Gewest met het statuut vergoed tijdelijk werkloos omwille van overmacht of economische redenen. Ook mensen met hoofdverblijfplaats in het Vlaamse Gewest maar tewerkgesteld in het buitenland met soortgelijk statuut van vergoede werkloosheid wegens COVID-19 en mensen met hoofdverblijfplaats binnen de EU, EER of Zwitserland maar tewerkgesteld in het Vlaamse Gewest die vergoed tijdelijk werkloos worden, hebben recht op de tegemoetkoming maar moeten die wel zelf online aanvragen.
- Opladen van budgetmeters wordt mogelijk gehouden (online voor digitale meters en op afspraak bij het OCMW of Sociaal Huis). Oplaadpunten in woonzorgcentra, bibliotheken of lokale dienstencentra voor senioren zijn gezien de regeringsmaatregelen tijdelijk niet toegankelijk.
- Verbod op afsluiting van water, gas en elektriciteit en op het begrenzen van het debiet van de waterlevering zolang de COVID-19 maatregelen van kracht zijn.
- Voor energieleningen afgesloten door kwetsbare gezinnen bij een Energiehuis wordt de terugbetaling van het kapitaal automatisch voor 3 maanden uitgesteld vanaf 20 april 2020.

Gelijke kansen & Integratie en Inburgering

- Vertaling van de maatregelen naar helder Nederlands en naar 30 vreemde talen, zowel in tekstvorm als auditief, rond maatregelen over hygiëne, social distancing en restricties in het openbare leven. Deze vertalingen zijn beschikbaar op https://www.integratie-inburgering.be/corona-meertalige-info en www.info-coronavirus.be/translation.Deze informatie werd breed verspreid via de verschillende elektronische kanalen en netwerken van de Vlaamse overheid die met kwetsbare burgers in contact komen.
- Verspreiding van informatieve brochure aan lokale besturen over religie en levensbeschouwing tijdens de corona-crisis. Op vraag van de Vlaamse overheid werd deze informatie hertaald op maat van kinderen en jongeren en zette WAT WAT heel wat initiatieven op, bv i.h.k.v. de ramadan. Deze informatie werd verder verspreid via VVSG, Bataljong en jeugdwelzijnsorganisaties. Ook Karrewiet bracht hierover gepaste informatie en duiding.
- Verspreiding van aanbevelingen voor een toegankelijke anderhalvemeter-samenleving. Het Agentschap Inter stelde in samenwerking met 18 gebruikersorganisaties een bundel samen met tips over hoe de maatregelen zo toegankelijk mogelijk maken voor brede groep aan mensen met een beperking. Doelpubliek zijn lokale besturen, handelaars, horecazaken, aanbieders openbaar vervoer, …

Gezin

- De dienstverlening voor de zorgtoeslagevaluatie binnen het Groeipakket is opgeschort. De evaluatie van de aanvragen in functie van toekenning toeslagen bij kinderbijslag gebeurt zoveel mogelijk op basis van het dossier.
- Ouders verliezen geen respijtdagen als hun kind niet naar de opvang gaat ten gevolge van de verplichting om hun kind thuis te houden tijdens de coronacrisis.
- Tijdens de paasvakantie werd kosteloze opvang aangeboden.

- Expliciete aandacht voor intra familiaal geweld, vooral op vrouwen en kinderen, binnen de IMC Vrouwenrechten
- Samenwerking tussen de Vlaamse apothekers en de CAW/1712 om de bestaande hulpverlening bekend te maken via het apothekersnetwerk. Zowel door het verspreiden van de contactgegevens van 1712 als de mogelijkheid om de apotheker te vragen om contact te nemen met de hulpverlening via de code 'masker19'.
- Oprichting van "veilige haven", uitbreiding van de opvangcapaciteit voor slachtoffers van intra familiaal geweld in een hotel.
- Extra aandacht vanuit Kind en Gezin voor kwetsbare vrouwen en kinderen.
- Groepsopvang en gezinsopvang blijven mogelijk voor kinderen van ouders voor wie dit nodig is om te kunnen blijven werken en voor kinderen in een kwetsbare thuissituatie of voor wie opvang thuis moeilijk is.
- Extra aandacht vanuit de justitiehuizen voor situaties van intra familiaal geweld.
- Proactieve contactname door de casusregisseurs met betrokkenen in alle lopende dossiers binnen de ketenaanpak intra familiaal geweld.
- Structurele versterking teams ketenaanpak intra familiaal geweld met 1 VTE casusregisseur per provincie.
- Bijkomende opleiding justitieassistenten i.h.k.v. nieuw mandaat tijdelijk huisverbod (intra familiaal geweld, kindreflex)
- Versterking van de werking van 1712: bijkomende investering van €140.000 waardoor de openingsuren tijdelijk met 50% verhoogd zijn.
- De Vlaamse Regering heeft 15 miljoen euro uitgetrokken voor de toekenning van een COVID-19-toeslag binnen het Groeipakket. Ze wil de gezinnen die het nodig hebben, tijdelijk extra ondersteunen. De COVID-19 toeslag zal worden toegekend aan elk gezin dat een inkomensdaling kent en een gezinsinkomen heeft dat onder de inkomensgrens van 30.986,17 euro op jaarbasis, of 2.213 euro per maand ligt. De toeslag richt zich specifiek op een tegemoetkoming aan gezinnen voor kinderen ten laste. Hierdoor interfereert dit voorstel niet met eerder genomen maatregelen bijvoorbeeld de energietoelage of de vergoeding voor tijdelijke werkloosheid. De Vlaamse overheid treedt hiermee op binnen de eigen bevoegdheden en verantwoordelijkheden. De tegemoetkoming is er voor de gezinnen die kunnen aantonen dat hun inkomen, in vergelijking met januari of februari, is gedaald in maart, april, mei of juni én onder de inkomensgrens van 2.213 euro zit. Ze moeten 1 maand inkomensdaling kunnen aantonen. Deze gezinnen ontvangen eenmalig een toeslag van 120 euro per kind, uitbetaald in drie maandelijkse schijven. De tegemoetkoming wordt niet teruggevorderd.

Jeugd

- Extra investering in jeugdinformatie en telefonische en online hulplijnen specifiek gericht op kinderen en jongeren: WAT WAT (100.000 euro), Awel (75.000 euro), 1712 (140.000 euro), nupraatikerover.be (75.000 euro) (zie verder en alsook onder punt Welzijn en Gezondheid)
- Op initiatief van de Vlaamse Regering voegde de Nationale Veiligheidsraad de jeugdwerkorganisaties die zich specifiek richten tot maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren (cf. jeugdwelzijnswerk, jeugdopbouwwerk) toe tot de lijst van essentiële beroepen. Met de versoepeling van de maatregelen kenden hun werking een doorstart op 18 mei 2020 en kinderen deze jeugdwelzijnswerkers opnieuw aan de slag in groepsverband. Een aantal van hun activiteiten kenden voordien al een doorstart. Vanaf 18 mei konden ook andere delen van de werking openen om tegemoet te komen aan de specifieke noden van de doelgroep.

- Gerichte, correcte, geverifieerde en op maat van kinderen en jongeren aangepaste informatie over de gezondheidscrisis via WAT WAT en Karrewiet (Ketnet). Deze wordt afgestemd met de nationale veiligheidsraad.
- Aanname en uitrol van actieplan 'Generatie Veerkracht – Vrije tijd en ondersteuning van maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren'. Dit actieplan waarvoor de Vlaamse Regering € 4,5 miljoen uittrekt, bevat zes hefbomen om kwetsbare kinderen en jongeren te versterken en hen meer perspectief te bieden. Het gaat hierbij concreet om vijf gerichte impulsen en een projectoproep:
    - Impuls van € 1.000.000 voor het lokaal aanbieden van pakketten met recreatief-, informatief en digitaal materiaal voor kwetsbare kinderen en jongeren;
    - Impuls van € 200.00 voor de heropstart en opschaling externe ondersteuning aan kinderen en jongeren in jeugdhulpvoorzieningen;
    - Impuls van € 275.000 voor tijdelijke ondersteuning en hulp bij specifieke probleemsituaties in de vrijetijdscontext, met name 75.000 euro voor anonieme chatlijn van Vertrouwenscentrum Kindermishandeling nupraatikerover.be en 200.000€ voor op de Sociale Kaart lokaal geregistreerde initiatieven die in de vrijetijdscontext ook huiswerkbegeleiding bieden aan kinderen en jongeren in kwetsbare situaties;
    - Impuls van € 150.000 aan Kenniscentrum Mediawijsheid voor e-inclusie van kwetsbare kinderen en jongeren;
    - Impuls van € 750.000 voor bovenlokale en landelijke organisaties binnen het jeugdwerk die zich in het bijzonder richten op kwetsbare kinderen en jongeren;
    - Projectoproep van € 2.125.000 voor het 'Connecteren van kwetsbare kinderen en jongeren met de buurt en de samenleving'. Deze oproep richt zich tot een brede waaier van actoren die werken met kwetsbare kinderen en jongeren. Op advies van het Departement CJM keurde de Vlaamse Minister van Brussel, Jeugd en Media op 8 juni jl. 59 aanvragen, goed, die in de ranking het hoogst scoorden. Het gaat om 59 grote en kleine projecten uit verschillende sectoren erkend die getuigen van een sterk engagement naar kinderen en jongeren. De projecten zetten in op digitale of fysieke vrijetijdsactiviteiten binnen jeugd, sport, cultuur en welzijn met verbinding als rode draad: van outreachend jeugdwerk, over cultuureducatieve activiteiten, sportieve uitdagingen en vormen van buddywerking, tot bijkomende vakantiekampen. De activiteiten zijn ruim verspreid over Vlaanderen, met zowel aandacht voor de centrumsteden, de kleinere steden en gemeenten als een aanbod voor gans Vlaanderen. De projecten zijn aangepast aan de coronamaatregelen of spelen in op nieuwe noden die daaruit voortvloeien. De activiteiten vinden plaats tussen 1 mei en 31 december 2020.
- Vanaf 18 mei 2020 konden sportparken, met inbegrip van skateparken, opnieuw open met een maximum van 20 personen en waarvan minstens 1 volwassen begeleider.
- De speelpleinen en speeltuinen gingen vanaf 27 mei 2020 weer open.
- Zomerkampen en -activiteiten kunnen vanaf 1 juli 2020 doorgaan in bubbels van 50 personen na beslissing van de Nationale Veiligheidsraad op 22 mei 2020. Meerdere bubbels tegelijk kunnen op kamp gaan. Specifieke richtlijnen werden uitgewerkt. Hierdoor kunnen specifieke en op maat georganiseerde activiteiten en kampen voor kinderen en jongeren in kwetsbare situaties plaatsvinden.
- Vanaf 8 juni 2020 konden de jeugdactiviteiten heropstarten (tot maximum 20 personen). Zo konden de zomerkampen optimaal worden voorbereid. Ook jeugdhuizen mochten opnieuw

de deuren openen onder voorwaarden. Een aantal onder hen richt de activiteiten specifiek tot kwetsbare jongeren.

Lokale besturen

- Brief van 26 maart 2020 van de ministers verantwoordelijk voor lokale besturen, samenleven, armoede en jeugd aan de lokale besturen, over de hulp- en dienstverlening voor kwetsbare burgers n.a.v. het Coronavirus.
- Ontwikkeling van de website www.vlaanderenhelpt.be. Hierop kunnen lokale besturen goede praktijken uitwisselen van acties die zij opzetten naar hun burgers i.h.k.v. ondersteuning tijdens de Corona-maatregelen, ook deze specifiek gericht naar kwetsbare groepen en onderlinge solidariteit. Via een lokaal relanceplan worden de gemeentebesturen aangemoedigd om hun inwoners waar nodig en mogelijk te begeleiden in de exitstrategie, met bijzondere aandacht voor de meest kwetsbaren: https://www.vlaanderenhelpt.be/lokale-relanceplannen
- De Vlaamse Regering besliste om de lokale besturen en de VGC twee keer 15 miljoen euro ter beschikking te stellen voor armoedebestrijding. De eerste 15 miljoen euro wordt als algemene financiering toegekend, voor een derde verdeeld op basis van het aantal inwoners van de gemeente en voor twee derden op basis van de sociale maatstaven die ook gebruikt worden voor de verdeling van het gemeentefonds. Die bijkomende financiering is bedoeld om de lokale besturen in staat te stellen de uitdagingen op het vlak van lokale armoedebestrijding ten gevolge van de COVID19-pandemie aan te gaan. Deze middelen zullen in de eerste helft van juli worden uitbetaald.
    - Meer informatie: https://lokaalbestuur.vlaanderen.be/nieuws/covid-19-lokale-besturen-krijgen-30-miljoen-euro-voor-armoedebeleid-update-22-juni
    - Goede voorbeelden worden ter beschikking gesteld via Vlaanderenhelpt: https://www.vlaanderenhelpt.be/armoedebeleid
- Daarnaast besliste de Vlaamse Regering om eenzelfde bedrag ter beschikking te stellen van de lokale besturen voor een consumptiebudget voor kwetsbare huishoudens. Besturen zullen via een trekkingsrecht hun deel van dit budget kunnen aanvragen om daarmee lokale voucherbonnen voor kwetsbare gezinnen te kunnen financieren. De procedure hiervoor wordt nog uitgewerkt.
- De Vlaamse regering lanceerde een open oproep voor de organisatie van zomerscholen. De coronacrisis heeft immers een enorme impact gehad op onze kinderen en jongeren. Sommige leerlingen hebben een leerachterstand opgelopen, bij anderen is de bestaande kloof vergroot en nog andere leerlingen hebben we onvoldoende kunnen bereiken. Zomerscholen zijn dan een ideale manier om opgelopen leerachterstand weg te werken en ervoor te zorgen dat iedereen met gelijke kansen aan het nieuwe schooljaar kan beginnen.
    - Lokale besturen en scholen engageerden zich massaal waardoor 144 zomerscholen vanaf juli van start zullen gaan. Om die reden lanceert de Vlaamse regering een tweede open oproep.
    - Er werd ook ter ondersteuning en inspiratie een Zomerscholengids opgemaakt, met de nodige informatie en tips & tricks: https://www.vlaanderenhelpt.be/zomerscholen.

Media

- Op vraag paste de VRT haar programma-aanbod aan, met aandacht voor specifieke groepen die extra worden geraakt door de maatregelen. Dit aanbod werd extra versterkt na de Paasvakantie, waaronder:
    - Voor kinderen en jongeren werd een extra-educatief programma-aanbod uitgewerkt (voor kinderen en jongeren thuis, in verblijf, schoolopvang…).
    - Voor ouderen bestaat het aangepast aanbod uit uitzendingen in de namiddag van iconische, nostalgische tv-reeksen, geënt op vraag van senioren.
    - Het kinderjournaal 'Karrewiet' op Ketnet brengt elke dag actua en duiding. Alle informatie over het coronavirus staat gebundeld op de aparte pagina.
    - …

Mobiliteit

- Blinde en slechtziende personen moeten vlot kunnen instappen als ze de podotactiele aanwijzingen volgen. Dit kan betekenen dat ze uitzonderlijk toch vooraan moeten kunnen opstappen. De huidige compartimentering is niet gemaakt om geregeld te openen en te sluiten. Het korte tijdsbestek en het afhaken van de leverancier liet een dergelijk systeem niet toe. Het kabinet heeft aan De Lijn gevraagd om te bekijken of hiervoor een oplossing zou kunnen gevonden worden, waarover ook draagvlak bestaat bij het personeel van De Lijn en zonder het besmettingsrisico te verhogen waardoor de gezondheid van de reizigers in gevaar komt.

  De Lijn werkt aan een proef met een meer permanente afscheiding van de stuurpost met materiaal dat steviger is dan de huidige hoezen of folies. Een bus zal hiermee worden uitgerust en aan een groep chauffeurs zal gevraagd worden hun rijervaring hiermee te delen. Op basis van evaluatie kan tot eventuele, hele of gedeeltelijke veralgemening worden besloten. Let wel: deze ingreep moet nog steeds de goedkeuring kunnen krijgen van de preventiedienst, de verzekering en de technische keuring.
- Er wordt bekeken om de geplande halteomroepsystemen in de bussen zo snel als mogelijk uit te rollen.
- De Lijn informeert haar gebruikers duidelijk over de te volgen procedures, welke haltes kunnen zonder assistentie en voor welke haltes assistentie nodig zal zijn.
- De Lijn informeert haar buschauffeurs dat ze indien nodig assistentie mogen verlenen aan personen in een rolstoel bij het in-en uitrijden van de bus zo lang de aansluitingen hierdoor niet gemist worden.
- De plaats die voorzien is op een bus voor een rolstoel mag niet afgetapet zijn.

Onderwijs

- Opvang op school tijdens de lesweken voor drie groepen van gezonde leerlingen:
    - Kinderen van ouders met een job in een cruciale sector;
    - Kinderen en jongeren in het buitengewoon onderwijs, de onderwijsinternaten, de MPIGO's en de IPO's van het gemeenschapsonderwijs. Zij zijn medisch en/of sociaal kwetsbaar en moeten opgevangen worden;
    - Leerlingen in een kwetsbare thuissituatie. De school schat zelf in over wie dat gaat, in overleg met het CLB en de ouders.
- De volgende groepen kinderen hebben, naast de kinderen van wie de ouder(s) een job in een cruciale sector uitoefenen, tijdens de paasvakantie recht op de opvang georganiseerd door het lokale bestuur en de VGC in Brussel:

    - Kinderen uit het buitengewoon onderwijs;
    - Kinderen die 'uit huis geplaatst zijn', maar waar de plaatsende instantie akkoord gaat dat ze thuis verblijven;
    - Kinderen in een kwetsbare positie, waarbij de draagkracht van de gezinscontext dreigt overschreden te worden.
    - In de Paasvakantie bleef busvervoer voor het buitengewoon onderwijs mogelijk wanneer het schoolbestuur contact opnam met De Lijn. Normaal rijden schoolbussen in de vakantie niet.
- De Lijn blijft de ritten voor het vervoer van leerlingen buitengewoon onderwijs uitvoeren, tenzij ze van de directie de vraag krijgen dat niet langer te doen.
- Er wordt extra aandacht gevraagd voor en maatregelen genomen opdat kwetsbare leerlingen kunnen genieten van digitaal afstandsleren en geen leerachterstand oplopen:
    - Bij afstandsleren moet er rekening gehouden worden met kansarme leerlingen (o.a. zonder computer of internetverbinding thuis);
    - Scholen voor gewoon en buitengewoon secundair onderwijs kunnen gedoneerde laptops aanvragen voor sociaal kwetsbare leerlingen die thuis geen pc of laptop hebben, door contact op te nemen met hun koepel of het GO!. Scholen staan zelf in voor de verdeling. Als eigenaar van de toestellen beslissen ze zelf of ze, na de coronacrisis, bij de leerlingen blijven;
    - Gratis wifi voor leerlingen zonder internettoegang: Leerlingen zonder internetaansluiting thuis kunnen tijdens de coronacrisis gratis gebruik maken van:
        - Wi Free van Telenet. Aanvragen voor logincodes kunnen enkel door officieel erkende instanties zoals scholen, OCMW's of jeugdorganisaties ingediend worden;
        - Proximus Public Wifi. Scholen vragen tijdelijke toegangscodes aan;
- Niet-digitaal lesmateriaal op school afhalen: scholen die afstandsleren niet (enkel) via digitale weg organiseren of die voor (bepaalde) leerlingen lesmateriaal op papier aanbieden, doen op dit moment alle nodige inspanningen om dat tot bij die leerlingen thuis te krijgen. VRT brengt extra educatief programma-aanbod voor onderwijs door impact coronavirus, met een extra educatief aanbod na de Paasvakantie als aanvulling op de pre-teachingslessen.
- Alle verplaatsingen in het kader van onderwijs werden essentiële verplaatsingen, zo werd het voor scholen mogelijk om kinderen die digitaal minder sterk staan, te bereiken en werkblaadjes of taakjes in te laten dienen via een fysieke brievenbus.
- Aan de scholen worden tips over alternatieve vormen van leren en manieren om kwetsbare leerlingen te ondersteunen ter beschikking gesteld op de website van het beleidsdomein Onderwijs.
- Extra ondersteunen van lokaal geregistreerde initiatieven van huiswerkbegeleiding van kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties in de vrijetijdscontext in het kader van het Actieplan Generatie Veerkracht. Andere initiatieven die mede inzetten op huiswerkbegeleiding in de vrijetijdscontext kunnen intekenen op de projectoproep 'Connecteren van kwetsbare kinderen en jongeren met de buurt en de samenleving' binnen dit Actieplan Generatie Veerkracht (zie hoger onder het punt Jeugd).
- Heel wat online oefen- en andere platformen stelden hun aanbod gratis ter beschikking, zodat het ook toegankelijk wordt voor kinderen uit kwetsbare gezinnen (Xnapda, WeZooz …) In de richtlijnen naar scholen hebben we steeds aandacht gevraagd voor de meest kwetsbare leerlingen. We vroegen scholen om hen te contacteren, te vragen hoe het met hen gaat.

- CLB-Ch@t kreeg extra ondersteuning voor kinderen en jongeren die het thuis moeilijk hadden en daar werd dan ook veel meer gebruik van gemaakt.
- In de belrondes naar de scholen werden vragen opgenomen die peilden naar hoe de scholen de meest kwetsbare doelgroepen konden bereiken. Om een gericht beleid te voeren is het immers belangrijk om te monitoren in hoeverre deze doelgroep wordt bereikt.
- Studenten aan de hogeschool in een niet-optimale thuissituatie, kunnen op de hogeschool komen studeren in een 'silent study' en kunnen worden uitgenodigd.
- Voor de toelating tot een studiebeurs voor studenten, worden de corona-maanden voor kotstudenten geacht als bewezen. Zij moeten voor deze maanden dus geen contract kunnen voorleggen om aanspraak te maken op de studiebeurs voor kotstudenten.
- We ondersteunen de STUVO's (studentenvoorzieningen) in deze extra met anderhalf miljoen euro.
- Bij de heropstart van de scholen kunnen kwetsbare leerlingen die niet in een leerjaar zitten dat heropstart, individueel op school worden uitgenodigd. Een strategische reserve van mondmaskers voor scholen die er geen zouden hebben, zodat beschermingsmiddelen gegarandeerd kunnen worden.
- We organiseren voor het eerst op grote schaal zomerscholen in Vlaanderen, die gratis zijn voor alle deelnemers en dus ook zeer toegankelijk zijn voor de meest kwetsbaren.
- Alle leerlingen, ook de leerjaren die fysiek onderwijs niet terug hetopstarten, worden, los van eventuele examens, minstens één dag uitgenodigd op de school. Dat is een belangrijke maatregel voor psychologisch welzijn en onderstreept het sociale belang van de schoolomgeving.
- Ook in het kader van de heropstart van de scholen in september, waarbij het leerrecht van alle leerlingen voorop staat, zijn kwetsbare leerlingen prioritair:
    - Alle kinderen zullen weer naar school kunnen, ook in de pandemieniveaus oranje en rood. Omdat school ook een belangrijke sociale functie heeft, willen we garanderen dat iedere leerling minstens twee dagen per week naar school kan;
    - Leerlingen in het basisonderwijs behandelen we in beginsel op gelijke voet. Zij blijven ook in niveaus oranje en rood voltijds naar school komen.
    - Met het oog op het garanderen voor het recht op leren, streven we ook naar een volledige heropstart voor de internaten, waarvoor specifieke veiligheidsregels zullen worden uitgewerkt;
    - Buitengewoon secundair onderwijs blijft in de types OV1 en OV2 ook in fases oranje en rood 100% toegankelijk voor deze zeer kwetsbare groep leerlingen;
    - Er wordt een draaiboek voorzien voor de situatie waarin een leerling ziek wordt, zodat enkel betrokken leerlingen in quarantaine hoeven te gaan;
    - Kwetsbare leerlingen worden op school uitgenodigd;
    - We voorzien ook in een kader voor alle randvoorwaarden die onderwijs mogelijk moeten maken, zoals busvervoer. Busvervoer willen we verzekerd met maximale bescherming voor busbegeleiders en chauffeurs, zodat ook de meest kwetsbare leerlingen op school geraken.
    - Op 30 april 2020 is er een besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van maatregelen ten gevolge van de uitbraak van het COVID-19-virus, wat betreft de toelagen in het kader van het gezinsbeleid goedgekeurd. Hier is o.a. opgenomen dat tijdens de opschorting van de lessen omwille van corona registreren scholen geen (ongewettigde) afwezigheden. Het recht op kleutertoeslag of schooltoeslag kan dus

niet in het gedrang komen louter door de opschorting van de lessen omwille van corona.

- € 35 miljoen extra middelen zodat scholen in de aanloop naar volgend schooljaar (2020-2021) nog meer kunnen investeren in ICT. Het extra budget kan gebruikt worden voor bijvoorbeeld extra uren voor een ICT-coördinator of om leerkrachten en leerlingen te equiperen met noodzakelijk materiaal en software. Concreet gaat ruim € 9 miljoen extra naar de basisscholen en bijna € 26 miljoen extra naar de scholen van het secundair onderwijs. De middelen worden tussen de scholen verdeeld op basis van het aantal én het type leerlingen. Voor leerlingen met een meer kwetsbare sociaaleconomische status (SES) wordt een hoger bedrag vrijgemaakt. Welzijn en Gezondheid
- Verspreiding van affiches met pictogrammen over hoe een besmetting kan voorkomen worden door het Agentschap Zorg en Gezondheid (https://www.zorg-en-gezondheid.be/sites/default/files/atoms/files/WVG_Corona_afficheA3_7tips_update.pdf)
- Specifieke richtlijnen voor armoedeorganisaties, welzijnswerk, buurtopbouwwerk, noodhulpinitiatieven, dak- en thuislozenopvang en inloopcentra om de werking (aangepast) verder te zetten.
- Plan zorgen voor morgen: totaalinvestering van 23.5 miljoen euro. Hiervan komen verschillende acties specifiek ten goede aan kwetsbare groepen. www.zorgenvoormorgen.be
    - Extra investering van € 535.000 in online informatieplatformen en telefonische en online hulplijnen: Tele-onthaal, 1712, Zelfmoordlijn, voor specifieke groepen in de samenleving. Deze hulplijnen werden gedurende deze coronacrisis versterkt met oog op beschikbaarheid, bereikbaarheid en expertiseversterking. Voor kwetsbare kinderen en jongeren zie ook de investeringen in jeugdinformatie en online hulplijnen vermeld hoger onder punt Jeugd. Doelstellingen van de investering zijn de ondersteuning van de vrijwilligerswerking, de uitbreiding van chatfaciliteiten en/of uitbreiding van de openingsuren en extra in te zetten op ondersteuning van andere hulplijnen met wie ze sterke samenwerkingsverbanden hebben.
    - 3.3 miljoen euro voor het versterken van het eerstelijnsaanbod aan psychosociale en gezinsondersteunende hulpverlening.
    - 3.3 miljoen euro voor het versterken van de geestelijke gezondheidszorg via o.a. CGG's (centra geestelijke gezondheidszorg).
    - 1.1 miljoen euro voor het versterken van de crisismeldpunten -18
    - Verdere uitrol van 1 gezin 1 plan over het hele grondgebied: 9 miljoen euro op kruissnelheid.
    - Versterken residentiële jeugdhulp.
    - Gerichte preventieacties mentaal welbevinden op maat van kwetsbare groepen (Fit in je hoofd 2.0)
    - Versterken ketenaanpak Intra familiaal geweld: €500.000
    - Er is bijkomend werk gemaakt van doorverwijzingsafspraken naar 1712, naar CAW, naar CGG afhankelijk van de noden van de bellers.
    - DE kindreflex wordt uitgerold in de CAW en de ziekenhuizen: €150.000
- Testing van dak- en thuislozen, slachtoffers van IFG en personeel in de residentiële opvanglocaties.
- Beschermingsmateriaal voor residentiële opvang dak- en thuislozen.
- Ook personen met een handicap die ondersteuning krijgen via een budget, worden geconfronteerd met de maatregelen die opgelegd zijn. Budgethouders moeten omwille van sluiting van voorziening zelf in zorg en ondersteuning voorzien. Het budget zal hiervoor

ontoereikend zijn. Ook budgethouders die via cashbesteding hun ondersteuning regelen kunnen in de problemen komen door bijvoorbeeld ziekte van de assistent, en niet over voldoende toegekend budget beschikken. Een budgethouder kan omwille van de maatregelen tot 8,5% van zijn budget overschrijden.

- Ook voor de woon- en leefkosten en gebruikersbijdragen is er een regeling. Gebruikers die thuis ondersteund worden dienen geen woonkosten te betalen, ook al was dit opgenomen in de individuele dienstverleningsovereenkomsten. Ook bijdragen worden enkel aangerekend als er effectief gebruik wordt gemaakt van ondersteuning in de voorziening. Deze regeling zorgt ervoor dat de gebruiker de kosten niet betaalt en de overheid compenseert de kosten voor de voorzieningen.
- Bedeling van mondmaskers (20 stuks) aan 2500 personen met een handicap die zelf werkgever zijn en assistenten tewerkstellen
- Partnerorganisaties, organisaties met terreinwerking en Logo's wordt gevraagd om indien mogelijk en waar nodig hun expertise in te zetten in kader van corona (online aanbod, contacten leggen met moeilijk bereikbare doelgroepen, ondersteuning bieden)
- Financiering van de verzekering van individuele vrijwilligers die kwetsbare buren willen ondersteunen tijdens deze corona-periode.
- Voor wat buitenactiviteiten betreft, werd op initiatief van de Vlaamse Regering door de Nationale Veiligheidsraad beslist dat personen die in residentiële voorzieningen in een leefgroep verblijven (zoals kleine groepjes kinderen en jongeren met begeleiding uit de jeugdhulpvoorzieningen) ook als personen die onder hetzelfde dak wonen worden beschouwd, en dus als een 'gezinssituatie' worden gezien.
- Eveneens op initiatief van de Vlaamse Regering werd door de Nationale Veiligheidsraad de bezoekmogelijkheid verruimd, waaronder ook voor kinderen en jongeren die in de residentiële jeugdhulpvoorzieningen verblijven of in pleegzorg zijn geplaatst. Sinds 4 mei is naast telefonisch en elektronisch contact in beperkte mate en onder voorwaarden persoonlijk contact tussen deze kinderen en jongeren met onder meer hun ouders opnieuw mogelijk.
- Gezien de uitzonderlijke omstandigheden en op voorwaarde dat het een tolkopdrachten betreft die niet verplaatst konden worden, konden tolken naast tolkopdrachten in vivo, ook uitzonderlijk op afstand tolken (via teams, whatsapp, google meet, webex, …). Een versoepeling van de bestaande samenwerkingsregels die hiertoe nodig was, werd gezamenlijk door de drie subsidiërende beleidsdomeinen (naast WVG, ook Werk en Onderwijs) genomen. Deze versoepeling is tot eind juni van toepassing.
- Op 15 juni 2020 besliste de Vlaamse Regering tot een verhoging van L-uren.
- COVID19 eerste lijn barometer is één van de instrumenten voor de Vlaamse en federale overheid voor het capteren van correcte data rond materiaalnoden, capaciteit en inschatting van COVID19-incidentie bij eerstelijnszorgverstrekkers: https://www.vivel.be/covid19monitoring/project/ Andere kanalen voor informatie en uitwisselen van goede praktijken: vivelverbindt.be (mantelzorg) en het Steunpunt Mantelzorg https://www.steunpuntmantelzorg.be/mantelzorg-in-tijden-van-corona/

Werk en sociale economie, economie, wetenschap en Innovatie

- Hinderpremie van 4.000 euro voor zelfstandigen en ondernemingen met een exploitatiezetel in het Vlaamse Gewest die getroffen zijn door de verplichte sluitingsmaatregelen. Ondernemingen die vanaf 6 april nog steeds alle dagen gesloten moeten blijven, krijgen een bijkomende sluitingspremie van 160 euro per verplichte sluitingsdag die samenvalt met een normale openingsdag zoals die van toepassing was voor 14 maart 2020.

- Compensatiepremie van 3.000 euro voor ondernemers die niet moeten sluiten, maar exploitatiebeperkingen ondervinden en minstens 60% omzetverlies hebben tussen 15 maart en 30 april 2020.
- Ondersteuningspremie van 2.000 euro voor ondernemers, in het bijzonder deze die pas terug konden openen, die minstens 60% omzetverlies hebben tussen 1 mei en 31 mei of de maand volgend op de effectieve heropening.
- Uitbreiding van de aanmoedigingspremie om deeltijds te werken naar bedrijven waarvan de productie met minstens 20% is gedaald omwille van de Coronacrisis.
- Uitbreiding van het online opleidingsaanbod met een investering van € 4 miljoen.
- Versoepelingen binnen de bestaande tewerkstellingsmaatregelen op het vlak van de Vlaamse Ondersteuningspremie (VOP) voor zelfstandigen, de aanwervingsincentive voor langdurig werkzoekenden de transitiepremie voor kandidaat ondernemers die hun eigen zaak willen opstarten, en de verlenging van de arbeidskaart voor buitenlandse werknemers
- Dienstencheques: verlenging geldigheidsduur van dienstencheques voor de gebruikers, tijdelijke verhoging van de subsidies voor de dienstencheque-ondernemingen die openblijven of opengaan, richtlijnen inzake veiligheid zodat deze voor de werknemers en kwetsbare gebruikers gegarandeerd is.
- Compensatievergoeding voor wijkwerkers en tijdelijke premie IBO-cursisten die omwille van Corona niet langer actief kunnen zijn
- Specifieke beschermingsvergoeding voor collectief maatwerk en LDE om veiligheid van werknemers binnen maatwerkbedrijven en LDE te ondersteunen
- Meer financiële ademruimte voor bedrijven actief in de Sociale Economie. Concreet:
    - Het opschorten van doorstroomtrajecten en verlengen van inschakelingstrajecten
    - Het opschorten van de regel voor invulling aantal doelgroepwerknemers in maatwerkbedrijven
    - Meer financiële ademruimte door geen automatische inhoudingen (verminderingen) te doen op de maandelijkse betalingsvoorschotten.
    - Gegarandeerde financiering van arbeidszorgmedewerkers
- Via de VDAB konden nieuwkomers en mensen van buitenlandse herkomst sneller worden ingezet op essentiële vacatures, zoals in de zorg- en de voedingssector, of in de logistiek en de transportsector.
- De dienstverlening van VDAB en GTB werd verdergezet door het overschakelen op digitale en telefonische ondersteuning.
- De VDAB stelt projectmatig computers ter beschikking van cursisten.
- Aan handelaars die hun pand huren, zal de Vlaamse overheid maximum 2 maanden huur als lening geven aan de huurder op voorwaarde dat ook de verhuurder 1 of 2 maanden huur kwijtscheldt. Zo kunnen huurders tot 25.000 euro lenen aan een rente van 2% en moet pas na 6 maanden gestart worden met de terugbetaling.

Wonen

- Huurprijsvermindering in sociale huur: als de huurder of een van de personen van wie het inkomen in aanmerking wordt genomen, tijdelijk werkloos is wegens COVID-19, wordt de huurprijs betekend op basis van het huidige inkomen.
- Verlenging huurovereenkomst wegens uitzonderlijke omstandigheden: de huurder kan de verlenging van de huurovereenkomst wegens buitengewone omstandigheden via e-mail vragen. Deze aanvraag kan nog gebeuren tijdens de maand voor de vervaldag van de huur.

- Tijdelijk verbod op gerechtelijke uithuiszettingen (voorlopig tot en met 17 juli) zowel op de private als de sociale huurmarkt ten gevolge van woninghuurgeschillen.
- Gewijzigde bepalingen met betrekking tot het Fonds ter bestrijding van uithuiszettingen: het OCMW zal ook voor mensen wiens huurachterstal is ontstaan na 1 april (in plaats van na 1 juni) beroep kunnen doen op het Fonds. Het tussenkomstpercentage van het Fonds is tevens tijdelijk opgetrokken van 25% naar 45% voor de begeleidingsovereenkomsten die voor 1 oktober 2020 worden ingediend.
- Uitstel van betaling voor woonkredieten van het Vlaamse Woningfonds: als de ontlener door de coronacrisis tijdelijk werkloos wordt, zal het Vlaams Woningfonds en de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen die reden altijd aannemen als voldoende reden om uitstel van betaling toe te kennen aan de ontlener.
- Controle op woonkwaliteitsnormen: enkel in hoogdringende situaties met veiligheids- of gezondheidsrisico's vindt er nog controle plaats. Andere controles worden voorlopig opgeschort.
- Kwijtschelding kosten energie/water voor de maanden april/mei bij studentenhuurovereenkomsten: Om te vermijden dat studenten moeten betalen voor kosten die niet gemaakt zijn (vb. forfait gas/water), worden de niet-gemaakte kosten van water en energie voor april en mei kwijtgescholden. Het geldt enkel voor studenten die sinds 1 april tot min. 1 juni niet aanwezig waren op hun kot.
- Subsidies voor Sociale Verhuurkantoren (SVK's): Deze subsidie is bedoeld om een halftijds personeelslid aan te werven bij erkende SVK's dat specifiek wordt ingezet om prospecties uit te voeren bij potentiële verhuurders. Op deze manier wordt de prospectiecapaciteit van SVK's opgedreven om zo de uitbreiding van betaalbare en kwaliteitsvolle woningen te versnellen en de druk op de huurmarkt n.a.v. COVID te temperen.
- Maatregelen in de opvang- en inloopcentra voor dak- en thuislozen van de CAW's: deze worden beschouwd als essentiële hulpverlening en bijgevolg niet gesloten, er moeten wel maatregelen worden genomen om risico op verspreiding van het virus te verminderen (verhoogde aandacht voor hygiëne en voor de gezondheid van de gebruikers, de vrijwilligers en het personeel).

Bijlage 3 – voortgangsrapportage

https://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1827793